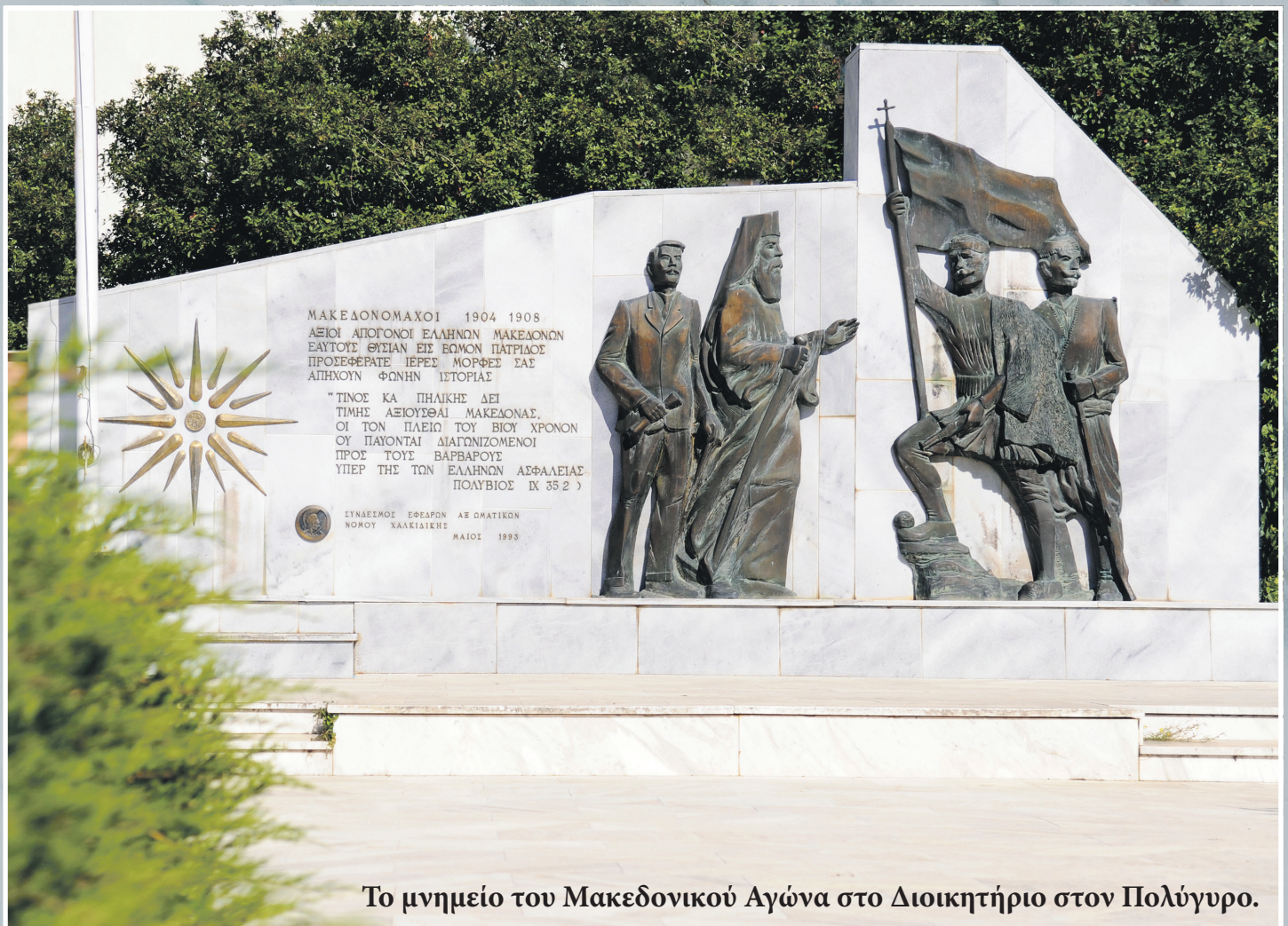

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΕΥΧΟΣ 36ο • Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2018

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τοχ. Γραφείο
Θεσσαλονίκης, 16
Αριθμός Αδείας
020050

Το μνημείο του Μακεδονικού Αγώνα στο Διοικητήριο στον Πολύγυρο.

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση
του Παγχάλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης

«Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έτος ιδρύσεως 1903

Μαντώς Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49 Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323-839, κιν. 6946/470 157, φαξ 2310/326-108

Ηλεκτρ. δ/ση: www.panchalkidikos.gr

E-mail Συλλόγου: panchalkidikos@gmail.com,

E-mail Προέδρου: mkartsioti@gmail.com

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ISSN: 2585-3619

Επιτροπή Έκδοσης:

Αυγολούπης Σταύρος, Καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ

Καραμύχος Ιωάννης, Φιλολόγος

Καρτσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, πρόεδρος του Δ.Σ.
του Παγχάλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης

Κοντογιαννόπουλος Κωνσταντίνος, Μαθηματικός

Παπάγγελος Ιωακείμ, δρ. Αρχαιολόγος

Τσαμουρτζή Μαρία, Αρχιτέκτων

Τσίκουλας Ιωάννης, Καθηγητής Ιατρικής του ΑΠΘ

Ιδιοκτήτης: Παγχάλκιδικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης
Εκδότης - Διευθυντής: Μιχαήλ Θ. Καρτσιώτης, Πρόεδρος
του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου.

**Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών,
φίλων και φορέων και αποστέλλεται δωρεάν.**

Σελιδοποίηση, Εκτύπωση: GRAFIS

Νέα Ραιδεστός Θεσσαλονίκης, Τηλ. 2310.466.776

e-mail: despoina@lithographia.gr

Αρ. Λογαριασμού: Πειραιώς 6233040032572

Α.Φ.Μ.: 090145977 Δ.Ο.Υ.: Ζ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 36^{ου} τεύχους είναι
ο ιατρός (οφθαλμίατρος) κ. **Λεωνίδας Βασ. Μαυρουδής**.

Εικόνα εξωφύλλου: Το μνημείο του Μακεδονικού Αγώνα στο Διοικητήριο
στον Πολύγυρο (φωτό Νίκος Βαβδινούδης). Αρχείο Δήμου Πολυγύρου.

Εικόνα οπισθοφύλλου: Ο Μακεδονομάχος οπλαρχηγός Αθανάσιος
Μινόπουλος, από τη Βαρβάρα, με τα παλικάρια του.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: **Μιχαήλ Θεμ. Καρτσιώτης** (Πετροκέρασα)

Αντιπρόεδρος: **Θεόδωρος Τσαμούρης** (Αρναία)

Γεν. Γραμματέας: **Ιωάννης Κοτσάνης** (Αρναία)

Ταμίας: **Αβραάμ Παπαδόπουλος** (Βράσταμα)

Ειδ. Γραμματέας: **Αστέριος Λυρτζής** (Ταξιάρχης)

Μέλος: **Θεόδωρος Φλώρος** (Αρναία)

Μέλος: **Ανδρομάχη Κωστοπούλου** (Άθυτος)

Μέλος: **Αναστασία Σούστα-Δάφφα** (Νεοχώρι)

Μέλος: **Άννα Εμμανουήλ** (Άγιος Νικόλαος)

Αναπληρωματικά μέλη

Πάνος Βερροιώτης (Πολύγυρος)

Μαρία Τσαμουρτζή (Πολύγυρος)

Άννα Τσότσου-Κυργιαφίνη (Βραστά)

Βασίλειος Μαυρουδής (Στρατονίκη)

Εξελεγκτική Επιτροπή

Φώτης Ταλέας (Νέα Ρόδα)

Αστέριος Βαμβακάς (Πολύχρονο)

Μαρία Λαθούρη-Πάργα (Συκιά)

Αναπληρωματικά μέλη

Γεώργιος Χαλκιάς (Αγ. Νικόλαος)

Αθανάσιος Χατζηπαπός (Ν. Μουδανιά)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

■ Ψήφισμα για τη Μακεδονία μας	1
■ Παπαγεωργίου Κ. Βασίλης, Σκέψεις μετά την συμφωνία των Πρεσπών	2
■ Πεύκος Κωνσταντίνος, Ο μακεδονομάχος οπλαρχηγός Αθανάσιος Μινόπουλος από τη Βαρβάρα Χαλκιδικής	5
■ Καραμύχος Χ. Γιάννης, Μακεδονία (ποίημα)	7
■ Χολέβας Ι. Κωνσταντίνος, Εκκλησία και Μακεδονία: δεσμοί αίματος & πνεύματος	8
■ Αυγολούπης Σταύρος, Ο ανδριάντας του Αριστοτέλη στο ΑΠΘ	9
■ Μακρογιάννης Τιμολέων, Το κτίριο "Δημαρχείο" του Δήμου Κασσάνδρας από τα παλαιότερα της περιοχής	14
■ Κύρου Θ. Δημήτριος, Το πρώτο σωματείο της Χαλκιδικής: Ο Σύλλογος "Αριστοτέλης" του Πολυγύρου	15
■ Καραστέργιος Μ. Χρήστος, Ιστορικές πηγές και αναφορές για την παραδοσιακή φορεσιά της Ιερισσού	17
■ Σμάγας Α. Δημήτριος, Φονικό στην πλατεία του Αγ. Νικολάου εν έτει 1892	21
■ Γρίβα Μαρία, Σαν παραμύθι	22
■ Παπάγγελος Αθ. Ιωακείμ, Ένας Χαλκιδικιώτης από την Επανομή τιμήθηκε στην πατρίδα του	23
■ Άλλες διακρίσεις σε μέλη μας	24
■ Μαυροδής Βαγγέλης, Η ταυτότητα	25
■ Τσίκουλας Γιάννης, Είνι παν' στα χαβάδια τ'	31
■ Πούλιος Μαυρουδής, Παρουσίαση του βιβλίου του Δημητρίου Δημαρά "Νικητιανό γλωσσάρι"	35
■ Κουτσός Χρήστος, Βαβδινά μασάλια	36
- Η δράση του Συλλόγου μας	37
- Η δράση άλλων Χαλκιδικιώτικων Συλλόγων	41
- Από την πολιτιστική δράση των 5 Δήμων μας το καλοκαίρι 2018	44
- Ευχαριστίες & Αίτημα ένταξης σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα (LEADER)	47
- Οι χορηγοί	48
- Η χορηγία	49
- Νέα γραφεία του Συλλόγου μας στον Πολύγυρο	49
- Το επόμενο τεύχος & πένθη	50
- Ιατροί μέλη του Συλλόγου μας	51
- Η λειτουργία των τμημάτων	55
- Πρόγραμμα εκδηλώσεων & εκδρομών Δ' τριμήνου 2018	56

Φιλολογική επιμέλεια : Αθανάσιος Χριστιανός

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Υπενθυμίζεται ότι αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 1800 - 2000 λέξεις ή 9000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα). Αυτό το τελευταίο παράκληση να τηρείται πιστά. Όσα κείμενα δεν φέρουν υπογραφή, συντάσσονται από τον εκδότη.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΜΑΣ

Στη Θεσσαλονίκη σήμερα 4 Ιουλίου 2018, ημέρα Τετάρτη και ώρα 19.30', στα γραφεία του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ», συνήλθε σε συνεδρίαση το Διοικητικό Συμβούλιο, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου, και εξέδωσε το παρακάτω ψήφισμα, που αναφέρεται στη συμφωνία που υπέγραψε η χώρα μας με την Π.Γ.Δ.Μ. στις 17 Ιουνίου 2018 στις Πρέσπες:

Ο ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ», που ιδρύθηκε το 1903 και δραστηριοποιήθηκε μέσα στη φωτιά του Μακεδονικού Αγώνα από τον αείμνηστο Πολυγυρινό Γεώργιο Παπανικολάου, ιατρό και Μακεδονομάχο, τον οποίο οι βούλγαροι κομιτατζήδες τρεις φορές αποπειράθηκαν να δολοφονήσουν, και που ενώνει στους κόλπους του εδώ και 115 χρόνια χιλιάδες Χαλκιδικιώτες, συντηρώντας και αναδεικνύοντας την ιστορία, την παράδοση και τον πολιτισμό της Χαλκιδικής και της Μακεδονίας μας με εκατοντάδες εκδηλώσεις, με εκδόσεις βιβλίων, εφημερίδων και περιοδικών και με εθνικές, πολιτιστικές, πνευματικές και άλλες δράσεις, διατηρώντας σε υψηλό επίπεδο το πνευματικό και, κυρίως, το εθνικό φρόνημα των Χαλκιδικιωτών και φίλων μας,

ε κ φ ρ ά ζ ε ι

τη βαθιά του ανησυχία για τη «συμφωνία», που η χώρα μας υπέγραψε με την Π.Γ.Δ.Μ την Κυριακή 17 Ιουνίου 2018 στις Πρέσπες, την οποία θεωρεί επιζήμια, αν όχι ολέθρια, για την πατρίδα μας, γιατί πέραν των άλλων δεινών που θα επισωρεύσει η πιθανή εφαρμογή της, αγνοεί και προσβάλλει βίαια τη μνήμη των νεκρών που έπεσαν μαχόμενοι για τη Μακεδονία στους πολύχρονους αγώνες για τη σωτηρία της, με τελευταίο τον ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ, και που η θυσία τους έγινε θρύλος και τραγούδια που φωλιάζουν στις καρδιές όλων των Ελλήνων και ιδιαίτερα ημών των Μακεδόνων και δεν ξεριζώνονται με οποιαδήποτε συμφωνία.

Οι λόγοι της βαθύτατης ανησυχίας μας είναι προφανείς:

Με τη «συμφωνία» εκχωρείται το όνομα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ στους Σλάβους γείτονές μας, με την εκφορά ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ενώ η χώρα θα μπορούσε να ονομασθεί Δαρδανία, Δακία, Σκοπιανή

Δημοκρατία, Δημοκρατία του Βαρδάρη (Vardarska) ή όπως αλλιώς επιθυμούν οι κάτοικοί της, ονόματα που αναφέρονται στους παλαιούς χάρτες για τον τόπο όπου ζουν, και μόνο το όνομα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ δεν τους ανήκει.

Με τη «συμφωνία» αναγνωρίζεται η γλώσσα τους ως «Μακεδονική», ενώ και οι ίδιοι αποδέχονται ότι η γλώσσα τους είναι σλαβικό ιδίωμα, που προσομοιάζει με τη Βουλγαρική από πλευράς καταγωγής δε ομολογούν ότι είναι Σλάβοι.

Με τη συμφωνία, επίσης, αναγνωρίζεται ένα νέο έθνος, το «Μακεδονικό». Τους αναγνωρίζεται, δηλαδή, ιδιαίτερη εθνότητα, που ούτε προϋπήρχε, ούτε ιστορικά εμφανίστηκε ποτέ, αφού η Μακεδονία είναι ανέκαθεν τμήμα της Ελλάδας. Είναι, άλλωστε, γνωστό ότι το κρατικό αυτό μόρφωμα ήταν δημιούργημα μιας πολιτικής σκοπιμότητας του 1944, από έναν δικτάτορα, που του έδωσε αυθαίρετα το όνομα Μακεδονία για λόγους αλυτρωτικών βλέψεων (κάθοδος στο Αγαίο) και, δυστυχώς ύστερα από εβδομήντα χρόνια, το σκοτεινό εκείνο σχέδιο τείνει να υλοποιηθεί από εμάς τους ίδιους με την συγκατάθεση παραχώρησης του ονόματός μας.

Πέραν τούτων, ως Παγχαλκιδικός Σύλλογος, με αίσθημα ευθύνης, θεωρούμε ανιστόρητη και θίγουσα τα εθνικά μας συμφέροντα την αναφορά σε συγκρότηση διεπιστημονικής επιτροπής αρμόδιας για τη μελέτη θεμάτων κοινού ιστορικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και ανησυχούμε και διαμαρτυρόμαστε, διότι η Χαλκιδική είναι εμβληματικός ιστορικός και αρχαιολογικός χώρος που ανήκει διαχρονικά στη συνολική ιστορία του Ελληνισμού (άρθρο 8,5).

Μας προβληματίζει, επίσης, εντονότατα η τύχη των ποικίλων ονομασιών, φορέων, τόπων, μνημείων, συμβόλων, έργων τέχνης και εκατοντάδων εμπορικών ονομασιών, αφού το άρθρο 1,3,θ της «συμφωνίας» μιλάει για «κοινά αποδεκτές λύσεις» στις εμπορικές ονομασίες, σήματα και σύμβολα.

Για όλα αυτά **δηλώνουμε** ότι:

Ως Έλληνες επιθυμούμε να ζήσουμε ειρηνικά με τους γείτονές μας. Στηρίζουμε επίσης το δικαίωμά τους να εισέλθουν στους διεθνείς οργανισμούς. Όμως ποτέ δε θα δεχθούμε την εκχώρηση του ονόματος Μακεδονία γιατί αυτό δεν τους ανήκει.

Ως Μακεδόνες αισθανόμαστε την υπέρτατη υποχρέωση και την ευθύνη να μην επιτρέψουμε τον σφετερισμό του ονόματός μας και την εξαφάνιση της ιστορικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς, όποιες σκοπιμότητες κι αν υπηρετούνται.

Αποδοχή «μακεδονικής γλώσσας» και «μακεδονικής εθνότητας» συνιστούν επονείδιστη εθνική υποχώρηση που δεν την δεχόμαστε. Γι' αυτό

ζητούμε

την επανεξέταση των συγκεκριμένων επιβλαβών, για

τα εθνικά μας δίκαια, άρθρων της «συμφωνίας» και

διακηρύσσουμε

τη διαρκή εγρήγορσή μας, αγωνιζόμενοι με κάθε νόμιμο και δημοκρατικό τρόπο για την αποτροπή κάθε δράσης και ενέργειας που θα επιχειρεί τον σφετερισμό των εθνικών μας δικαιών. Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΟΝΟΝ ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑΜΕ ΚΑΙ ΖΟΥΜΕ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.

Το Δ.Σ.

* * *

ΣΚΕΨΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ

ΒΑΣΙΛΗΣ Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΣΤΟ ΣΥΝΤΟΜΟ αυτό άρθρο μου θα ήθελα να εκθέσω, να εξωτερικεύσω, μερικές σκέψεις μου σχετικά με τις νέες εξελίξεις στο γνωστό σε όλους και όλες Μακεδονικό Θέμα, το Μακεδονικό Ζήτημα, όπως αποκαλούνταν σε πολύ παλιότερες δεκαετίες.

Πρώτα πρώτα, ας εντοπίσω ότι, ενώ ο πρωθυπουργός μας αλλά και άλλοι κυβερνητικοί και γενικά κρατικοί παράγοντες τόνιζαν τις προηγούμενες μέρες ότι με τη συμφωνία μεταξύ των Πρωθυπουργών Ελλάδας και Π.Γ.Δ.Μ, συμφωνία καταρχήν προφορική, τηλεφωνική, που στη συνέχεια, μια δυο μέρες αργότερα, στις 17.6.18, έγινε και γραπτή και υπογράφηκε από τους δύο Πρωθυπουργούς, με τη συμφωνία, λοιπόν, αυτή έκλεισε ένα θέμα που υπήρχε σε εκκρεμότητα εδώ και 25 χρόνια περίπου· στην πραγματικότητα το Μακεδονικό απασχολεί την ευρύτερη περιοχή από τις αρχές του περασμένου αιώνα, δηλαδή εδώ και πάνω από 100 χρόνια. Δεν ξέρω, αν πριν από ένα τέταρτο του αιώνα υπήρξε κάποια εξέλιξη που σηματοδότησε εκείνη τη χρονική περίοδο, αλλά, αν δει κανείς ενιαία το όλο θέμα, αυτό είναι, όπως είπα πριν, πολύ μεγαλύτερης χρονικής διάρκειας...

Σπεύδω επίσης να σημειώσω, ευθύς εξαρχής, ότι με εντυπωσίασε, αρνητικά, εννοώ, το ότι η συμφωνία αυτή υπογράφηκε πολύ βιαστικά, δηλαδή ότι το διάστημα μεταξύ προφορικής και γραπτής συμφωνίας ήταν πολύ μικρό. Νόμιζα, μάλιστα, ότι, πριν υπογραφεί η συμφωνία στις Πρέσπες, θα διευθετούνταν μια σειρά από σχετικά επιμέρους θέματα, ώστε η συμφωνία να περιλάμβανε και αυτά. Αυτή η βιασύνη ενισχύει την άποψή μου ότι υπήρξε κάποια «έξωθεν» πίεση και στους δύο πολιτικούς άνδρες να ολοκληρωθεί, να κλείσει το θέμα αυτό. Βέβαια, έτσι κι αλλιώς υπήρξε διαμεσολαβητής σε όλες

τις επί σειρά ετών φάσεις, τουλάχιστο τις «νεότερες», του Μακεδονικού, ο κ. Νίμιτς, ο οποίος, ενώ υποτίθεται ότι θα έπρεπε να κρατά ουδέτερη στάση και να περιορίζεται στη θέση του και στο ρόλο του διαμεσολαβητή, είναι «ηλίου φαεινότερον» ότι ήταν με το μέρος, με την πλευρά, της ΠΓΔΜ, κρατώντας – λυπάμαι που το λέω – ανθελληνική (και, αντίστοιχα, φιλοσκοπιανή) στάση. Ναι, έπαιξαν και άλλοι ξένοι παράγοντες το ρόλο τους σ' αυτήν την υπόθεση, απλώς τους επικεντρώνω όλους στο πρόσωπο του επίσημου 'εκπροσώπου», του κ. Νίμιτς... Πολλά έχουν ακουστεί για το ρόλο των ΗΠΑ αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Μακεδονικό και στις προσπάθειες επίτευξης συμφωνίας, γι' αυτό. Ρόλος που δεν περιορίζεται μόνο στο παραπάνω θέμα αλλά και σε άλλα εθνικά μας θέματα και ζητήματα, πολύ περισσότερο αφότου βρεθήκαμε, ως χώρα, στη μέγγενη της περιβόητης οικονομικής κρίσης, των Μνημονίων, των Τροϊκανών, των Θεσμών και ζούμε αυτά που ζούμε καθημερινά...

Έρχομαι τώρα σε κάτι που με εντυπωσίασε επίσης φοβερότατα – και μιλώ πάντα για αρνητική εντύπωση. Το υποθέμα που έκαιγε περισσότερο στο Μακεδονικό ήταν – και είναι – το όνομα, η ονομασία, του κράτους των Σκοπίων (όπως αποκαλούν πολλοί την ΠΓΔΜ – έστω, ανεπίσημα). Είχε αναφερθεί από πολύ παλιότερα από πολιτικούς ότι η νέα ονομασία δε θα ήταν σύνθετη και προπάντων δε θα περιλάμβανε τη λέξη «Μακεδονία», ακριβώς για να μη συγχέεται το κράτος αυτό με τη Μακεδονία, το γεωγραφικό διαμέρισμα της Μακεδονίας, όπως βέβαια το ξέρουμε και το εννοούμε εδώ, στην Ελλάδα. Με πολύ μεγάλη έκπληξη διάβασα εδώ και καιρό ότι και οι τρεις τελικές προτάσεις του κ. Νίμιτς για την ονομασία περιείχαν τη λέξη «Μακεδονία»: Άνω

Μακεδονία, Βόρεια Μακεδονία και Νέα Μακεδονία. (Χρησιμοποιώ αλφαβητική σειρά, φυσικά στην ελληνική τους απόδοση). Όπως είναι γνωστό, η ονομασία στη συμφωνία, είναι «Βόρεια Μακεδονία», αλλά προσωπικά θα έλεγα ότι θα με άφηνε αδιάφορο η όποια επιλογή ανάμεσα σ' αυτές τις τρεις ονομασίες, αφού για μένα, για μας, τους Έλληνες και τις Ελληνίδες, το αποτέλεσμα θα ήταν το ίδιο... Δεν ξέρω πώς θα μπορούσε να δικαιολογηθεί αυτή η αντίθεση, δηλαδή η «δέσμευση» (που τελικά μόνο δέσμευση δεν αποδείχτηκε!) για το να μην περιληφθεί η λέξη «Μακεδονία» στην ονομασία και το ότι τελικά αυτή η λέξη, δυστυχώς, περιλήφθηκε. Με άλλα λόγια (και να ένας ακόμη λόγος που μιλώ για «έξωθεν πιέσεις»), επικράτησε η άποψη του ξένου, του διαμεσολαβητή, και αγνοήθηκαν τελείως (τι προσβολή, αλήθεια!) οι ελληνικές θέσεις – έστω στην τελική πρόταση.

Όσο για τα περίπου 150 κράτη (περίπου δηλαδή τα τρία τέταρτα των κρατών της Γης) (σύμφωνα με άλλες πηγές μου τα κράτη αυτά είναι περίπου 190, δηλαδή σχεδόν το σύνολο των περίπου 200 κρατών του πλανήτη μας) που ως τώρα (και φυσικά πολύ πριν από τη «συμφωνία των Πρεσπών») έχουν αναγνωρίσει την ως τώρα ΠΓΔΜ με το όνομα «Μακεδονία», προφανώς ύστερα από αντίστοιχες αποφάσεις των Κοινοβουλίων τους ή, ενδεχομένως, άλλων Οργάνων-Θεσμών τους, αναρωτιέμαι αν ξέρουν την ιστορία μας, την ελληνική ιστορία, ή αν, βιαστικά και επιπόλαια (και δεν ξέρω κάτω από ποιες συνθήκες και ποιους παράγοντες), έκαναν αυτό που έκαναν. Κανονικά, χρέος μας είναι να πείσουμε όλα αυτά τα κράτη ότι έχουν κάνει λάθος. Και ότι, ενδεχομένως, κάποιος έδωσαν σ' αυτά λανθασμένες πληροφορίες και λανθασμένα στοιχεία. (Ίσως κι επίτηδες – όλα να τα περιμένει κανείς!...). Αυτό, όμως, δυστυχώς, είναι ένας ουτοπιστικός άθλος, κάτι το εξωπραγματικό! Και το χειρότερο είναι ότι οι παράγοντες που δημιούργησαν αυτό το πρόβλημα (δηλαδή αυτό το κράτος – όχι, δε φταίει σε τίποτα οι κάτοικοί του! – και το αντίστοιχο πρόβλημα) δε θα το κάνουν, όχι μόνο γιατί δε θα μπορούν να το κάνουν (πού να πείθεις τώρα σχεδόν όλη τη Γη!...) αλλά – το εξωφρενικότερο – γιατί δε θα θέλουν να το κάνουν! Εξάλλου, πώς θα μπορούσαν να ήθελαν, αφού αυτοί έκαναν τα πράγματα να είναι, όπως είναι; Και για να πειστούν ότι έκαναν λάθος, ούτε λόγος!

Τα ιστορικά στοιχεία και ντοκουμέντα για την ελληνικότητα της Μακεδονίας μας είναι αναμφισβήτητα. Στράβων, Πολύβιος, Καινή Διαθήκη, επιγραφές, μνημεία, ιερές εικόνες, τοιχογραφίες, αγάλματα και, προπάντων, μια ιστορική συνείδηση πολλών αιώνων, που μεταφέρεται από γενιά σε γενιά, όλα μιλούν και μαρτυρούν ότι η Μακεδονία είναι ελληνική. Τμήμα του ελληνισμού. Με αυτήν την πεποίθηση άλλωστε ξεκίνησε κι ο Μακεδονικός Αγώνας στις αρχές του εικοστού αιώνα, λίγο μετά το 1900, με αυτήν την πεποίθηση αγωνίστηκαν και εν πολλοίς θυσιάστηκαν οι λεγόμενοι Μακεδονομάχοι, με γνωστότερο τον Παύλο Μελά, που μάλιστα δεν ήταν Μακεδόνας αλλά νοτιοελλαδίτης. (Υπόψη ότι σε καμία περίπτωση δε θέλω να αγνοήσω και να υποτιμήσω τη συμβολή και των άλλων αγωνιστών, δεν αναφέρω, όμως, κανενός το όνομα, χάριν ισότητας,

Οστεοφυλάκιον με οστά Μακεδονομάχων, που έπεσαν στη μάχη στις 2 Μαΐου 1905 υπερασπιζόμενοι την Μακεδονία. (Στο μνημείο του Καπετάν Χάψα, Ιερά Μονή Αγίας Αναστασίας)

και επικεντρώνομαι, αντιπροσωπευτικά, στο πρόσωπο του Παύλου Μελά). Δεν αναλίσκομαι τώρα σε λεπτομέρειες σχετικές με στοιχεία και ντοκουμέντα γι' αυτήν την ιστορική πραγματικότητα, απλώς θέλω να δώσω, να παρουσιάσω, μια σφαιρική και συνολική εικόνα στο κείμενό μου αυτό για τη Μακεδονία και το Μακεδονικό. Δε θα ήθελα να κλείσω τη συγκεκριμένη παράγραφο χωρίς να προσθέσω ότι μια συνέπεια της εθνικής πεποίθησης για την οποία μίλησα προηγουμένως ήταν και ο άκρατος ενθουσιασμός με τον οποίο πήραν μέρος αμέτρητοι άνθρωποι στα συλλαλητήρια του 1992 και του 1994 (και όχι μόνο, την εποχή εκείνη) εδώ, στη Θεσσαλονίκη. Αλλά και όπου αλλού έγιναν, ακόμα και σε χώρες του εξωτερικού, από ομογενείς μας, σε τουλάχιστο τρεις ηπείρους. Εννοείται ότι μία συνέχεια εκείνων των εκδηλώσεων ήταν και τα φετινά, από τις αρχές ακόμα της χρονιάς, συλλαλητήρια, εδώ, στη Θεσσαλονίκη, στην Αθήνα και σε πολλές ακόμη πόλεις, επίσης εντός κι εκτός Ελλάδας. (Στη δεύτερη περίπτωση, με πρωταγωνιστές βέβαια και πάλι τους περήφανους και άξιους ομογενείς μας!). Το ότι υπήρξαν κάποιες εξαιρέσεις – παραταξιακές – στις συμμετοχές αυτές απλώς επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

Και, ναι, ας το πω κι αυτό, με προβληματίζει και – μέσα σε πολλά εισαγωγικά – με «ανησυχεί» το ότι στα πρόσφατα, δηλαδή στα φετινά, συλλαλητήρια οι αντιδράσεις των «αντιθέτων», είτε αυτοί ήταν πολιτικές παρατάξεις είτε άλλοι φορείς-θεσμοί, ήταν φανερότερες,

μεγαλύτερες, κάτι που δείχνει μιν ότι η δημοκρατία και η δημοκρατικότητα περιέχουν το καλό της «δικαιωματικά διαφορετικής άποψης» αλλά και που κάνει πολλούς να βγάζουν, παράλληλα, το συμπέρασμα ότι όλοι αυτοί οι «αντίθετοι» κάπου στηρίζονται, ότι θέλουν να παρουσιαστούν ως μία «δύναμη» που, κατ' αυτούς, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη, βγάζοντας εμάς, τους υπόλοιπους, από τον εφησυχασμό ότι «η παραδοσιακή υποστήριξή μας στα εθνικά μας θέματα είναι δεδομένη και αναμφισβήτητη». Ενωώ ότι τότε, στη δεκαετία του '90, οι διαφωνούντες απλώς απουσίαζαν, καλυμμένοι στον κόσμο τους και στις κοσμοθεωρίες τους. Σήμερα (και πάντως όχι απαραίτητα με την ίδια ποσόστωση «δυνάμεων») κάνουν φανερή την παρουσία τους αλλά και τη μαχητικότητά τους, δημιουργώντας μια νέα κατάσταση, που (το είπα και πριν, δημοκρατία έχουμε, αλλά) δε θα πρέπει να περάσει απαρατήρητη... Οι καιροί αρχίζουν να γίνονται πιο «πονηροί»... (Για άλλη μια φορά, ξαναζωντανεύει το ρωμαϊκό [αλλά και σε άλλες ιστορικές περιόδους] «Ο, tempora, ο, mores!». [«Ω, καιροί, ω, ήθη!»]).

Πα να επανέλθω στη «συμφωνία των Πρεσπών», διάβασα αυτές τις μέρες ότι διαφωνεί με αυτήν τουλάχιστο το 86% των Ελλήνων. Ποσοστό τεράστιο, όπως καταλαβαίνει κανείς. Η κυβέρνηση όχι μόνο απορρίπτει αιτήματα για σχετικό δημοψήφισμα, όχι μόνο αντιμετωπίζει τις αντιδράσεις στο Πισοδέρι του Νομού Φλώρινας με τρόπους που θυμίζουν άλλες εποχές, άλλων πολιτικών παρατάξεων κυβερνήσεις και τα «πέτρινα χρόνια», αλλά και, κάποιοι παράγοντές της, τηρούν μια στάση προς τον κόσμο που από δεοντολογικής πλευράς δεν είναι και η καλύτερη... Χρησιμοποιούν αρνητικούς χαρακτηρισμούς για όλους αυτούς τους συμπατριώτες τους, εν πολλοίς και με μια ειρωνική διάθεση (να αναρωτηθώ, όπως και πριν, πού στηρίζονται όλοι αυτοί;), και γενικά αφήνουν να εννοηθεί ότι «επειδή έχουν το πάνω χέρι» έχουν και το «δικαίωμα» της επιβολής. (Υπόψη ότι σε όλο αυτό το κείμενό μου προσπαθώ να χρησιμοποιώ μια ήπια γλώσσα, μέσα μου αισθάνομαι τελείως αλλιώς και, αν εξωτερικά τα συναισθήματά μου, οι λέξεις μου θα ήταν διαφορετικές. Ας πούμε, όμως, και πιο αληθινές, πιο δίκαιες...). Δεν μπορώ να ξέρω τι θα γίνει στη συνέχεια με το Μακεδονικό, εξάλλου, είπαμε, είναι «ηλίου φαεινότερον» ότι υπάρχουν και οι «έξωθεν» πιέσεις και αυτό το τελευταίο

είναι από μόνο του ένα ξεχωριστό και αυτοδύναμο πρόβλημα...

Πάλι για δημοκρατία θα μιλήσω... Το ότι στο πολιτεύμα αυτό υπάρχουν και μπορούν να εκφράζονται διαφορετικές απόψεις είναι και μια «παγίδα». Ναι, υπάρχουν αυτοί που υποστηρίζουν την ελληνικότητα της Μακεδονίας και αυτοί που αντιτίθενται σ' αυτήν. «Δικαίωμα στη ζωή» έχουν και οι δύο ομάδες ανθρώπων. Από εκεί και πέρα, εύκολα μπερδεύει κανείς το «δικαίωμα στη ζωή» και το «δίκιο». Ε, κάπου εκεί υπεισέρχεται ο παράγοντας «επιχειρήματα». Συνεπώς, και ο παράγοντας «πειθώ». Πειθώ, εννοείται με το διάλογο, με την κουβέντα, με τη συζήτηση, με το ξεδίπλωμα απόψεων, τάσεων, σκέψεων και ιδεών. Όχι με την επιβολή και με τη βία. Φυσικά, ο ενθουσιασμός στα συλλαλητήρια δεν είναι επιβολή... Άλλο το ότι επηρεάζεται η γενικότερη κοινή γνώμη από τους γενικούς αυτούς ενθουσιασμούς.

Ας ελαφρύνω λίγο το κλίμα και με κάτι «φιλολογικό» μου. Αρέσκομαι πολύ στα λογοπαίγνια. Έτσι, σκέφτομαι μήπως ο λόγος που η συμφωνία μεταξύ των κ. Τσίπρα και Ζάεφ υπογράφηκε στις Πρέσπες είναι ότι η λέξη «Πρέσπα» (πάντως, ειδυλλιακό το τοπίο στις υπερόχες αυτές λίμνες!...) περιέχει μέσα και την (αγγλική) λέξη «press», που σημαίνει «πίεση»... (Ναι, επιμένω στην άποψή μου για «πίεση» στο θέμα αυτό κι όποιος ή όποια θέλει ας βρει επιχειρήματα για να με διαψεύσει!...).

Κάπου εδώ πρέπει να τελειώσω. Ήδη το κείμενό μου το θεωρώ αρκετά μεγάλο. Φυσικά, κατανάλωσα αρκετό (πολύ, για να πω την αλήθεια...) χρόνο και κόπο (και βέβαια φαιά ουσία) για να το ετοιμάσω και να το γράψω. Ελπίζω να μην κουράσει τους αναγνώστες του. Το θέμα, έτσι κι αλλιώς, είναι ατέλειωτο και ας ελπίσουμε ότι, όταν τελειώσει, θα τελειώσει με την καλύτερη δυνατή λύση... Αν όλες αυτές οι απόψεις μου συμβάλουν, προσθέσουν ένα λιθαράκι, στην επίλυση αυτή, θα ήταν πολύ ικανοποιητικό για μένα. (Αν και δεν το κάνω για δική μου δικαίωση και ικανοποίηση. Είμαστε όλοι εδώ! Είμαστε πάντα εδώ! (Κι όχι μόνο για το Μακεδονικό, αλλά και, γενικότερα, για την ίδια τη ζωή, στην αέναη πορεία της μέσα στο χρόνο...)).

Αναγνώστες, σας ευχαριστώ και για το δικό σας χρόνο!

Θεσσαλονίκη, 25 Ιουνίου 2018

ΕΥΧΕΣ

Στους μαθητές και τους δασκάλους όλων των βαθμίδων της Εκπαίδευσης, μαζί με τους Προϊσταμένους, τους Σχολικούς Συμβούλους και το προσωπικό των Διευθύνσεων και των Σχολείων, ευχόμαστε

ΚΑΛΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ

Ο Παγχαλκιδικός θα συνεχίσει καιεφέτος να στηρίζει, με όσες δυνάμεις και τρόπους διαθέτει, το έργο του Σχολείου, γιατί πιστεύει ότι σήμερα το Σχολείο είναι ο πρώτος παράγων που, αν λειτουργήσει σωστά, μπορεί ν' αλλάξει και να γίνει καλύτερη η κοινωνία μας. Άλλωστε τη δράση αυτή την έχει σημαία του από την ίδρυσή του.

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΣ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΒΑΡΒΑΡΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΥΚΟΣ

Φυσικός

Τον Αθανάσιο Μινόπουλο είχα την τύχη να τον γνωρίσω, όταν ήμουν παιδί, στα τελευταία χρόνια της ζωής του. Ερχόταν από τη Θεσσαλονίκη, όπου διέμενε, στη Βαρβάρα, την ιδιαίτερη πατρίδα του, την οποία δεν ξεχνούσε. Ήταν γείτονάς μου. Το σπίτι του ήταν εκεί που σήμερα είναι το σπίτι του Αλέκου Σαΐτιώτη. Μία μέρα ήρθε να μας επισκεφθεί στο σπίτι. Μου έκανε εντύπωση η άσογη κορμοστασιά του ακόμη και στα γεράματα του. Συζήτησαν με τη γιαγιά μου Ελένη Πεύκου (που μου είχε διηγηθεί πολλά γι' αυτόν) για αρκετή ώρα. Όταν η γιαγιά τον ξεπροβόδισε, φρόντισε να του δώσει ένα φιλοδώρημα για τη Θεσσαλονίκη, τραχανά, χυλοπίτες, τυρί κλπ.

Ο Μινόπουλος στα νιάτα του είχε φυτέψει έναν πλάτανο, ο οποίος στεκόταν αγέρωχος ως την δεκαετία του 1970 στο δρόμο, δίπλα στο σπίτι του Τσελεπή, απ' όπου περνούσε το νερό για το πότισμα των κήπων. Έλεγε η γειτονιά, ότι ήταν ο πλάτανος του Μινόπουλου. Δυστυχώς όμως το επιβλητικό εκείνο δένδρο δεν υπάρχει σήμερα. Κάποιος γείτονας το υλοτόμησε και το μετέτρεψε σε καύσιμη ύλη.

Ο Βαρβαριώτης οπλαρχηγός Μινόπουλος Αθανάσιος του Μίνωος γεννήθηκε στη Βαρβάρα της Χαλκιδικής την 1η Ιανουαρίου 1874 (εφέρετο ως φωτογράφος στο επάγγελμα) από φτωχούς γονείς και απέθανε υπέργηρος, τον Δεκέμβριο του 1962 στη Θεσσαλονίκη. Ήταν αγράμματος και φτωχός, αλλά μέσα του είχε φλογερό πατριωτισμό και αγάπη για την ελευθερία της πατρίδας του Μακεδονίας, που εδώ και πεντακόσια χρόνια περίπου ήταν υποτελής στους Οθωμανούς. Είχε λαμπρό παράστημα, ταχεία σκέψη, τίμιο και ακέραιο χαρακτήρα. Ήταν αρχηγός σώματος ανδρών κατά τον Μακεδονικό αγώνα (1904-1908), δρώντας υπό τις διαταγές του Ελληνικού Προξενείου της Θεσσαλονίκης και κατ' επέκταση της Ελληνικής κυβερνήσεως. Εκτός όμως των υπηρεσιών του ως οπλαρχηγός, προσέφερε ούτος από το 1903 εις το Προξενείο Θεσσαλονίκης πολύτι-

μους υπηρεσίας δια του ανεφοδιασμού εις όπλα αμύνης κατά του Βουλγαρικού Κινήματος ως πράκτορ και μόνος εκτελεστής, πολλάκις εκτεθείς εις κινδύνους και μόνος μεταβαίνων οπουδήποτε διατάσσετο έχων άλλωστε πολύ κύρος και επιβολήν εν Χαλκιδική τότε» μας πληροφορεί σε έγγραφο της 1ης Ιουνίου 1932 ο στρατηγός Κ. Μαζαράκης - Αινιάν. Επίσης στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται ότι έδρασε ως οπλαρχηγός κατά τον πόλεμο του 1912 υπό τας διαταγές του ίδιου στρατηγού.

Επίσης ο Κ. Μαζαράκης - Αινιάν στις 10 Αυγούστου 1913 γράφει για τον Μινόπουλο ότι «κατετάγη στο σώμα των προσκόπων την 15ην Οκτωβρίου 1912 και υπηρετήσας εν αυτώ μέχρι σήμερα, καθ' ην απολύεται αυτού, ειργάσθη υπερανθρώπως ως διοικητής τμήματος υπέρ ευοδώσεως του Ιερού αγώνος, διαταχθείς δε να ενεργήσει τον αφοπλισμόν του τμήματος Ζαγκλιβερίου, ενήργησεν τούτο μετά μεγίστης επιμελείας και δραστηριότητος, ενθουσιάζοντας τους κατοίκους και ιδία τους Οθωμανούς δια την ανδροπρεπή και αγνή συμπεριφορά. Ειργάσθη επί πολλά έτη, καθ' όλον τον Μακεδονικόν

Αγώνα και πολλάκις εκινδύνευσε κατά την εκτέλεσιν των διαταγών του Κέντρου παριδών και μη αναλογιζόμενος τους επαπειλούντας αυτόν κινδύνους, έφερε πάντοτε εις πέρας και τας επικινδυνότερας υπηρεσίας, αίτινες τω ανετέθηκαν, εν γένει δε επεδείξατο κατά τον Μακεδονικόν αγώνα και κατά τον παρόντα πόλεμον, σύνεσιν, δραστηριότητα, τόλμην απαράμιλλον και διαγωγήν πλέον η εξαίρετον».

Η δράση του Μινόπουλου και των παλλικαριών του επεκτείνεται και εις τον νομό Σερρών εναντίον των Βουλγάρων κομιτατζήδων, οι οποίοι αγωνίζονταν να επικρατήσουν στην περιοχή αυτή, όταν η Οθωμανική αυτοκρατορία έπνεε τα λoίσθια. Σε έγγραφο και πάλι του Κ. Μαζαράκη - Αινιάν των Βαλκανικών πολέμων αναφέρεται «Γάννη Ράμναλη οπλαρχηγέ Λαγκαδα και Μινόπουλε. Το τμήμα Ζαγκλιβερίου να

Ο Μακεδονομάχος οπλαρχηγός
Αθανάσιος Μινόπουλος (1874-1962).

προχωρήσει προς Λαγκαδά. Εάν δεν κατελήφθη παρά Βουλγαρικού στρατού, να καταληφθή και να ψυθῆ ἡ ἐλληνική σημαία. Προσοχή να μην γίνει παρεξήγησις με τους συμμάχους μας Βουλγάρους και δηλώσετε ότι εἰσθε στρατιωτικόν σῶμα προσκόπων. Μην ἔλθετε εἰς καμμία ομιλίαν, λέγοντες μόνον ὅτι θα ζητήσετε διαταγές ἀπὸ το ἀρχηγείο, να διάκεισθε φιλικῶς, ἀλλὰ με μεγάλην προσοχήν και ἐπιφυλακτικότητα. Αποστείλατε ἀμέσως ταχυδρόμο να μου φέρει πληροφορία του ἀποτελέσματος εἰς Ἑλληνικόν Προξενεῖον Θεσσαλονίκης».

Σε ἄλλο ἔγγραφο του στρατηγού Κ. Μαζαράκη Ἀινιάν που ἀπευθύνεται στον οπλαρχηγό Ἀθανάσιο Μινόπουλο, ἀναφέρεται «Μινόπουλε, ὁ Γιάννης ὁ Ράμναλης, εἶναι ἐδῶ ἀκόμα και δεν τον εἶδα. Ἰδοῦ ὁμως τι διατάσσω· ἀκολουθεῖτε τας διαταγὰς των συνταγματάρχων σας Παπακώστα και Γαλανόπουλου και ἀν ἔχεις τοιαύτας να ἐκτελέσεις». Ἐπίσης ὁ Γιάννης ὑπάγεται εἰς τον Παπακώστα. Ὅστις δεν ὑπακοῦει θα καθαιρεθῆ. Δεν ὑπάρχουν περιφέρειαι. Ὅπου διαταχθεῖτε πρέπει να μεταβείτε. Ὅταν εὐρίσκονται δύο σῶματα πρέπει να συνεργάζονται. Χθες ὁ Διάδοχος (Κωνσταντῖνος) δια διαταγῆς ἀνεγνώρισε τους προσκόπους ὡς στρατιωτικόν σῶμα, ὑπὸ τας διαταγὰς του, λόγω των μεγάλων πηρεσιῶν που προσέφεραν. Εἶναι γενικός ἀρχηγός Σωματάρχης Χαλκιδικῆς ὁ Παπακώστας. Ἐννοεῖτε ὅτι ὅπου ὑπάρχει στρατός, δεν δύναμεθα να κάμωμεν μεγάλα πράγματα. Βοηθεῖτε λοιπὸν τον στρατόν, ἐξασφαλίσατε την τάξιν, βοηθούντες δια των γνωριμιῶν σας τον στρατόν. Σε συγχαίρω δια την μέχρι τούδε καλὴν διαγωγὴν και πειθαρχίαν σου».

Ὡς ὑπαρχηγός τότε της Χαλκιδικῆς ὁ Μινόπουλος συντάξε πίνακα ἐμφαινόντα τα ονόματα των Χαλκιδικωτῶν (κατὰ χωρίον), των αγωνισθέντων ὑπερ του Μακεδονικοῦ ἀγώνος, ὁ ὁποῖος εἶχε δημοσιευθῆ στα Χρονικά της Χαλκιδικῆς της Ἰ.Λ.Ε.Χ.

Σχετικὸ με την δράση του οπλαρχηγού Μινόπουλου εἶναι τὸ δημοσίευμα του ἀντιστράτηγου Ἰπικίου Β. Ἰωαννίδη, ἀπὸ τα Πετροκέρασα για ἐπεισόδιο που ἐγένετο το 1928 στο περιοδικὸ «Μακεδονικός Ἀγών» της Θεσσαλονίκης, και ἀναφέρεται στην ἐξόντωση μιᾶς ληστοσυμμορίας το 1904, που δρούσε στην Χαλκιδικὴ και στην ἐρύτερη περιοχή ὑπὸ τον ληστή Τρομάρα, και στην ἐξόντωση συμμορίας Βουλγάρων κομιτατζήδων.

Πολλές οἱ ἀποστολές οἱ ὁποῖες ἀνατέθηκαν και τις ἔφερε σε πέρας με ἀυταπάρνηση και με κίνδυνο της ζωῆς του. Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ εὐχαριστήριον δημοσίευμα στην ἐφημερίδα Ἐλεύθερος τύπος των Ἀθηνῶν (1-9-1917) Τραπεζικῶν καταστημάτων τα ὁποῖα εὐρίσκοντο στη συνοικία του Ἀγ. Μηνᾶ Θεσσαλονίκης και εἶχαν διασωθῆ ἀπὸ την παμφάγο πυρκαγιὰ του 1917. Με τίτλο "Ὁφειλόμενη Ἐγγνωμοσύνη", ἀναφέρει: «Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δια την ἐκ του παμφάγου πυ-

ρός διάσωσιν του τετραγώνου ἈΓΙΟΥ ΜΗΝΑ ἐξ ἐπιβεβλημένου καθήκοντος ἐκφράζομεν και δημόσια την ἐγγνωμοσύνην και τας θερμὰς εὐχαριστίας μας προς τον ἐφεδρον Ἀνθυπασπιστὴν του Ἑλλ. Στρατοῦ κον ἈΘΑΝΑΣΙΟΝ ΜΙΝΟΠΟΥΛΟΝ, ὅστις ἐπικεφαλῆς 30 Ἑλλήνων στρατιωτῶν, κατῶρθωσε δι' ὑπεράνθρωπον προσπάθειαν και παραδειγματικῆς ἀυταπάρνησεως και των ἀνδρῶν του, ὄν μόνον να θέσῃ τα καταστήματα μας ἐκτὸς κινδύνου, ἀλλὰ και ἐπι διήμερον ἐπαγρυνήσας να προστατεύει αὐτὰ κατὰ παντός κακοποιού στοιχείου. Ἡ ἀνδρεία, ὅταν συνδυάζεται μετὰ της τιμιότητος και κατευθύνεται ὑπὸ της υψηλῆς του καθήκοντος ιδέας, παρουσιάζει εἰς την κοινωνίαν τον τέλειον ἄνθρωπον και τον ιδεώδη τύπον του καλοῦ στρατιώτου, ἀξίον πάσης ἠθικῆς ἀμοιβῆς ἐκ μέρους της κοινωνίας και παρά της Κυβερνήσεως.

Ἐν τῷ στρατιώτῃ της πατρίδος κυρίῳ ΜΙΝΟΠΟΥΛῷ διέλαμψον και τα τρία αὐτὰ ἀξιοζήλα προτερήματα, ἡ ἀνδρεία, ἡ τιμιότης και ἡ προς τὸ καθήκον ἀφοσίωσις.

*Τράπεζα Ἀθηνῶν (Υποκατάστημα Θεσσαλονίκης)
Μ. Τσατσιάδης*

*Τράπεζα Ἀνατολῆς (Υποκατάστημα Θεσσαλονίκης)
Χ. Δημητριάδης*

Ἀγγλοελληνικὴ εἰταιρεία Θεσσαλονίκης Ἀ. Δαλαβέρης Ἀ.Δ Βούρκα, Στ. Ξανθόπουλος, Σ. Παντελής, Μ. Ξενοφωτίδης Ἀ.Σ. Καρακίτη».

Ἐπίσης με τὸ ὑπ'ἀριθ. 4798/23-11-1919 στρατιωτικὸ ἔγγραφο ἀνατίθεται εἰς Μινόπουλον ἡ ἐξόντωση του ληστοσυμμορίτου Καρατζιοβαλη Ἰωάννη. Ἀναφέρεται σχετικὰ: «Ἐχων ὑπόψιν ὅτι την Χαλκιδικὴν λυμαίνεται ληστοσυμμορία ὑπὸ τον ἐπικεκρηυγμένον ληστήν Καρατζοβάλην Ἰωάννην, ἐνισχυθεῖσα ἐσχάτως και δι' ἐτέρου ληστοῦ και τρομοκρατοῦσα την ὡς ἀνω περιφέρειαν, καταρτίζω ἀπόσπασμα ἐιδικόν καταδιωκτικόν δια την ἐξόντωσίν της, ἐν συνενόησει μετὰ της Γενικῆς Διοικήσεως, ὑπο τον Ἀνθυπολοχαγόν Μινόπουλου Ἀθαν. ὅσπερ θέλει ἐπιληφθῆ της ἐξόντωσης ἀμα ὡς ἤθελεν καταρτισθῆκτλπ»

Ὀρμητήριο του οπλαρχηγού Ἀθ. Μινόπουλου και των παλληκαριῶν του ἦταν ἡ πατρίδα του ἡ Βαρβάρα ἔνεκα του πυκνοῦ της δάσους μέσα στο ὁποῖο μπορούσαν με ἀνεση να μετακινούνται και να μην βρίσκονται στο στόχαστρο των ἐχθρῶν.

Μαθητὲς του δημοτικοῦ Σχολείου Βαρβάρας ἐκείνης της ἐποχῆς θυμούνται τον θαυμασμό τους για τον Μινόπουλο. Παρακίνησαν τον δάσκαλό τους ἐν εἰδει περιπάτου να πάνε μέσα στο δάσος ἔξω ἀπὸ το χωριὸ για να συναντήσουν τον Μινόπουλο με τους ἀνδρες του, τὸ ὁποῖο και ἐγένε.

Τὸ σῶμα ετοιμαζόταν να ἀναχωρήσει ἀπὸ την Βαρβάρα για κάποια ἀποστολή. Ὁ οπλαρχηγός ἀπευθύνθηκε προς τους μαθητὲς για τον ἀγώνα των Ἑλλήνων να κρατηθῆ ἡ Μακεδονία στην ἀγκαλιά της μητέρας Ἑλλάδος. Ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα του ἀποχαιρετισμοῦ, ὁ

δάσκαλος και οι μαθητές τους είπαν ένα τραγούδι. Το τραγούδι αυτό μιλούσε για τους μακεδονομάχους και για τους Βούλγαρους που δεν θα κρατηθούν άλλο στην Μακεδονία και πως οι γενναίοι πολεμιστές μας θα τους διώξουν και έτσι θα γλιτώσουμε από αυτούς.

Η πράξη αυτή των μαθητών και του δασκάλου φανερώνει το θαυμασμό τους προς τους Μακεδονομάχους.

Ένα άλλο περιστατικό, που θυμούνταν οι μαθητές σχετικά με τον ήρωα, ήταν το εξής. Κάποτε οι ληστές συνέλαβαν τον Μινόπουλο έξω από τον Πολύγυρο, τον έφεραν στην Βαρβάρα, τον έκλεισαν μέσα σ'ένα σπίτι και είχαν σκοπό να τον εξοντώσουν. Αλλά αυτός κατάφερε να τους ξεφύγει μέσα από τα χέρια τους, δραπετεύοντας από ένα μικρό παράθυρο.

Από το ατομικό φύλλο μητρώου προκύπτει επίσης ότι «το 1915 του επετράπη ίνα συνέλθη εις β'γάμον με της εις α'τοιούτον συνερχομένης Θέμιδος Β. Αντωνιάδου η οποία κατήγετο από την Κωνσταντινούπολιν και πέθανε στις 18/5/81 εις Θεσσαλονίκην. Ο οπλαρχηγός είχε πραγματοποιήσει και α'γάμον με την Αικατερίνη Πετροπούλου, η οποία απεβίωσε νωρίς, με την οποία όμως έκανε ένα γιο τον Γεώργιο. 10 Μαρτίου 1927 κατετάγη ως εθελοντής εις ανεξάρτητον Τάγμα Μηχανικού 14 Μαΐου 1917 κατετάγη ως λοχίας Εμπ. Μεραρχίας Σερρών.

Από το 1904 ως το 1908 έδρασε ως οπλαρχηγός και αρχηγός σώματος.

Το 1904 εξόντωσε τη ληστοσυμμορία του Καπετάν Τρομάρα, όπως προαναφέραμε.

Το 1912 -13 πήρε μέρος στους απελευθερωτικούς αγώνες της Μακεδονίας ως οπλαρχηγός στην Χαλκιδική και τις Σέρρες.

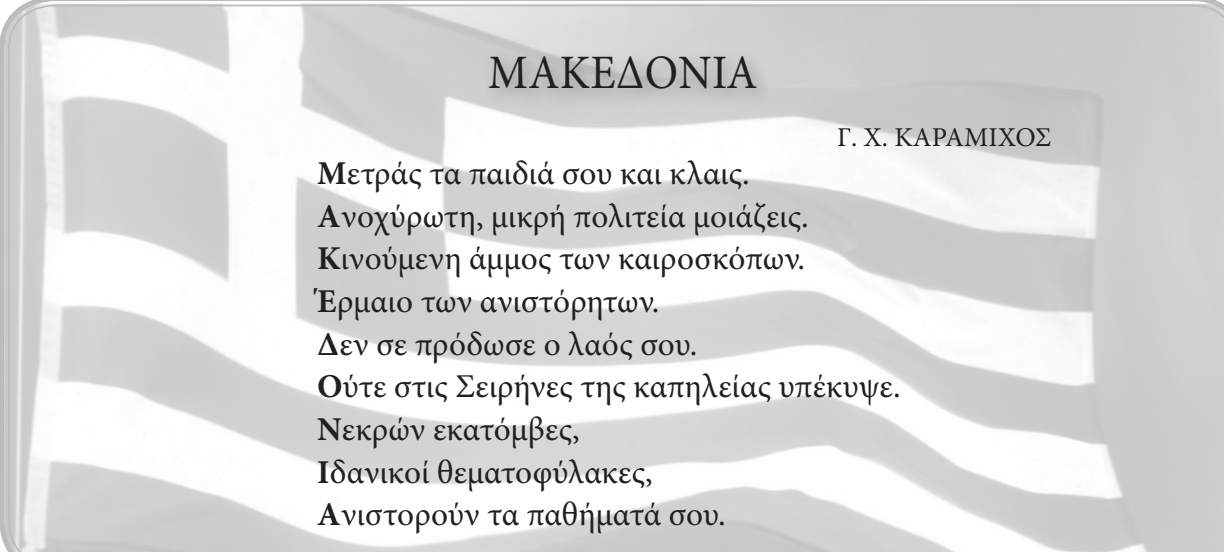
Το 1938 του απονεμήθηκε το «Αναμνηστικόν Μετάλλιον Μακεδονικού αγώνος», «δια τας εξαιρετικώς υπηρεσίας του εις τον αγώνα τούτον, δι'ας ενεγράφη εις επετηρίδα των Μακεδονομάχων 1903-1909 εις την κατηγορίαν των οπλαρχηγών Β' Τάξεως υπ'αυξ. αρ 31».

Τον Σεπτέμβριο του 1962 ορίστηκε από το ΓΕΕΘΑ μέλος της 10μελούς επιτροπής αναγνώρισης Μακεδονομάχων. Πέθανε, ως προείπαμε, τον Δεκέμβριο του 1962 σε ηλικία 88 ετών.

Η εφημερίδα Νέα της Χαλκιδικής στο φύλλο της με ημερομηνία 26-1-1963 αναφερόμενη στον θάνατο του ήρωα οπλαρχηγού γράφει: Ο ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΕΘΑΝΕ. Δεν είναι μικρόν ότι, υπό του καταθλιπτικού και φονικού ζυγού των Τούρκων επί αιώνες, από το μικρό χωριό της Βορείου Χαλκιδικής, την Βαρβάρα, ένα παιδί αγράμματο, βλαστάρι πτωχής οικογένειας, με μόνη ασπίδα τον φλογερόν πατριωτισμόν του και την αγάπην του δια την ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ, ξεκίνησε και πήρε τον δρόμον του ξενιτεμού δια να εργασθεί και να πολεμήσει εναντίον των Βαρβάρων κατακτητών. Αυτός είναι ο ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, που μόλις τον περασμένο μήνα έγειρε και απέθανε, εις υπέργηρον ηλικίαν εδώ εις Θεσσαλονίκην, παραδίδων την ψυχήν του εις τον Θεόν και το όνομα του εις την ιστορίαν της Πατρίδος.

Το Γ' Σώμα Στρατού τιμών τον γενναίον πολεμιστήν των μακεδονικών αγώνων, επλαισίωσεν την εκφοράν του νεκρού και την κηδείαν του με όλας τα τιμάς της διακεκριμένης φυσιογνωμίας του, οι δε φίλοι του, συμπατριώται του και συμπολεμισταί του, τον συνόδεψαν εις την τελευταίαν εν τω κόσμω τούτο κατοικίαν του με δάκρυα ευγνωμοσύνης δια τον εθνικόν του έργον και αγάπης δια την αγαθήν και υπερήφανον φυσιογνωμίαν του.

* * *

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Γ. Χ. ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ

Μετράς τα παιδιά σου και κλαις,
 Ανοχύρωτη, μικρή πολιτεία μοιάζεις.
 Κινούμενη άμμος των καιροσκόπων.
 Έρμαιο των ανιστόρητων.
 Δεν σε πρόδωσε ο λαός σου.
 Ούτε στις Σειρήνες της καπηλείας υπέκυψε.
 Νεκρών εκατόμβες,
 Ιδανικοί θεματοφύλακες,
 Ανιστορούν τα παθήματά σου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ: ΔΕΣΜΟΙ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΧΟΛΕΒΑΣ

Πολιτικός Επιστήμων

Με τη σαφή διακήρυξη της 10.1.2018 η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος εξέφρασε την ψυχή του Ελληνισμού και υπερασπίστηκε την ιστορική αλήθεια. Η θέση της Εκκλησίας ότι δεν δεχόμαστε την απονομή (παραχώρηση) του όρου Μακεδονία σε άλλο κράτος είναι ορθή και πιστεύω ότι αυτήν πρέπει να ακολουθήσουμε όλοι. Εξ άλλου τα προβλήματα που θα προκύψουν από την εφαρμογή –ο μη γένοιτο της Συμφωνίας των Πρεσπών έγιναν αντιληπτά, όταν ο Υπουργός Εξωτερικών των Σκοπίων Νικόλα Ντιμιτρόφ δήλωσε ότι ούτε οι κάτοικοι της Βορείου Ελλάδος θα μπορούν να αποκαλούνται Μακεδόνες.

Με την Εκκλησία της Ελλάδος συντάσσεται και η Ιερά Επαρχιακή Σύνοδος της Εκκλησίας της Κρήτης, η οποία τονίζει ότι η Μακεδονία είναι μία, ελληνική και αδιαπραγμάτευτη. Οι Κρήτες Ιεράρχες υπενθυμίζουν την εντυπωσιακή συμμετοχή Κρητικών οπλαρχηγών στην αποκορύφωση του Μακεδονικού Αγώνος, το 1903-1908. Επίσης η Ιερά Μονή Κουτλουμουσίου του Αγίου Όρους, στην οποία ήταν εγγεγραμμένος κατά τα τελευταία έτη της ζωής του ο Όσιος Παΐσιος, εξέδωσε ανακοίνωση, με την οποία υπογραμμίζεται ότι δεν πρέπει να παραχωρήσουμε το όνομα Μακεδονία σε μη Μακεδόνες.

Όσοι αμφισβητούν το δικαίωμα της Εκκλησίας να έχει γνώμη για το Μακεδονικό είναι ανιστόρητοι. Από τους πρώτους Χριστιανικούς αιώνες η ελληνικότητα της Μακεδονίας προστατεύθηκε από Ορθοδόξους κληρικούς και στηρίχθηκε στην παράδοση των Θαυμάτων του Αγίου Δημητρίου.

Τον 12ο αιώνα, όταν οι Νορμανδοί πολιορκήσαν τη Θεσσαλονίκη, οι άρχοντες δέιλιασαν και εκείνος που ενθάρρυνε τους πολεμιστές στα τείχη ήταν ο Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Ευστάθιος, ο γνωστός μελετητής του Ομήρου.

Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, όταν κινδύνευαν οι Μακεδόνες να εξισλαμισθούν, ο Όσιος Νικάνωρ της Μονής Ζάβορδας Γρεβενών, ο μοναχός Νεκτάριος Τέρπος, ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός κ.ά. περιόδευαν σε πόλεις και χωριά, αποτρέποντας την αλλοίωση της χριστιανικής ταυτότητας, διαφυλάσσοντας ταυτοχρόνως και την εθνική ταυτότητα.

Την εποχή εκείνη όποιος χανόταν για την Εκκλησία χανόταν και για τον Ελληνισμό. Όταν κάποιος εξισλα-

μιζόταν, έλεγαν ότι «τούρκεψε». Το κήρυγμα της Εκκλησίας και το μαρτύριο των Νεομαρτύρων διέσωσαν τη χριστιανική και ελληνική συνείδηση της πλειοψηφίας των Μακεδόνων. Οι δίγλωσσοι πληθυσμοί (σλαβόφωνοι ή βλαχόφωνοι) διαφύλαξαν την ελληνική τους συνείδηση, διατηρώντας την Ορθόδοξη Πίστη και Παράδοση.

Το 1872, όταν ο Πανσλαβισμός χρησιμοποίησε τη Βουλγαρική Σχισματική Εξαρχία για να αλώσει το φρόνημα των Ελλήνων Μακεδόνων, το Οικουμενικό Πατριαρχείο παρενέβη δυναμικά με την καταδίκη των Σχισματικών ως Εθνοφυλετιστών. Δεν καταδικάστηκε ο υγιής πατριωτισμός, αλλά οι εθνικιστικές διαμάχες μεταξύ Ορθοδόξων.

Στον Μακεδονικό Αγώνα από το 1878 μέχρι το 1908 πρωτοστατούν και θυσιάζονται Επίσκοποι, ιερείς και ηγούμενοι. Στην πρώτη φάση του Αγώνος κατά της Μεγάλης Βουλγαρίας, τον Φεβρουάριο 1878, τη σημαία υψώνει ο Επίσκοπος Κίτρους Νικόλαος Λούσης με προπύργιό του την Ιερά Μονή Πέτρας του Ολύμπου. Θυμίζω επίσης, τον τότε Μητροπολίτη Δράμας και μετέπειτα Εθνοϊερομάρτυρα Μητροπολίτη Σύρνης Χρυσόστομο Καλαφάτη και τον Μητροπολίτη Καστορίας Γερμανό Καραβαγγέλη που έδωσαν νέα ώθηση στον Μακεδονικό Αγώνα του 1904-1908. Δύο Μητροπολίτες εξ άλλου θυσίασαν τη ζωή τους για τη διαφύλαξη της ελληνορθόδοξης ταυτότητας της Μακεδονίας: Ο Γρεβενών Αιμιλιανός Λαζαρίδης και ο Κορυτσάς Φώτιος Καλπίδης.

Στις 5.6.1992, όταν είχαν αποσχισθεί τα Σκόπια από τη Γιουγκοσλαβία, η Εκκλησία της Ελλάδος με Αρχιεπίσκοπο τον μακαριστό Σεραφείμ εξέδωσε μαχητικό ανακοινωθέν. Η Εκκλησία κατήγγειλε το «δημιούργημα του αθεϊστικού Τίτοϊκού καθεστώτος», το οποίο σφετερίζεται ελληνικό όνομα.

Στις 17.11. 2004 ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος απέστειλε επιστολή στους ηγέτες των ευρωπαϊκών χωρών και τους ζητούσε να στηρίξουν το δίκαιο αίτημα του Ελληνισμού να μην χρησιμοποιούν τα Σκόπια το όνομα Μακεδονία.

Ο Μακεδονικός Αγώνας συνεχίζεται με ειρηνικά, διπλωματικά και πολιτιστικά επιχειρήματα. Ας ελπίσουμε να μην κυρωθεί η Συμφωνία των Πρεσπών από το Ελληνικό Κοινοβούλιο.

Ο ΑΝΔΡΙΑΝΤΑΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΣΤΟ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ ΤΟΥ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΥΤΟΛΟΥΠΗΣ
Καθηγητής Αστρονομίας, Α.Π.Θ.

Όλοι οι Χαλκιδικιώτες είμαστε πολύ τυχεροί που γεννηθήκαμε δίπλα στα Αρχαία Στάγειρα, στη γενέτειρα πόλη του πανεπιστήμονα φιλοσόφου Αριστοτέλη και έτσι μπορούμε να θεωρούμε τους εαυτούς μας συγγενείς του εξ αίματος. Πολλές φορές ανέβαινα στις κορυφές του βουνού, που βρίσκεται στα ανατολικά του χωριού μου, της Μεγάλης Παναγίας, για να αντικρύσω τα μέρη που γεννήθηκε και μεγαλούργησε ο Σταγειρίτης φιλόσοφος Αριστοτέλης.

Ως φοιτητής και αργότερα ως μέλος του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης έβλεπα με ενοχλητική απορία ότι δεν υπήρχε ο Ανδριάντας του Αριστοτέλη στο Πανεπιστήμιό μας. Δεν υπήρχε ο ανδριάντας του αναδόχου του Πανεπιστημίου μας, ενώ ανδριάντες και προτομές του Αριστοτέλη κοσμούσαν και κοσμούν διάφορα Πανεπιστήμια του κόσμου. Μου φαινόταν πως αυτό έμοιαζε τουλάχιστον με την περίπτωση που στο ναό ενός αγίου δεν υπάρχει η εικόνα αυτού του αγίου, του οποίου ο ναός φέρει το όνομά του.

Πήρα την απόφαση και το 1992 πήγα στον Πρύτανη του Πανεπιστημίου μας. Πρύτανης τότε ήταν ο κ. Αντώνιος Τρακατέλης από τον Βάβδο της Χαλκιδικής, αδελφός του αρχιεπισκόπου Αμερικής Δημητρίου και ήλπιζα πάρα πολλά, μιας και ήταν Χαλκιδικιώτης. Του άρεσε η ιδέα μου, αλλά ισχυρίστηκε ότι το Πανεπιστήμιο δεν είχε τα απαραίτητα χρήματα. Αργότερα, ο κ. Μιχάλης Παπαδόπουλος, καθηγητής του Πολυτεχνείου, ως πρύτανης δεν έδειξε πολύ ενδιαφέρον για την πρότασή μου, λόγω άλλων προτεραιοτήτων στα προγράμματά του. Ο πρύτανης κ. Αντώνιος Μάντης, καθηγητής της Κτηνιατρικής Σχολής αναφέρθηκε και αυτός στην έλλειψη χρημάτων και δεν έκανε καμμία προσπάθεια παρά την μεγάλη επιμονή μου.

Όταν αργότερα έγινε πρύτανης ο αείμνηστος καθηγητής Αντωνόπουλος Ιωάννης, του δικού μου Τμήματος Φυσικής, ήλπισα πάρα πολλά. Έδειξε πως ασπάζεται τις απόψεις μου, αλλά η τελική πρότασή του ήταν

να κάνουμε στον εσωτερικό τοίχο του κτιρίου της Διοίκησης τη μορφή του Αριστοτέλη και να την περιβάλλουμε με κάποια σύντομα αποσπάσματα από τα έργα του.

Δεν με ικανοποίησε η πρότασή του τη στιγμή μάλιστα που στο Πανεπιστήμιό μας υπάρχει και πολύ

σωστά ο ανδριάντας του Παπαναστασίου, του πρωθυπουργού και ιδρυτή του ΑΠΘ. Έτσι, σε μια Γενική Συνέλευση του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, που έγινε στον Κινηματογράφο Μακεδονικό, μεταξύ Αλ. Σβώλου και Εθνικής Αμύνης, έκανα την πρόταση για τον ανδριάντα του Αριστοτέλη στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο. Η πρότασή μου άρεσε στον δραστήριο και πνευματικό

πρόεδρο, αείμνηστο Βρασίδα Κυργιαφίνη, συνταξιούχο καθηγητή της παλιάς Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης. Υπέβαλα και γραπτώς την πρότασή μου στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο και αμέσως ο πρόεδρος του ανασκουμπώθηκε.

Με διαβεβαίωσε ότι, αν έρθουμε σε συμφωνία με το Πανεπιστήμιο, τα χρήματα για την κατασκευή του ανδριάντα θα κατάφερνε να τα εξασφαλίσει. Είχε αποκτήσει μια μεγάλη εμπειρία από την κατασκευή της αναπαράστασης της μάχης του Καπετάν Χάψα, κατά την επανάσταση της Χαλκιδικής του 1821, στην περιοχή των Βασιλικών, κοντά στο Μοναστήρι της Αγίας Αναστασίας, ως πρόεδρος και τότε του Παγχαλκιδικού Συλλόγου. Είχε μάλιστα ενθουσιαστεί από τον γλύπτη που την κατασκεύασε, τον καθηγητή της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ κ. Γεώργιο Τσάρα.

Συναντήσαμε μαζί τον κ. Αναστάσιο Μάνθο, καθηγητή της Ιατρικής Σχολής και νέο τότε πρύτανη του ΑΠΘ. Ο κ. Μάνθος ενθουσιάστηκε, μας επαίνεσε και μας είπε ότι, αν βρούμε τα χρήματα και τον γλύπτη, να προχωρήσουμε όσο πιο γρήγορα μπορούμε στην κατασκευή του ανδριάντα του Αριστοτέλη. Συζητήσαμε μάλιστα και για τον χώρο της τοποθέτησής του και για τον γλύπτη, τον καθηγητή κ. Γεώργιο Τσάρα, που δηλώσαμε ότι τον γνωρίζουμε από την προηγούμενη μας

συνεργασία και είμαστε πολύ ευχαριστημένοι.

Στο τραπέζι της συζήτησης κυριάρχησαν τρεις θέσεις για την τοποθέτηση του ανδριάντα. Η μια ήταν στο μεγάλο χώρο μπροστά από το Χημείο, ανάμεσα στη Φυσικομαθηματική και στη Φιλοσοφική Σχολή, που ήταν η πρότασή μου. Η δεύτερη ήταν μπροστά από τη βιβλιοθήκη, δίπλα στον ανδριάντα του ιδρυτή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Αλέξανδρου Παπαναστασίου και η τρίτη στον αύλειο χώρο του κτηρίου της Διοίκησης, όπου και τελικά τοποθετήθηκε για καλύτερη φύλαξη, αλλά με μικρότερη θέα στον επισκέπτη της πόλης μας. Στη θέση αυτή τελικά μεταφέρθηκε και ο ανδριάντας του Παπαναστασίου.

Γ' αυτόν το λόγο στις εκλογές του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, που ακολούθησαν στις 14-01-2007, εκλέχθηκα μέλος του Δ.Σ., του Συλλόγου με πρόεδρο πάλι τον Βρασίδα Κυργιαφίνη, που επέμενε για τη συμμετοχή μου στο Δ.Σ. στο οποίο επίσης εκλέχθηκαν ο Ιωάννης Κοτσάνης, ο Αβραάμ Παπαδόπουλος, η Μαρία Τσαμουρτζή, ο Ιωάννης Γαλαρινιώτης, ο Ιωάννης Σαμαράς, ο Πάνος Βερροιώτης και η Ελένη Μαυρίδου. Το νέο Δ.Σ. συναντηθήκαμε με τον γλύπτη κ. Γεώργιο Τσάρα, καθηγητή του ΑΠΘ και ανταλλάξαμε απόψεις για το μέγεθος του ανδριάντα και αποφασίσαμε ότι για τη μεγαλοπρεπή μορφή του Αριστοτέλη θα πρέπει τελικά αυτό μαζί με το βάθρο του, να περνάει τα 5 μέτρα, ώστε να εμπνέει τους επιστήμονες και τους φοιτητές του ΑΠΘ και να αποφύγουμε τα μειονεκτήματα των υπαρχόντων ανδριάντων της πόλης μας.

Από την επόμενη ημέρα άρχισε ο αγώνας για την εύρεση των 130.000 ευρώ, που μας είπε ο γλύπτης ότι περίπου θα στοιχίσει ο ανδριάντας. Υπήρχε κάποιο ποσό στο ταμείο του Συλλόγου, αλλά μικρό σχετικά με το ύψος του τελικού κόστους. Το Δ.Σ. επισκεφθήκαμε τον βουλευτή Χαλκιδικής, τον ιατρό κ. Γεώργιο Βαγιωνά. Δεν χρειάστηκε ιδιαίτερη εκ μέρους μας προσπάθεια και ο κ. Βαγιωνάς με μεγάλο ενθουσιασμό, σαν να περίμενε μια τέτοια στιγμή, έβγαλε και υπέγραψε μια επιταγή 60.000 ευρώ για το σκοπό αυτό.

Στη συνέχεια για την εύρεση των υπολοίπων χρημάτων επισκεφθήκαμε τον Υπουργό Μακεδονίας – Θράκης. Ο Υπουργός έλειπε, παρότι είχαμε κλείσει μαζί του τη συνάντηση αυτή. Ο Γεν. Γραμματέας του Υπουργείου καθυστέρησε αδικαιολογήτως να μας δεχθεί και ο μαχητικός Βρασίδης αποφάσισε να φύγουμε επιδεικτικά, κάνοντας τον Γεν. Γραμματέα να μας ακολουθεί παρακαλώντας να μείνουμε. Αργότερα κλείσαμε καινούργια συνάντηση με τον Υπουργό και μας έδωσε 6.000 Ευρώ.

Επισκεφθήκαμε για τον ίδιο σκοπό και τον τότε Δήμαρχο κ. Παπαγεωργόπουλο, που μας έδωσε 8.000 Ευρώ και στη συνέχεια άρχισε ο προσωπικός αγώνας του προέδρου απευθυνόμενος σε διάφορους οργανισμούς, αλλά και σε μέλη του Παγχαλκιδικού Συλλόγου

και έτσι λάβαμε και μία επιχορήγηση από τον ΟΠΑΠ 15.000 Ευρώ. Οι μέρες καθώς περνούσαν, τα χρήματα είχαν σχεδόν πλησιάσει το αναγκαίο ποσό. Η χαρά της επιτυχίας τού στόχου γέμισε τις ψυχές μας και στη φαντασία μας η επιβλητική παρουσία του ανδριάντα του Αριστοτέλη στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο άρχισε να κλέβει και ώρες από τον ύπνο μας.

Δυστυχώς, πάνω σ' αυτήν την ευδαίμονα κατάσταση που βρισκόμασταν μας κάλεσε ο Πρύτανης κ. Μάνθος. Είχε γίνει γνωστό στο Πανεπιστήμιο το θέμα αυτό της κατασκευής του ανδριάντα του Αριστοτέλη, καθώς και το όνομα του γλύπτη, του καθηγητή της Σχολής Καλών Τεχνών κ. Τσάρα, που είχαμε προτείνει. Κάποιοι τότε καθηγητές της Φιλοσοφικής Σχολής ζήτησαν από τον κ. Πρύτανη να γίνει πανελλήνιος διαγωνισμός και να συσταθεί επιτροπή κρίσης.

Ο κ. Πρύτανης τέθηκε πρόεδρος της επταμελούς επιτροπής με μέλη την καθηγήτρια αρχαιολογίας κ. Δρούγου Στέλλα, τον καθηγητή της Ιστορίας της Τέχνης κ. Χαραλαμπίδη Αλκιβιάδη, τον καθηγητή της Σχολής Καλών Τεχνών κ. Κατσάγγελο Γεώργιο, τον πρόεδρο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Κυριαφίνη Βρασίδα, τον καθηγητή Αστρονομίας και μέλος του Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Αυγολούπη Σταύρο (τον γράφοντα το χρονικό αυτό) και την αρχιτέκτονα και μέλος του Δ.Σ. κ. Τσαμουρτζή Μαρία, με αναπληρωματικό μέλος τον κ. Κωνσταντίνο Σισμανίδη, διδάκτορα της αρχαιολογίας των κλασικών χρόνων και ανασκαφέα των Αρχαίων Σταγείρων.

Ο Πρόεδρος ταχύτατα ετοίμασε την προκήρυξη του διαγωνισμού και εντυπωσιάστηκε ο κ. Πρύτανης. Η μεγάλη χρονική διάρκεια που προέβλεπε ο κανονισμός για την κατάθεση των προπλασμάτων από τους γλύπτες λύπησε βαριά τον αξέχαστο Πρόεδρο Βρασίδα, ο οποίος χαρακτηριζόταν ως άνθρωπος της ταχύτητας. Προσπαθούσα να τον βάλω στο κλίμα λειτουργίας του Πανεπιστημίου, αλλά ο φόβος του για την ανατροπή της κατασκευής του ανδριάντα του Αριστοτέλη δεν έφευγε από το μυαλό του.

Σιγά-σιγά πήγαινε να συμβιβαστεί με την όλη κατάσταση και έτσι οπλίστηκε προσωρινά με υπομονή. Στο διάστημα όμως αυτό της υπομονής του ήρθε ένα μοιραίο απρόσμενο γεγονός. Έφθασε από την Αθήνα στα χέρια του μια επιστολή από το Τεχνικό Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών. Αμέσως στις 10-11-2008 μας κάλεσε ως Δ.Σ. του Συλλόγου να αντιμετωπίσουμε το νέο πρόβλημα που προέκυπτε. Το Δ.Σ. του Τεχνικού Επιμελητηρίου των Εικαστικών Τεχνών ζήτησε να ορισθεί ως μέλος της επιτροπής τού διαγωνισμού και στη συνέχεια της παρακολούθησης της κατασκευής τού ανδριάντα και ένα μέλος που θα όριζαν αυτοί.

Στην πρόταση αυτή ο Πρόεδρος έβλεπε νέα καθυστέρηση, περισσότερα έξοδα για τις μετακινήσεις τού μέλους αυτού από την Αθήνα και ίσως και νέες προ-

στριβές. Προσπάθησα να του εξηγήσω ότι από τη στιγμή που τα χρήματα δεν είναι κρατικά, αλλά του Συλλόγου μας, δεν είμαστε υποχρεωμένοι να δεχθούμε την πρότασή τους, όπως τελικά και έγινε. Ο ίδιος όμως είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι αυτό ήταν η ταφόπετρα της κατασκευής του ανδριάντα για τον οποίο ήδη είχαμε συγκεντρώσει σχεδόν όλο το απαιτούμενο χρηματικό ποσό.

Ισχυρό το κρύο του Νοέμβρη εκείνης της βραδιάς και ο αείμνηστος Βρασίδης Κυργιαφίνης, μνηστής της εργατικότητας, του πολιτισμού και της προσφοράς, με ένα μόνο πουκάμισο και αυτό με ανεβασμένα τα μανίκια πάνω από τους αγκώνες του, φλεγόταν από αγωνία κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης αυτής. Λίγο πριν τα μεσάνυχτα τελειώσαμε την έκτακτη συνεδρίαση του Δ.Σ. και αυτός με γοργό βήμα κατηφόρισε για το σπίτι του. Σε μία περίπου ώρα, λίγο μετά τα μεσάνυχτα της βραδιάς αυτής, στις 11-11-2008, έφυγε από κοντά μας για να συναντήσει τον Αριστοτέλη ψηλά στις ουράνιες αθάνατες διαμονές, όπου εκεί τώρα φαίνεται τον περιμένει ο Αριστοτέλης, για να τον τιμήσει για όλο αυτό το πάθος που είχε για την ανέγερση του ανδριάντα του μέσα στην Αριστοτέλεια Πανεπιστημιούπολη.

Σε έναν περίπου μήνα έγιναν οι εκλογές του νέου Δ.Σ του Παγχαλκιδικού Συλλόγου. Η εύρεση ενός άξιου συνεχιστή του μεγάλου έργου του αείμνηστου Βρασίδα στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο με απασχολούσε πάρα πολύ. Ευτυχώς γρήγορα αποφασίσαμε για τον αξιολογώτατο και με μέγιστη διοικητική εμπειρία συνταξιούχο εκπαιδευτικό κ. Μιχάλη Θεμ. Καρτσιώτη από τα Πετροκέρασα. Τον πείσαμε με τις προσπάθειες και των άλλων μελών του Δ.Σ. και κυρίως της κ. Μαρίας Τσαμουρτζή και του κ. Πάννη Κοτσάνη. Τη θέση στην επιτροπή για τον ανδριάντα του αποχωρήσαντος λόγω θανάτου αείμνηστου Βρασίδα Κυργιαφίνη πήρε ο πολιτικός μηχανικός κ. Θεόδωρος Τσαμούρης, μέλος και του νέου Δ.Σ. του Συλλόγου, στον οποίον Σύλλογο ανέλαβα χρέη αντιπροέδρου με πρόεδρο τώρα τον κ. Μιχάλη Καρτσιώτη. Ο νέος Πρόεδρος αγκάλιασε με μεγάλο ενθουσιασμό την προσπάθεια αυτή για τον ανδριάντα και με δικές του προσπάθειες ο αρχιτέκτονας Ορέστης Σιμώνης προσέφερε 18.000 Ευρώ, ο ιατρός Μόσχος Μόσχος 12.000 Ευρώ και άλλοι χαλκιδικιώτες και φίλοι μικρότερα ποσά.

Τελικά, ξεκίνησε η κατάθεση των προπλασμάτων από τους γλύπτες, οι οποίοι ελάμβαναν μέρος στον διαγωνισμό αυτόν με ψευδώνυμα. Συγκεντρώθηκαν δέκα υποψηφιότητες με τα προπλάσματά τους και με τους ειδικούς φακέλους και έτσι έγινε μια ειδική συνεδρίαση της επταμελούς επιτροπής, όπου κυρίως εξετάστηκε η πλήρωση των τυπικών προσόντων των υποψηφίων.

Στην επόμενη συνεδρίαση έγινε η προσωπική κατάθεση απόψεων της επταμελούς επιτροπής για την

κάθε υποψηφιότητα χωριστά σχολιάζοντας κυρίως το κατατεθειμένο πρόπλασμα. Έτσι φάνηκε να ξεχωρίζουν τρεις υποψηφιότητες με μια περίπου ξεκάθαρη σειρά κατάταξης. Στο τέλος της συνεδρίασης αυτής μου ανατέθηκε ο συντονισμός των επόμενων συνεδριάσεων, έτσι ώστε αυτές να γίνονται όσο το δυνατόν γρηγορότερα.

Η επόμενη συνεδρίαση δυστυχώς ξεκίνησε με μια γραπτή επιχειρηματολογία του καθηγητή της Ιστορίας της Τέχνης κ. Αλκιβιάδη Χαραλαμπίδη, που προσυπέγραφε και η καθηγήτρια της Αρχαιολογίας κ. Στέλλα Δρούγου, πως καμία υποψηφιότητα δεν είναι αξιόλογη και ότι πρέπει να επαναληφθεί ο διαγωνισμός σε διεθνές πλέον επίπεδο.

Η πρότασή τους για διαγωνισμό σε διεθνές επίπεδο με την τιμή των 130.000 ευρώ φάνηκε στα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής αρκετά μη πραγματοποιήσιμη και μάλιστα, μη σύμφωνη με τους όρους του διαγωνισμού. Ο διαγωνισμός προέβλεπε ψηφοφορία φανερή μεταξύ των μελών της επιτροπής διαγωνισμού και σε περίπτωση ισοψηφίας η ψήφος του Πρύτανη να μετρήσει διπλή.

Η θέση μου με τη διπλή ιδιότητα του πανεπιστημιακού και του αντιπροέδρου του Παγχαλκιδικού Συλλόγου ήταν πάρα πολύ δύσκολη. Ο κ. Πρύτανης και οι δύο αυτοί συνάδελφοί μου περιμέναν πιθανόν, εγώ και ο συνάδελφος κ. Κατσάγγελος να συνταχθούμε μαζί τους, σεβόμενοι την επιστημονική τους εξειδίκευση, και έτσι η κατασκευή του ανδριάντα του Αριστοτέλη μάλλον θα αναβάλλονταν για το απροσδιόριστο μακρινό μέλλον.

Αυτό το φοβηθήκαμε τα υπόλοιπα 4 μέλη της Επιτροπής, διότι πρώτον δεν πιστεύαμε ότι θα υπήρχαν υποψηφιότητες γλυπτών από άλλα κράτη με αυτό το ποσό των χρημάτων και μ' αυτές τις υψηλές προδιαγραφές, που είχαμε συμπεριλάβει στον διαγωνισμό αυτόν και δεύτερο ότι σε εθνικό επίπεδο οι δέκα υποψηφιότητες ήταν πολύ καλός αριθμός και έτσι μάλλον δεν θα είχαμε περισσότερες υποψηφιότητες σε μια επόμενη επανάληψη του διαγωνισμού αυτού.

Ζυγίζοντας όλα αυτά ζητήσαμε ως πλειοψηφία από τον Πρύτανη κ. Αναστάσιο Μάνθο να προχωρήσουμε σε ψηφοφορία, όπως προέβλεπε ο διαγωνισμός. Ο κ. Πρύτανης θορυβήθηκε και ενοχλήθηκε. Ζήτησε διακοπή της συνεδρίασης αυτής και να προσπαθήσουμε για μια καινούργια συνεδρίαση, ενώ εξέφρασε την πρόταση ότι πρέπει να προσπαθήσουμε να πετύχουμε στην επόμενη συνεδρίαση "Ομοφωνία στην Διαφωνία"! Δεν ξαναήρθε στις επόμενες συνεδριάσεις ο κ. Πρύτανης και ορίστηκε ως πρόεδρος και αντικαταστάτης του η Αντιπρύτανης αείμνηστη Τσατσάκου Αθανασία.

Η Αντιπρύτανης Τσατσάκου Αθανασία άκουσε όλους μας - και κυρίως τους δύο διαφωνούντες καθηγητές - για την κατάταξη της αξιολόγησης των έργων

των υποψηφίων και τα επιχειρήματά μας για την επανάληψη ή όχι του διαγωνισμού και μάλιστα σε διεθνές επίπεδο. Η θέση μου, κυρίως ως Αντιπρόεδρου του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, ήταν ξεκάθαρη για την διενέργεια της ψηφοφορίας, αναφερόμενος κυρίως στην αποφασιστικότητα των μελών του Παγχαλκιδικού Συλλόγου για την κατασκευή του ανδριάντα του Αριστοτέλη, για τον οποίο είχε ήδη συγκεντρωθεί και όλο το ποσό των 130.000 ευρώ. Την ίδια στάση κράτησαν και η κ. Μαρία Τσαμουρτζή και ο κ. Θεόδωρος Τσαμούρης, μέλη και του Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, αλλά και ο Χαλκιδικιώτης καθηγητής Κατσάγγελος Γεώργιος, μέλος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου.

Η Αντιπρύτανης αναγκάστηκε σε επόμενη συνεδρίασή μας να προχωρήσει στη διαδικασία της ψηφοφορίας, τονίζοντας πως η ίδια δεν θα ψηφίσει σ' αυτή τη διαδικασία, αλλά επιφυλάσσεται να εκφράσει την άποψή της στη φάση της παραλαβής του έργου. Τότε ως απάντηση στην τοποθέτησή της, θέλοντας να κρατήσω κλίμα ηρεμίας και συνεργασίας εξέφρασα την προσωπική μου άποψη ότι, εάν αργότερα στο μέλλον κατασκευασθεί από το Πανεπιστήμιο ένας άλλος ανδριάντας καλύτερος ή αν αυτός που θα κάνουμε θα είναι τόσο αποτυχημένος, δέχεται ο Σύλλογός μας να τον πάρει τότε αυτόν από το Πανεπιστήμιο και να τον τοποθετήσει στα αρχαία Στάγειρα, στη γενέτειρα του Αριστοτέλη.

Έγινε η ψηφοφορία και τέσσερα μέλη της επιτροπής, ο κ. Κατσάγγελος, η κ. Τσαμουρτζή, ο κ. Τσαμούρης και ο κ. Αυγολούπης (ο γράφων) ψηφίσαμε τον γλύπτη με το ψευδώνυμο «Πολίτης», ενώ ο κ. Χαραλαμπίδης και η κ. Δρούγου δεν ψήφισαν κανέναν και η Αντιπρύτανης απείχε της ψηφοφορίας. Στη συνέχεια αποκαλύφθηκε το πραγματικό όνομα του γλύπτη με το ψευδώνυμο «Πολίτης» ότι ήταν τελικά ο κ. Τσάρας Γεώργιος, καθηγητής της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ.

Οι δύο καθηγητές που διαφωνούσαν παραιτήθηκαν από την επιτροπή και η αείμνηστη Αντιπρύτανης δεν επιθυμούσε να συνεχίσει να συμμετέχει στις επόμενες συνεδριάσεις. Έτσι ζητήσαμε, επανειλημμένα και με αρκετά μεγάλο φόβο για την άγνωστη έκβαση του θέματος αυτού, από τον κ. Πρύτανη την συμπλήρωση της επιτροπής για την παρακολούθηση της κατασκευής του έργου, σύμφωνα με το φάκελο, που είχε καταθέσει ο γλύπτης, όπως προέβλεπε ο διαγωνισμός.

Ορίστηκαν τελικά ως νέα μέλη της επιτροπής παρακολούθησης του έργου ο καθηγητής της αρχαιολογίας κ. Μέντζος Αριστοτέλης και ο καθηγητής της ιστορίας της τέχνης κ. Αντώνιος Κωτίδης. Στη νέα επιτροπή παρακολούθησης κατασκευής του ανδριάντα, χρέη προέδρου θα ασκούσε πλέον ο καθηγητής κ. Κατσάγγελος Γεώργιος, κοσμήτορας τότε της Σχολής Καλών Τεχνών.

Στην πρώτη επίσκεψη της επιτροπής αυτής στο ερ-

γαστήριο του γλύπτη, παρευρίσκονταν και ο κ. Κωτίδης, ο οποίος στη συνέχεια παραιτήθηκε, πριν καλά-καλά τον γνωρίσουμε. Συνεχίσαμε ως επιτροπή τις επισκέψεις μας, χωρίς τον κ. Κωτίδη, στο εργαστήριο του γλύπτη σε σημαντικές φάσεις κατασκευής του ανδριάντα και εκφράζαμε κάθε φορά τη γνώμη μας για αρκετές προσθήκες ή διορθώσεις, από τις οποίες, προς τιμήν του γλύπτη, οι περισσότερες γίνονταν δεκτές.

Όταν πλέον σε 18 μήνες τελείωσε ο ανδριάντας, τότε ο κ. Πρύτανης στη θέση του παραιτηθέντος καθηγητή κ. Κωτίδη τοποθέτησε δύο νέα μέλη, τον ομότιμο καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής κ. Δημήτριο Λυπουρλή και τον καθηγητή του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής κ. Βασίλη Κάλφα. Αυτή η επιτροπή παραλαβής του έργου λειτούργησε θαυμάσια και με πανηγυρικό τρόπο έκανε δεκτό τον μεγαλοπρεπή ανδριάντα, αλλά και κατέρριψε τις γραπτές προς τον κ. Πρύτανη αντιρρήσεις κάποιων διαφωνούντων καθηγητών του ΑΠΘ. Αξίζει να διαβάσει κανείς τα πρακτικά όλων των Συνεδριάσεων και ιδιαίτερα της τελευταίας Συνεδρίασης της παραλαβής του ανδριάντα, που υπάρχουν στον Παγχαλκιδικό Σύλλογό μας.

Δυστυχώς και μετά από αυτή την πανηγυρική Συνεδρίαση της επιτροπής παραλαβής του ανδριάντα η τοποθέτηση του ανδριάντα του φιλόσοφου Αριστοτέλη στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης δεν φαινόταν πραγματοποιήσιμη. Οι διάφοροι αντίπαλοι άρχισαν να αρθρογραφούν με κακοβουλία και ο κ. Πρύτανης δεν έπαιρνε θέση αφήνοντας το όλο θέμα στον αέρα. Σ' αυτή τη φάση η φιλία μου με τον Αντιπρύτανη οικονομικών και τεχνικών έργων του ΑΠΘ, καθηγητή του Τμήματος Χημείας κ. Ανδρέα Γιαννακουδάκη, έλυσε τον γόρδιο δεσμό.

Ο κ. Ανδρέας Γιαννακουδάκης μέχρι τότε δεν ήταν πολύ ενημερωμένος για το θέμα αυτό, αλλά, μόλις τον ενημέρωσα με κάθε λεπτομέρεια, κάλεσε αμέσως δύο μηχανικούς της Τεχνικής Υπηρεσίας του ΑΠΘ και τον γλύπτη καθηγητή κ. Τσάρα Γεώργιο. Συζητήσαμε τις απαραίτητες λεπτομέρειες τοποθέτησης του ανδριάντα, σε αρκετές μεταξύ μας άτυπες συναντήσεις. Τελικά σε χρόνο μηδέν διαμορφώθηκε μέσα στο καλοκαίρι ο χώρος, αφού ελέγχθηκε από άποψη στατικών η οροφή του υπογείου χώρου στάθμευσης των αυτοκινήτων και με επαναστατικές διαδικασίες του Αντιπρύτανη κ. Ανδρέα Γιαννακουδάκη σε μια βραδιά στήθηκε και το βάθρο του ανδριάντα, παρότι δεν είχε δει τον ανδριάντα, αλλά είχε εμπιστοσύνη στη δική μου εκτίμηση.

Ο κ. Γιαννακουδάκης δεν υπολόγισε κανέναν αντίπαλό του, διότι πίστεψε στο πόσο απαραίτητος ήταν αυτός ο ανδριάντας του Αριστοτέλη για να στολίζει το Πανεπιστήμιό μας και να εμπνέει διδάσκοντες και διδασκόμενους. Έτσι στις 25 Αυγούστου 2010 με το τέλος της τελευταίας Συνεδρίασης της Συγκλήτου και με

τις πρυτανικές αρχές να αποχωρούν, σε πέντε ημέρες έγιναν πανηγυρικά τα αποκαλυπτήρια του ανδριάντα, ενώπιον της Συγκλήτου, του νεοεκλεγέντος Πρύτανη κ. Μυλόπουλου Ιωάννη, των αρχών της πόλης, των μελών της Πανεπιστημιακής Κοινότητας και πλήθος κόσμου από τη Χαλκιδική και τη Θεσσαλονίκη.

Τα αποκαλυπτήρια του μεγαλοπρεπή ανδριάντα, ύψους μαζί με το βάθρο του 5.20 μέτρων, έκανε ο Πρύτανης του ΑΠΘ κ. Αναστάσιος Μάνθος και ο πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Μιχάλης Καρτσιώτης, ο οποίος πραγματοποίησε την επίσημη εκ μέρους του Παγχαλκιδικού προσφώνηση. Την απαραίτητη επιστημονική ομιλία πραγματοποίησε η καθηγήτρια της Φιλοσοφίας κ. Δήμητρα Σφενδόνη-Μέντζου και το πρακτικό παράδοσης του ανδριάντα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης ανακοίνωσε ο κ. Σταύρος Αυγολούπης, ο γράφων, ως καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ και αντιπρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου.

Τώρα πλέον όλοι σχεδόν οι φοιτητές όταν ορκίζονται θεωρούν απαραίτητο να φωτογραφηθούν δίπλα στον μεγαλοπρεπή αυτόν ανδριάντα και κάθε ξένος επιστήμονας επισκέπτης του Πανεπιστημίου μας υποκλίνεται ευλαβικά μπροστά στον πανεπιστήμονα Αριστοτέλη, που θεμελίωσε όλες τις επιστήμες και που ενέπνευσε, εμπνέει και θα εμπνέει όλη την ανθρωπότητα, ενώ πολλές από τις συλλήψεις του νου του απο-

τελούν σήμερα δείκτες κατευθύνσεως πρακτικής πολιτικής και ατομικής συμπεριφοράς. Όλοι τώρα πλέον οι άνθρωποι, ανεξάρτητα από την ηλικία τους και την μόρφωσή τους, καθώς περνούν μπροστά από τον ανδριάντα του Αριστοτέλη, που κοσμεί την Πανεπιστημιούπολη της ιστορικής πόλης μας, κοντοστέκονται ευλαβικά αναζητώντας ένα αντάμωμα με τον ανεκτίμητο δάσκαλο όλων των εποχών.

Σκεφθείτε πόσο προνοητικός ήταν ο Παγχαλκιδικός Σύλλογός μας, που φέρει το όνομα «Αριστοτέλης», διότι θα γιορτάζαμε το 2016 ως «Παγκόσμιο Έτος Αριστοτέλη», όπως αυτό ανακηρύχθηκε από την UNESCO με τις ενέργειες και του «Διεπιστημονικού Κέντρου Αριστοτελικών Μελετών» του Πανεπιστημίου μας, χωρίς τον ανδριάντα του Αριστοτέλη στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, που φέρει το όνομά του.

Σημειώνεται ότι το χρονικό των εκδηλώσεων αυτών της παράδοσης του ανδριάντα στο ΑΠΘ και της εκδήλωσης των αποκαλυπτηρίων του δημοσιεύτηκε πανηγυρικά από το ΑΠΘ, ενώ το Δελτίο Τύπου του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, που εκδόθηκε την επομένη των αποκαλυπτηρίων (26-8-2010), καθώς και πλήθος φωτογραφιών δημοσιεύτηκαν στο 4ο τεύχος του Παγχαλκιδικού Λόγου, ο οποίος αποτελεί μία πολύ αξιόλογη περιοδική έκδοση του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «Ο Αριστοτέλης»

* * *

Ο ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ ΕΚΑΝΕ ΑΠΟΔΕΚΤΗ ΤΗ ΔΩΡΕΑ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΤΟΥ 1821

Με την υπ' αριθμ. 26 απόφαση που έχει συμπεριληφθεί στο πρακτικό 3/12-2-2018 της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου Πολυγύρου, ύστερα από σχετική εισήγηση του προέδρου της αντιδημάρχου κ. Χρήστου Κ. Βορδού έγινε αποδεκτή η δωρεά του Παγχαλκιδικού Συλλόγου προς το Δήμο Πολυγύρου του μνημείου της μάχης των Βασιλικών της 10ης Ιουνίου 1821, που βρίσκεται κάτω από το Μοναστήρι της Αγ. Αναστασίας.

Η δωρεά περιλαμβάνει τον ορειχάλκινο ανδριάντα του καπετάν Χάψα, την επίσης ορειχάλκινη αναπάρσταση της φονικής μάχης, τα δύο οστεοφυλάκια των πεσόντων ηρώων το 1821 αλλά και μετέπειτα το 1905 και τα άλλα παρακολουθήματα. Η δωρεά έγινε με ομόφωνη απόφαση του Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, που καταχωρήθηκε στο αρ. 6/2012 πρακτικό του.

Ήδη το όλο μνημείο είναι πλέον ιδιοκτησία του Δήμου Πολυγύρου, ο οποίος έχει την ευθύνη της προστασίας του, της συντήρησης, του ευπρεπισμού

και της ανάδειξής του.

Ο επίσημος ετήσιος εορτασμός της 10ης Ιουνίου, της επετείου της πολύνεκρης μάχης, γίνεται πλέον με φροντίδα της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής στον οποίο συμμετέχουν και οι τρεις Δήμοι: Πολυγύρου, Σιθωνίας και Θέρμης. Ο Παγχαλκιδικός κράτησε για τον εαυτό του την προετοιμασία και δαπάνη του σχετικού θρησκευτικού μνημοσύνου υπέρ αναπαύσεως των ηρωικώς πεσόντων κληρικών τε και λαϊκών.

Τέλος υπενθυμίζεται ότι το μνημείο στήθηκε στο σύνολό του το 1998, με πρωτοβουλία και δαπάνη του Παγχαλκιδικού Συλλόγου (πρόεδρος ο αείμνηστος Βρασίδης Κυργιαφίνης και γλύπτης ο καθηγητής κ. Γεώργιος Τσάρας) σε έκταση δύο στρεμμάτων που παραχώρησε ευγενικά η Μονή της Αγ. Αναστασίας (Ηγούμενος ο σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μιλήτου κ. Απόστολος) και με ικανή χρηματοδότηση του τότε Υφυπουργού Οικονομικών κ. Χρήστου Πάχτα, επιτίμου μέλους του Συλλόγου μας (Α.Μ. 883).

ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ «ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ» ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

(ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ)

ΜΑΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ ΤΙΜΟΛΕΩΝ

Ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Το 1907 αρχίζει πράγματι μια νέα εποχή, εποχή αναδημιουργίας, για τα Σχολεία της Κασσάνδρας. Η αιτία ήταν το γεγονός ότι, Μητροπολίτης της ιεράς Μητροπόλεως Κασσανδρείας, τοποθετήθηκε τότε ο αοίδιμος **ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ**. Ο ίδιος υπήρξε Σχολάρχης της περιώνυμης Θεολογικής Σχολής Χάλκης. Έδειξε αμέσως μέγιστο ενδιαφέρον για την ανέγερση σχολικών κτιρίων στην Κασσάνδρα, έτσι ώστε το κάθε χωριό να έχει και το δικό του σχολικό κτίριο.

Στη Βάλτα λειτουργούσε, τότε, εξάταξιο Δημοτικό Σχολείο, που ονομαζόταν Αστικό Σχολείο και είχε παράλληλα και δύο τάξεις Γυμνασίου (Ημιγυμνάσιο). Το Δημοτικό διέθετε σχολικό κτίριο, το γνωστό μας «Παλιό Σχολείο», στη θέση που είναι σήμερα το Διοικητήριο. Το Ημιγυμνάσιο όμως, όχι. Για το Ημιγυμνάσιο χρησιμοποιήθηκε αρχικά, μέχρι το 1920, το σπίτι του Μιλτιάδη Παραθυρά, μετά και μέχρι το 1924, το σπίτι του Α. Καλογήρου και τέλος, μέχρι το 1927, το σπίτι της Αντιγόνης Κυρίτη.

Στις 30 Ιανουαρίου 1908, ημέρα Κυριακή, ήρθε, για πρώτη φορά στη Βάλτα, ο Ειρηναίος. Αφού ενημερώθηκε σχετικά με την κατάσταση των σχολικών κτιρίων, κάλεσε σε σύσκεψη όλους τους αρμοδίους και αποφάσισαν ομόφωνα (57 υπογραφές), ποιοι θα πρέπει να είναι οι πόροι για τη συντήρηση των σχολικών μονάδων που υπήρχαν.

Στις 31 Ιανουαρίου 1910, ημέρα Κυριακή, «συνελθόντες οι πρόκριτοι Βάλτης, κατά πρόσκληση και υπό την προεδρία του παρεπιδημούντος Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ. Ειρηναίου, παμψηφεί αποφάσισαν, όπως συμμορφούμενοι προς τας προτάσεις και τας ανάγκες της Κοινότητος **ανεγείρωσι νέον κατάλληλον σχολικόν κτίριον**. Προς τούτο δε αφιέρωσαν τον κισλάν της χώρας δια μίαν τριετίαν.....Η πώληση του κισλά ανατίθεται εις την ιεράν Μητρόπολιν.....». Την πράξη αυτή υπογράφουν 38 πρόκριτοι.

Στις 17 Μαΐου 1915, ημέρα Κυριακή, (ελεύθερη από τους Τούρκους και η Κασσάνδρα) «συνελθούσα η Ελληνική Κοινότης Βάλτης, κατά πρόσκληση και υπό την προεδρία του παρεπιδημούντος Πανιερωτάτου Μητροπολίτου κ. Ειρηναίου, εις γενικήν συνεδρία, εν τη αιθούσι της Κεντρικής Σχολής, παμψηφεί

απεδέξατο την πρόταση του Μητροπολίτου περί ανεγέρσεως και εν Βάλτη ανταποκρινόμενου προς τας σημερινάς Εθνικάς και εκπαιδευτικάς του τόπου ανάγκας σχολικού κτιρίου...». Στη συνέχεια αποφάσισαν ομόφωνα να αναθέσουν τα σχέδια κτίσεως του όλου κτιρίου στον διακεκριμένο **Αρχιτέκτονα Ξε-**

Το ιστορικό αυτό κτίριο όπως είναι σήμερα (Ιανουάριος 2018).

νοφώντα Παιονίδη. Ο Αρχιτέκτονας αυτός καταγόταν, ως γνωστόν, από τη Φούρκα Κασσάνδρας. Ήταν προσωπικός φίλος του Ειρηναίου και τελικά έδωσε την αρχιτεκτονική του μελέτη, **ως δωρεά** στην Κοινότητα Βάλτας. Με βάση αυτή την μελέτη το όλο κτίριο περιελάμβανε 6 μεγάλες αίθουσες παραδόσεων μαθημάτων, ένα γραφείο του Διευθυντή και ένα δωμάτιο ως βιβλιοθήκη και οργανοθήκη. Στη συνέλευση αυτή εκλέχτηκε μια 10μελής επιτροπή ανεγέρσεως αυτού του κτιρίου με πρόεδρο τον ιερέα Παπασταμάτη. Τον επόμενο καιρό η επιτροπή αυτή συγκέντρωσε σημαντικά ποσά ως προσφορές των κατοίκων της Βάλτας, ως και των άλλων χωριών της Κασσάνδρας. Από τις εισφορές των κατοίκων συγκεντρώθηκαν περί τις 250 χρυσές λίρες Τουρκίας. Ο πρόκριτος και διευθυντής του αλευροποιείου Βάλτας, Τζιντζός Ιωάννης, έκανε την εξής προσφορά: Για κάθε 100 οκάδες αλεύρι που πουλάει θα πληρώνει για το σχολείο 15 παράδες. Ο Νικόλαος Τριανταφύλου, από τη Βάλτα, Γυμνασιάρχης αργότερα, το 1924, του Γυμνασίου Πολυγύρου, προσέφερε για τον ίδιο σκοπό το ποσό των 2000 δραχμών. Εκτός των ατομικών εισφορών υπήρχαν και γενικές εισφορές όπως π.χ. οι εισπράξεις του κισλά, ο φόρος των μελισσιών, τα περισσεύματα

των εκκλησιαστικών ταμείων, τα οικόπεδα Γαλάνη, ο αχλαδώνας κ.ά.

Τελικά η **κατάθεση του θεμέλιου λίθου**, σε οικόπεδο δωρεά της εκκλησίας, έγινε από τον Μητροπολίτη Ειρηναίο **την Κυριακή της Πεντηκοστής 15 Ιουνίου 1924**. Στην τελετή αυτή προσήλθε όλος ο λαός της Βάλτας. Επιτροπή ανεγέρσεως του κτιρίου ήταν: Μητροπολίτης Ειρηναίος ως πρόεδρος, Ν. Τριανταφύλλου ως αντιπρόεδρος και μέλη οι: Α. Οικονόμου (ιατρός), Δ. Αλεξάνδρου, Π. Μουρμουρή, Ι. Τζιντζιός, Δ. Ευσταθίου, Α. Παπαοικονόμου, Β. Δαράς, και Ν. Αποστόλου (δάσκαλος). Η επιτροπή αυτή εργάστηκε σκληρά και με μέθοδο, έτσι ώστε κατόρθωσε μέσα σε μία τριετία, δηλαδή το **1927**, να αποπερατώσει το επιβλητικό αυτό πράγματι σχολικό κτίριο που για πολλά μετέπειτα χρόνια **χρησιμοποιήθηκε ως διδακτήριο τόσο του Δημοτικού όσο και του Γυμνασίου**. Στη συνέχεια παρατίθεται ένα σχετικό «πρακτικό» του Κοινοτικού Συμβουλίου Βάλτας της **20ης Μαΐου 1925**.

«Εν Βάλτα και εν τω κοινοτικώ καταστήματι σήμερον την 20 του μηνός Μαΐου **1925** ημέραν Τετάρτην και ώραν 4 μ.μ. το κοινοτικόν συμβούλιον Βάλτης συγκείμενον εκ του προέδρου αυτού κ. Νικολάου Λειβαδιώτου και των συμβούλων Γεωργίου Οικονόμου, Παναγιώτου Μουρμουρή, Βασιλείου Δαρά, και Ιωάννου Τζιντζιού, συνήλθε νομίμως εις συνεδρίαν, ακούσαν του προέδρου ειπόντος τα εξής:

Ως γνωστόν αποφάσει του λαού της κοινότητάς μας και δια χρημάτων προερχόμενων εξ εράνων, εκ της παραχωρήσεως προς ενοικίασιν του οικισμού μας άνευ αναμείξεως του εισπραχθέντος εκ της ενοικίασεως ταύτης ποσού εις το κοινοτικόν ταμείον, ήρξατο η ανοικοδόμησις κτιρίου διδακτηρίου, το σχέδιον του οποίου εκπόνησε ο αρχιτέκτων κ. Ξενοφών Παιονίδης. Το κτίριον τούτο έμεινε ημιτελές εις τον δεύ-

τερον όροφον. Έχουσι διατεθεί μέχρι σήμερον δραχμαί 130.000, διατεθείσαι παρ' εκλεγείσης παρά του λαού επιτροπής αποτελουμένης υπό την προεδρείαν του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ. Ειρηναίου και των κ. Ν. Λειβαδιώτου, προέδρου της κοινότητος, Αθανασίου Οικονόμου ιατρού, Παναγιώτου Μουρμουρή, κτηματία και του διευθυντού του Δημοτικού σχολείου κ. Νικολάου Αποστόλου. Η περαιτέρω εξακολούθησις της ανοικοδομήσεως προσκρούει εις έλλειψιν χρημάτων και είναι ανάγκη μέχρι του ερχόμενου Φθινοπώρου να γίνει η στέγασις της οικοδομής, ίνα μη δια της παρόδου του χρόνου επέλθει φθορά εις το ήδη οικοδομηθέν τμήμα του διδακτηρίου. Έτερος τρόπος εξευρέσεως του απαιτουμένου προς τούτο ποσού, καθώς δεν είναι δυνατόν να υπάρξη άλλος, εκτός του αποθεματικού κανονικού κεφαλαίου, δια ταύτα αποφαινεται: Ψηφίζει πίστωσιν εκ δραχμών 40.000 ληφθησόμενων εκ του καταληφθέντος κεφαλαίου του λήξαντος οικονομικού έτους 1924-25 και διατεθησομένων υπό της προμνησθείσης επιτροπής δια τον ανωτέρω σκοπόν, του σχετικού εντάλματος εκδοθησομένου επ ονόματι του ταμείου της επιτροπής κ. Αθανασίου Οικονόμου ιατρού και αναθέτει εις τον κ. πρόεδρο της κοινότητος ίνα προέλθη εις την δέουσαν ενέργειαν. Εγένετο, απεφασίσθη και υπογράφεται ως έπεται. Ο πρόεδρος, τα μέλη.»

Έτσι το ως άνω διδακτήριο τελικά στέγασε, από το ακαδημαϊκό έτος 1925-26 ή **1926-27**, μέχρι το 1960, τόσο το Δημοτικό Σχολείο όσο και το **οκτατάξιο Γυμνάσιο Βάλτας, παράρτημα του Γυμνασίου Πολυγύρου**. Στη συνέχεια και μέχρι τις αρχές της 10ετίας του 1970 στέγασε μόνο το Γυμνάσιο – Λύκειο Κασσάνδρας, το οποίο απέκτησε τότε νέο διδακτήριο και συνεχώς έκτοτε και μέχρι σήμερα το εν λόγω κτήριο **χρησιμοποιείται ως Δημαρχείο**.

* * *

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ: Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ “ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ” ΤΟΥ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1904)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΟΥ
Φιλολόγος

Στις **25** Μαρτίου 1904, την ημέρα της γιορτής του Ευαγγελισμού, ιδρύθηκε από τους νέους του Πολυγύρου Πολιτιστικό1 Σωματείο με την επωνυμία «Αριστοτέλης». Σκοπός του Σωματείου ήταν η μόρφωση των μελών του και η ανάπτυξη δεσμών ομόνοιας

και συνεργασίας, των οποίων τα καλά και καρποφόρα αποτελέσματα πάντοτε και παντού εκτιμήθηκαν, όπως έπρεπε, και στα τότε κρίσιμα χρόνια και στην καθαρή ομογενή χώρα «αναγκαιότατα και κατεπείγοντα» κρίθηκαν.

Η ιδέα της ίδρυσης του Σωματείου υπήρχε από καιρό στους δυναμικούς νέους του Πολυγύρου, οι οποίοι τελικά αποφάσισαν την ίδρυσή του εκλέγοντας πρόεδρο τον Ιωάννη Τραγανό2, ο οποίος μπορούσε και ήθελε να εργασθεί «φιλογενώς», και συμβούλους, ταμία και γραμματέα3, καλούς νέους, που τιμούσαν την εκλογή τους.

Τα μέλη του Σωματείου ήταν αρχικά πενήντα.

Οι παραπάνω ιδρυτικές του Σωματείου πληροφορίες αντλήθηκαν από την εφημερίδα «ΑΛΗΘΕΙΑ» της Θεσσαλονίκης, 4 της 8 Απριλίου 1904 (φύλλο αρ. 125, σελίδα 2), που δημοσιεύει ανταπόκριση-επιστολή από τον Πολύγυρο με ημερομηνία 3 Απριλίου 1904.

Οι ανταποκριτές-επιστολογράφοι εκτός από τις ιδρυτικές πληροφορίες εκφράζουν την άποψη τους και τη γνώμη τους σχετικά με την μορφωτική κατάσταση του Πολυγύρου, τη δυναμική δραστηριοποίηση της νεολαίας και την μελλοντική πορεία του Σωματείου με την υλοποίηση των σκοπών του, γράφοντας ότι ο Πολύγυρος ακολουθεί αναμορφωτική σταδιοδρομία, ότι η νεολαία εμφορείται από ευγενή ζήλο, ότι το γεγονός της ίδρυσης είναι ευχάριστο, αφού το ιδρυόμενο Σωματείο είναι, όπως γνωρίζουν, το πρώτο στη Χαλκιδική, (με την ευχή να ιδρυθούν και άλλα για κοινή ωφέλεια), ότι απαιτούνται υπομονή και επιμονή στο έργο των μελών του Σωματείου. Για να αποφευχθεί η διάλυσή του και ότι απαιτείται εγκαρτέρηση, ζήλος και ενεργητικότητα για δράση, για να σημειωθεί στην ιστορία του Πολυγύρου με χρυσά γράμματα το πρώτο σ' αυτόν Σωματείο, το οποίο μπορεί να ευεργετήσει και το ίδιο και την κοινωνία και γενικά την πατρίδα, πράγμα που ολόψυχα εύχονται.

Αυτούσια η ανταπόκριση-επιστολή έχει ως εξής:

Εν Πολυγύρω, 3 Απριλίου 1904

Την αναμορφωτική σταδιοδρομία επόμενος ο Πο-

λύγυρος και ευγενούς ζήλου εμφορουμένη η νεολαία αυτού, προέβη, τη 25η παρελθόντος μηνός ήτοι τη ημέρα του Ευαγγελισμού, εις σύστασιν Σωματείου υπό την επωνυμίας «Αριστοτέλης», σκοπούντος το μέν την επί τα κρείττω μόρφωσιν των μελών αυτού, το δε την ανάπτυξιν δεσμών ομονοίας και συνεργασίας, ων τα καλά και καρποφόρα αποτελέσματα αείποτε μεν και πανταχού δεόντως εξετιμήθησαν, εν τοις νυν δε κρίσιμοις χρόνοις και εν τη αμιγώς ομογενεί ταύτη χώρα αναγκαιότατα και κατεπείγοντα εκρίθησαν.

Η ιδέα του καλού προ καιρού εκυοφορείτο υπό των σφριγώντων νέων, ευαγγελίσθη δε οριστικώς η απόφασις αυτών δι' εκλογής προέδρου τού κ. Ιωαν. Τραγανού, ανδρός δυναμένου και θέλοντος φιλογενώς εργασθήναι, συμβούλων δε, ταμίου και γραμματέως, νέων καλών, τιμώντων την τιμήν της εκλογής των. το γεγονός είναι τα μάλα ευχάριστον, τοσούτω μάλλον καθ' όσον, καθ' ά γνωρίζομεν, εν τη Χαλκιδική είναι το πρώτον τούτο Σωματείο, όπερ είτε ν' ακολουθήσωσι και έτερα προς κοινωφέλεια.

Πλήν πρωτίστως και πάντοτε απαιτούνται υπομονή και επιμονή εν τω έργω των τε νυν μελών του Σωματείου, άπερ εις πενήντα αμέσως αριθμούνται και των μελλόντων τοιούτων. λέγομεν και τονίζομεν ότι απαιτούνται υπομονή και επιμονή, και ευχόμεθα εκ καρδίας να ενστερνισθώσιν αυτάς τα μέλη, ίνα μη διά μυριοστήν ήδη φοράν παρουσιασθώμεν μάρτυρες του Ελληνικού αφικόρου, του διαλύοντος πάσαν φιλογενή ιδέαν και εν τω σταδίω ακόμη και της αποφάσεως και της μετέπειτα δράσεως. Δεν αρκεί μόνος η τυπικώς σύστασις Σωματείου, αλλ' απαιτείται εγκαρτέρησις εν τω έργω ζήλος και ενεργητικότης προς δράσιν, και τότε εν τη ιστορία της ιδιαίτερας πατρίδος θα σημειωθή χρυσοίς και ανεξιτήλοις γράμμασι, το πρώτον εν τη χώρα ταύτη Σωματείο, όπερ δύναται να ευεργετήση και εαυτό, και την μερικήν κοινωνίαν και την εν γένει πατρίδα, τουθ' όπερ και ολοψύχως ευχόμεθα.

Σημειώσεις

1. Από τα αναγραφόμενα στην ανταπόκριση – επιστολή υποθέτουμε ότι το Σωματείο ήταν πολιτιστικό.

2. Ο Ιωάννης Τραγανός γεννήθηκε στον Πολύγυρο το 1856. Ήταν μεγάλη φυσιογνωμία της Χαλκιδικής. Χρημάτισε γυμνασιάρχης – σχολάρχης στην Αστική Σχολή Πολυγύρου το σχολ. έτος 1888-1889. Κατά τον Μακεδονικό Αγώνα (1904-1908) ήταν Γραμματέας της Επιτροπής Άμυνας και πράκτορας και έτσι πρόσφερε πολύτιμη υπηρεσία, για την οποία τιμήθηκε με τον πολεμικό σταυρό του Τάγματος των Ιπποτών. Πέθανε το 1941. (Βλ. ενδεικτικά: Στεφάνου Κότσιανου, **Η παιδεία στη Χαλκιδική επί Τουρκοκρατίας**, ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ, τχ. 23-24 (1973), σσ. 88 και 93-95, Τάκη Κοσμά-Δεμίρη, **Η δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στον Πολύγυρο από τα μέσα του 19ου αιώνα έως το 1967. Συμβολή στην έρευνα της τοπικής Ιστορίας μιας μακεδονικής κωμοπόλεως**, Αθήνα 2000, σσ. 34 και 64, και Δημ. Θ. Κύρου, 1. **Ο Μακεδονικός Αγώνας και η Χαλκιδική**, ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ, τχχ. 48-49 (2003) σσ. 255 και 267, και 2. **Όσοι προκινδύνευσαν άσπλοι στη Χαλκιδική στον Μακεδονικό Αγώνα**, ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΖΩΗ, τχ. 204(1983), σ.32).

3. Δεν γνωρίζουμε τα ονόματα των συμβούλων αυτών.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ

ΧΡΗΣΤΟΣ Μ. ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΣ

Η ελληνική παραδοσιακή ενδυμασία, όπως και κάθε άλλη μορφή ενδυμασίας του παρελθόντος, αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Συνιστά ένα είδος ταυτότητας μιας τοπικής κοινωνίας και η κοινή φορεσιά σήμαινε παλιότερα και κοινή πολιτισμική ταυτότητα. Έχει επίσης καλλιτεχνική αξία και συγχρόνως φανερώνει πολλά για την ιστορία, την κοινωνία και τον πολιτισμό της εποχής της. Στο 13ο τεύχος του περιοδικού μας¹, ο πολύτιμος συνεργάτης της ομάδας του Κύνταρου Ιωάννης Πλιούκας, περιέγραψε την Ιερισιώτικη παραδοσιακή γυναικεία ενδυμασία. Στο παρόν θα ερευνήσουμε τις ιστορικές αναφορές και τις μαρτυρίες γύρω από την παραδοσιακή ενδυμασία της Ιερισσού.

1801- Την πρώτη αναφορά την εντοπίζουμε ήδη το 1801². Στην επιστροφή τους, από επίσκεψή που πραγματοποίησαν στο Άγιο Όρος για τον εντοπισμό σπάνιων χειρογράφων, ο Carlyle και ο Hunt, κάνουν μία στάση στην προεπαναστατική Ιερισσό. Μεταξύ των άλλων αξιόλογων πληροφοριών που μας δίνουν, περιγράφουν και την καθημερινή φορεσιά της Ιερισσού:

«... οι αγροτικές εργασίες γίνονταν αποκλειστικά από γυναίκες. Η ενδυμασία τους έμοιαζε με τη σκωτσέζικη (με της περιοχής Highlands της Σκωτίας, γράφει στο πρωτότυπο). Στο κορφοκέφαλο φορούσαν μια κόκκινη σκούφια σκεπασμένη με πλήθος νομίσματα, έτσι που έμοιαζαν σαν λέπια ψαριού. Ήταν ξυπόλυτες με κοντά φουστάνια και χωρίς τούρκικα σαλβάρια. Οι μανάδες δούλευαν στα χωράφια κουβαλώντας τα μωρά στη

ράχη, θηκαρωμένα σ' ένα τετράγωνο πανί, δεμένο στους ώμους. Βάδιζαν στους δρόμους με το μωρό κουρνιασμένο στην πλάτη τους κι' ένα ψηλό πιθάρι ή σταμνί στο κεφάλι και την ίδια στιγμή έγνεθαν τη ρόκα τους. Οι βοσκοί και οι γεωργοί, όλοι χωρίς εξαίρεση, είχαν ένα μουσκέτο κρεμασμένο στον ώμο και στο ζουνάρι πιστόλα και γιαταγάνι».

Την περίοδο αυτή τα παράλια της Χαλκιδικής λυμάνονταν συχνές πειρατικές επιδρομές³. Γι' αυτό οι άντρες ήταν αναγκασμένοι για προστασία να οπλοφορούν.

1821- Στην εικόνα που έχουμε για την αντρική ένδυση των επαναστατών της Χαλκιδικής το 1821, κυριαρχεί η φουστανέλα. Το μνημείο πιστεύω του καπετάν Χάψα στο μοναστήρι της Αγίας Αναστασίας, είναι ενδεικτικό.

1839- Στις 13 Ιουνίου του 1839, επισκέπτεται την κωμόπολη της

Ιερισσού ο βοτανολόγος και γιατρός Heinrich- August Grisebach^{4,5}.

Να πώς περιγράφει την τοπική φορεσιά:

«Ο αγροτικός πληθυσμός συγκεντρωνόταν για να μαζέψει σοδειά από τα χωράφια που ήσαν καλλιεργημένα με σιτηρά (τα περισσότερα με σίκαλη) με πολλή μεγαλύτερη φροντίδα, παρά στα περίχωρα της Κωνσταντινούπολης.

Άντρες και γυναίκες εργάζονταν με κόπο, παρά την ασυνήθιστη ζέστη, κάνοντας αεράτες και χαρούμενες κινήσεις. Έτσι και οι ιδιότυπες λαϊκές τους φορεσιές προκαλούσαν μια ευχάριστη εντύπωση. Στα μέρη αυτά φοράνε οι χωριάτες καθαρά, άσπρα ρούχα που, σε άν-

1959. Χορευτικό συγκρότημα της Ιερισσού στη Δ.Ε.Θ.
(φωτογραφία της Α. Τσιριγώτη)

1. Γιάννης Πλιούκας, Καβάδι, η τοπική φορεσιά της Χαλκιδικής και της Ιερισσού, περ. Κύνταρο Ιερισσού, τ. 13/2016, σ. 8.

2. Κυριάκου Σιμόπουλου, Ξένοι Ταξιδιώτες στην Ελλάδα 1800-1810, τ. Γ1, ΣΤΑΧΥ, Αθήνα 1997, σ. 115, & Macmillan's Magazine, vol. VII, November, 1862- April, 1863, σ. 307, London 1863.

3. Κυριάκου Σιμόπουλου, Ξένοι Ταξιδιώτες..., ό.π. σ. 113.

4. Το πλήρες κείμενο το δημοσιεύσαμε στο 2ο τεύχος του περιοδικού «Κύνταρο Ιερισσού», Χρήστος Καραστεργίος & Κώστας Υψηλάντης, Περιηγητές στην Ιερισσό, τ. 2/2010, σ.26.

5. Ενεπεκίδης Κ. Πολυχρόνης, ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ 1750-1930, τ. Γ'ΕΣΤΙΑ, Αθήνα 1984, σ. 151.

δρες και γυναίκες είναι μια καμιζόλα⁶ και μια φουστανέλα που κρέμεται από τη ζώνη και μόνο το κόκκινο κάλυμμα της κεφαλής ξεχωρίζει χτυπητά μέσα στο κατάσπρο σύνολο. Τόσο οι φροντισμένες αυτές φορεσιές όσο και τα κοπάδια με τα πολλά περιποιημένα ζώα ιδιαίτερα τα άλογα που έβοσκαν στα λιβάδια φανέρωναν έναν υψηλότερο βαθμό ευμάρειας και εργατικότητας σε αυτές τις περιοχές».

Η περιγραφή της όμορφης αυτής ενδυμασίας (πρέπει να υποθέσουμε), ότι ήταν η καθημερινή του καλοκαιριού.

Οι πληροφορίες, που συλλέγουμε για την αντρική φορεσιά στην ευρύτερη περιοχή της Χαλκιδικής, μαρτυρούν ως κυρίαρχο ένδυμα την φουστανέλα.

1854- Ενδεικτικά, κατά την επανάσταση του Τσάμη Καρατάσσου στη Χαλκιδική το 1854 και την σφαγή των Πολυγυρινών προκρίτων από τον τουρκικό στρατό, μας δίνεται η μαρτυρία το 1931 πως «είς και μόνος έσώθη διά τής φυγής, ο γέρο- Σφυρής, του οποίου ή φουστανέλα, τὸ σύνθηδες ένδυμα τῶν Πολυγυρινῶν και τῆς λοιπῆς Χαλκιδικῆς, ἔγινε κόσκινο ἀπό τὰς ρίφθεισας ἐναντίον του Τουρκικὰς σφαίρας» (Φωνή της Χαλκιδικῆς 1931)⁷.

1861- Το 1861, ο Άγγλος φιλόλογος και περιηγητής William George Clark, δίνει ενδιαφέρουσες πληροφορίες για την Ιερισσό και την ευρύτερη περιοχή, όπως παρακολούθησαμε στο 4ο τεύχος του περιοδικού «Κύτταρο Ιερισσού⁸». Μεταξύ αυτών μας δίνει και μια ενδιαφέρουσα πληροφορία για την φορεσιά των κατοίκων της:

«Οι γυναίκες της Ιερισσού φοράνε χρωματιστά μαντήλια δεμένα έτσι ώστε να κάνουν ένα είδος τουρμπανού

στο κεφάλι και για φόρεμα το βαρύ μάλλινο σαν κουβέρτα ύφασμα που βλέπεις εξολοκλήρου στην Ελλάδα. Οι άνδρες φοράνε έναν χιτώνα μέχρι το γόνατο με ζωνάρι στη μέση, το οποίο είναι για την αλβανική⁹ «φουστανέλα» ό,τι και τα μισοφόρια για τα κρινολίνα¹⁰ της Δυτικής Ευρώπης, τέτοια όπως φορούσαν οι πρόγονοί τους στις μέρες του Ξέρξη, υπολείμματα από κεντημένο ύφασμα, ένα ζωνάρι τυλιγμένο πολλές φορές γύρω από τη μέση, ένα γιλέκο και στο κεφάλι ένα κόκκινο “φες” (φέσι) με ένα μαντήλι σαν κι αυτό των γυναικών».

Ο ίδιος περιηγητής συνεχίζοντας το δρόμο του προς την Θεσσαλονίκη, διανυκτέρευσε στην “Ελερίγκοβα” όπως αναφέρει την Λιαρίγκοβα, δηλ. τη σημερινή Αρναία. Κάνει το παρακάτω σχόλιο για την ενδυμασία του χωριού:

«Παρατήρησα ότι οι γέροντες, ..., αν και Έλληνες φορούν την τουρκική φορεσιά, τουρμπάνια και παντελόνια, ενώ οι νέοι φορούν την ελληνική ή αλβανική φουστανέλα¹¹» (William George Clark 1861).

Βλέπουμε λοιπόν τη περίοδο αυτή οι γηραιότεροι κάτοικοι της Αρναίας να αρχίζουν να υιοθετούν την τουρκική ενδυμασία.

1878- Σημαντικότερες πληροφορίες μας δίνει το 1878, ο Ηπειρώτης δάσκαλος της Ιερισσού και άλλων χωριών της ΒΑ Χαλκιδικής, Νικόλαος Βουργαρελίδης¹², στο έργο του «Τα Μαδεμοχωριακά»^{13, 14}. Το μεγαλύτερο μέρος του συγγράμματος του είναι ακόμα αδημοσίευτο και βρέθηκε στο Αρχείο της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας στην Αθήνα. Μεταξύ άλλων σημαντικών πληροφοριών για τη περιοχή της ΒΑ Χαλκιδικής αναφέρεται και στην παραδοσιακή φορεσιά των Μαντεμοχωριών¹⁵:

6. Η καμιζόλα είναι είδος πανωφοριού με φαρδιά μανίκια που μοιάζει με πουκαμίσια.

7. Γ. Παπανικολάου (Γ. Σκωτ), Μια ιστορική ανασκόπηση του ρόλου τον οποίον έπαιξε η Χαλκιδική κατά την επανάστασιν του 1821 και τας μετέπειτα μικροεπαναστάσεις μέχρι σήμερα, εφ. Φωνή της Χαλκιδικῆς, 4 Ιανουαρίου 1931, έτος Α', α. φ. 38, σ. 2.

8. Χρήστος Καραστέργιος, Η περιοχή της Ιερισσού στα μέσα του 19ου αιώνα με τα μάτια ενός περιηγητή, μεταφ. Γεωργία Κοκκόρα, περ. Κύτταρο Ιερισσού, τ. 04/2010, σ.σ. 10-11.

9. Με τον όρο «Αλβανική» ή «Αρβανίτικη» φουστανέλα, εννοεί το είδος της φουστανέλας και την τυπολογία της που ομοιάζει με την σύγχρονη ευζωνική.

10. Το κρινολίνο είναι φαρδιά φούστα που προεξέχει, ενισχυμένη με άλλη δύσκαμπτη φούστα, μεσοφόρι ή σύρμα ή μπανέλα. Ήταν διαδεδομένη στην περίοδο του Ροκοκό και του Μπαρόκ.

11. Χρήστος Καραστέργιος, Η περιοχή της Ιερισσού στα μέσα του 19ου αιώνα με τα μάτια ενός περιηγητή, Μέρος Β', μεταφ. Γεωργία Κοκκόρα, περ. Κύτταρο Ιερισσού, τ.07/2011, σ. 13.

12. Ο Ηπειρώτης δάσκαλος Νικόλαος Βουργαρελίδης καταγόταν από το Βουργαρέλι της Ηπείρου. Παντρεύτηκε και διέμεινε στην Ιερισσό, όπως και οι σημερινοί απόγονοί του.

13. Μέρος του πονήματός του, σχετικό με την Ιερισσό, δημοσίευσε το 2011 ο συνεργάτης του περιοδικού «Κύτταρο Ιερισσού», Δημήτριος Θ. Κύρου στο: Δημήτριος Θ. Κύρου, Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΤΟΥ 1821 ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΟΙ ΜΕ ΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ, περ. «Κύτταρο Ιερισσού», τ. 05/2011, σ. 20.

14. Την ύπαρξη των χειρογράφων του Ν. Βουργαρελίδη, την εντόπισε μέσω διαδικτύου και μας τη γνωστοποίησε το 2011 ο ιστορικός Νικόλαος Παπαοικονόμου από τα Δουμπιά. Στη συνέχεια τα παρέλαβα με επιστολή μου προς το Διοικητικό Συμβούλιο της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος.

15. Τα χωριά αυτά επί τουρκοκρατίας ήταν: η Ιερισσός, η Γαλάτιστα, ο Βάβδος, τα Ραβνά (Πετροκέρασα), ο Στανός, η Βαρβάρα, η Λιαρίγκοβη (Αρναία), το Νοβοσέλο (Νεοχώρι), ο Μαχαλάς (Στάγειρα), ο Ίσβορος (Στρατονίκη), η Χωρούδα και τα Ρεβινίκια (Μεγάλη Παναγιά).

«¹⁶ Ἡ μὲν ἐνδυμασία τῶν ἀρρένων εἶναι διάφορος τῆς τῶν ἄλλων τῆς Μακεδονίας μερῶν, ἡ δὲ τῶν θηλέων ἀποτελεῖ κρᾶμα ἐγχωρίου καὶ ξένης. Ἡ τῶν ἀρρένων λοιπόν σύγγειται ἀπὸ τὸ ἐπενδύτου, τοῦ καλούμενον παρὰ τοὺς Μαδεμοχωρίτας κοπαρανίου¹⁷, τότε ἀφοῦ ὑφανθεῖ ἀποστέλλεται εἰς τὴν μηχανὴν τὴν διὰ τοῦ ὕδατος περιστρεφούσα τὰ μάλλινα ὑφάσματα καὶ καθιστῶσα ταῦτα πυκνότερα καὶ ἐπομένως χοντρότερα, «Ντρίστα¹⁸» ἐκ τῶν ἐγχωρίων καλουμένην, ἐν δὲ τὴν Ἡπειρῶ καὶ Θεσσαλία «Νεροτριβιά», καὶ εἶτα βάφεται καὶ οὕτως ράπτεται.

Ἡ ἐνδυμασία ἀποτελεῖται καὶ ἐκ τοῦ τουρκικοῦ «βεβεβρεκίου¹⁹», ὅπερ συνήθως εἶναι ποικίλων, πολλάκις δὲ ἔχει φαιὸν χρῶμα καὶ φοροῦσιν οὕτως οἱ προκριτότεροι²⁰, ἀποτελεῖτο ἀπὸ ζωστήρος, συνήθως ἐρυθροῦ καὶ μάλλινων περικνημίδων «καλτσῶν».

Ὡς ἐπικάλυμμα τῆς κεφαλῆς χρησιμεύουσι τὰ παρ' ἀπάντων ἐν τῷ κράτη φορούμενα φέσια ἐπικαλούμενα.

Τῶν θηλέων ἡ ἐνδυμασία ἀποτελεῖται ἐκ φεσίου ἀφοῦ (ἐκ τοῦ ὁποῦ) κρέμεται μακρὰ φούντα μετὰ στοργγύλης καὶ πλατείας βάσεως χρυσῆς, μανδηλείου πέριξ τοῦ φεσίου μανδιλείου ἐπικαλύπτοντος τὸ φέσιον, ἀφοῦ ἀπ' αὐτοῦ κρέμονται διάφορα ἄνθη φυσικὰ καὶ τεχνητὰ καὶ διάφορες καρφίτσες. Κατόπιν τούτου ἐκ ζωστήρος τοπαζίου(;) , ἐκ φουστάνιου ἢ τὸ ἐπὶ τοῦ χωρίου ἐνδύματος «Καβαδίου», τὸ ὁποῖο κατασκευάζεται ὑπὸ τῶν(;)..... νημάτων ποικίλων χρωμάτων Καθίστατε στερρὸν καὶ διαρκές. Ἐκ σανδαλίων ἐκτὸς τῶν τοῦ συρμοῦ ὑπάρχει ἐν εἶδος τῶν ὀνομαζομένων τουρκιστὶ

1955-59. Χορευτικό Ιερισσοῦ.

«μεστίον²¹», ἀποτελουμένων ἐξ ἐρυθρῶν μετὰ χρυσῶν ἀνθέων. Κατὰ τὴν ὀπισθεν τῆς φτέρνης καὶ ἄλλων ἰδιαιτέρων ἐχόντων κατὰ τὸ μέρος τῶν σανδάλων, τὰ αὐτὰ ἄνθη ἢ χρυσὰς ἀκτῖνας. Τὰς ἐορτὰς ἐκ τῶν θυλακίων τῶ φορεμάτων αὐτῶν ἐπικρέμονται μαντύλια αἱ δὲ φελάρχε καὶ τῶν ψυμιθίων δυσευχῶς εἶχον χρῆση γενική καὶ ὡς ἡμέραι αὐξάνουσι».

Μέσα στις πολλές και σημαντικές πληροφορίες, βρίσκουμε και την επισήμανση ὅτι το μπενεβρέκι το θεωροῦσαν τουρκικό ἐνδυμα και το φοροῦσαν «οἱ προκριτότεροι». Μποροῦμε ἐτσι να υποθέσουμε ὅτι οἱ ὑπόλοιποι συνέχιζαν να φοροῦν ἀκόμα τὴν φουστανέλα.

Τὴν δεκαετία τοῦ 1870-1880 ἀρχισε να κυριαρχεῖ ἡ νέα τότε ἀντρική μόδα στην επαρχία τῆς Χαλκιδικῆς που ἦταν τὸ μπενεβρέκι. Τὴν ἴδια περίοδο στα αστικά κέντρα τῆς Μακεδονίας οἱ Ἕλληνες φοροῦσαν ἡδη

τα «φράγκικα», δηλ. τὴ μόδα τῆς δυτικῆς Ευρώπης που τὴν αποτελοῦσε ὡς ρούχο και τὸ παντελόνι.

1880-Τὴν ὑπόθεσή μας τὴν επιβεβαιώνει στο βιβλίο τοῦ «Παλιόχωρι Χθες-Σήμερα-Αὔριο»²² ο κος Αθανάσιος Ι. Καλαμπαλικῆς στην εργασία τοῦ για τὴν τοπική φορεσιά τοῦ γειτονικοῦ μας οἰκισμοῦ. Αναφέρει: «Οἱ

Παλιοχωρινοί, μέχρι τὸ 1880, φοροῦσαν φουστανέλλες. Μετὰ ξεκινάει να φοριέται ἡ σημερινή παραδοσιακή φορεσιά τοῦ Παλιοχωρινοῦ...».

Ἡ τοπική φορεσιά τῆς Ιερισσοῦ και γενικότερα τῆς Χαλκιδικῆς, συνέχισε να χρησιμοποιεῖται ὡς τις ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1930²³. Ἀπὸ τότε λίγοι γηραιότεροι συνέχισαν να τὴν χρησιμοποιοῦν ὡς τὴ δεκα-

16. Το κείμενο ἦταν δυσανάγνωστο και στην κατανόηση τῆς μεταγραφῆς τοῦ με βοήθησε ἡ ἀρχαιολόγος και εἰδική σε μεταγραφή παλαιῶν κειμένων, Μαρία Παπαδαφνιάδου.

17. Ἀπὸ σχόλιο τοῦ ἐρευνητῆ ἐνδυμασιολόγου κου Χρήστου Μπροῦφα: *Κουπαράνι ἦταν παλαιότερα γιλέκο με μανίκια πιο κοντὸ ἀπὸ σακάκι, ἀργότερα ἐγινε σακάκι, ἀλλὰ γενικότερα στην Κεντρική Μακεδονία κουπαράνι ἦταν τὸ μακρὸ σακάκι τύπου ημίπαλτο, που συχνὰ εἶχε βελούδο στον γιακά. Ἡ ὀνομασία προέρχεται ἀπὸ τὸ σλάβικο korapani που σημαίνει σακάκι.*

18. Ὁ.π. σχόλιο τοῦ κου Χρήστου Μπροῦφα: *Στην Θεσσαλία τὴν λέγαν και νεροτριβιά, ἀλλὰ γενικά στην Βόρεια Ελλάδα εἶναι γνωστή σαν "ντριστελά".*

19. **Μπενεβρέκι ἢ σιαγιάνι** εἶδος περισκελίδας ἀπὸ ὑφασμα μάλλινο (δίμυτο) σε χρῶμα μαῦρο, υφασμένο στον ἀργαλειό τοῦ σπιτιοῦ. Δύο βαθιές τσέπες στα πλάγια, ἴδιο μπρος πίσω με μακρὸς ὡς τα παπούτσια. Δένονταν στη μέση με μια λουρίδα ἀπὸ ὑφασμα, περασμένη ἐσωτερικά που με τὸ σφίξιμο σχημάτιζε σούρα.

20. Δηλ. οἱ πιο ἐπιφανεῖς.

21. Ὁ.π. σχόλιο τοῦ κου Χρήστου Μπροῦφα: «Μέστια» ἦταν συνήθως ἐλαφρὰ υποδήματα - τερλίκια ἀπὸ τσόχα, κεντημένα με χρυσὸ ἦταν να υφιάτωνα. Σπάνια τα κατασκεύαζε τεχνίτης ἀπὸ πολὺ λεπτὸ δέρμα.

22. Τὴν πληροφορία για τὴν παραδοσιακή φορεσιά τοῦ Παλιοχωριοῦ ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ κου Α. Καλαμπαλικῆ, μποροῦμε να τὴν ἐντοπίσουμε και στο πιο κάτω ἀξιόλογο ἱστολόγιο: <https://greekcultureellinikospolitismos.wordpress.com/2015/12/10/>

23. Π. Ξ. Ζαριφόπουλος, ἐφ. ΦΩΣ, Ιούλιος 1929, σ.4 & φωτογραφικά ντοκουμέντα ἀπὸ τον σεισμό τοῦ 1932.

ετία του 1950. Η φουστανέλα φοριούνταν μέχρι την δεκαετία του 1920 μόνο σε παραδοσιακές γιορτές και έθιμα, όπως στα αγωνίσματα (σκοποβολή, ρίψη λιθαρίου κ.α.) που λάβαιναν χώρα στο έθιμο του «Μαύρου Αλωνιού»²⁴. Γράφει ο Ιωάννης Αποστολίδης²⁵ σε άρθρο του στην εφημερίδα «Το Μέλλον της Χαλκιδικής» το 1959²⁶: «Προσθέτω, ότι εν τῷ μεταξύ διεξήγοντο παλαιότερα εις τὸ ἀλώνιον²⁷ καὶ διάφορα ἀγωνίσματα. Ὅπως: Πήδημα εἰς μῆκος καὶ ὕψος, λιθοβολία, καθὼς καὶ σκοποβολή με κνηνηγικά καὶ παλαιὰ πολεμικά ὄπλα. Μάλιστα δὲ καὶ ὑπὸ φουστανελλοφόρων τῆς ἡμέρας, ὅταν ὑπῆρχον ἀκόμη εἰς τὰ σεντούκια φουστανέλλαι τῶν προγόνων μας».

Όταν το 1957 με 1958, το χορευτικό συγκρότημα του πολιτιστικού συλλόγου που δημιούργησε ο Νικόλαος Κουτσογιώργης στην Ιερισσό, επιλέχθηκε να εκπροσωπήσει τη Χαλκιδική στην Διεθνή Έκθεση της Θεσσαλονίκης, τέθηκε το ερώτημα αν το αντρικό παραδοσιακό ένδυμα της Ιερισσού είναι το μπενεβρέκι ή η φουστανέλα. Τότε μία επιτροπή από τον Ιωάννη Τσιριγώτη, τον Χριστόδουλο Σακκελαρίου κ.α., απευθύνθηκε στον γέρο Παναγιώτη Βόδινο²⁸ (70 χρ. τότε) και στον γέρο Νικόλαο Σταυροθέντα²⁹ (72 χρ. το '57) που φορούσαν ακόμα το μπενεβρέκι. Αυτοί τους διαβεβαίωσαν ότι στη παραδοσιακή στολή της Ιερισσού χρησιμοποιούσαν παλιότερα τη φουστανέλα και θεωρούσαν το μπενεβρέκι ως τουρκικό ένδυμα ξένο με την παράδοσή μας. Τελικά ο τότε σύλλογος του Νικόλαου Κουτσογιώργη παρουσιάστηκε στην Δ.Ε.Θ. με φουστανέλα³⁰.

Το ερώτημα μπενεβρέκι ή φουστανέλα, συνέχισε δικαιολογημένα να απασχολεί κατά διαστήματα τους πολιτιστικούς συλλόγους και τους οικισμούς της Χαλκιδικής. Στις 6 Ιουλίου του 1975, ο Πολυγυρινός δικηγόρος και πρώην έπαρχος Ιωάννης Αθ. Παλαμίδης³¹, 74 χρονών τότε, δημοσιεύει στην εφημερίδα «Φωνή της Χαλκιδικής» το ενδιαφέρον άρθρο με τίτλο: «Η γνήσια τοπική ενδυμασία ανδρών και γυναι-

κών του Πολυγύρου³²». Μεταξύ άλλων αναφέρει μερικές ενδιαφέρουσες πληροφορίες, όπως: «Τὸ μπενεβρέκι κατ' ἀφήγησιν τοῦ πατρός μου ὡς μόδα ἦλθεν ἀπὸ τὰς Σέρρας ὅπου ἦτο τὸ ἐμπορικὸν κέντρον τῆς Κεντρικῆς Μακεδονίας πρὸ τοῦ 1821 καὶ ὅπου μετέβαινον οἱ ἐμπορευόμενοι τοῦ Πολυγύρου, ἐλέγετο δὲ κατ' ἀρχὰς «Σερριώτικο» τὸ μπενεβρέκι».

Στο άρθρο αυτό τονίζει ότι, από μαρτυρίες γηραιότερων, η παραδοσιακή ελληνική αντρική φορεσιά του Πολυγύρου περιέχει την φουστανέλα και όχι το μπενεβρέκι που το θεωρεί τουρκικό. Μία αντίστοιχη μαρτυρία δίνει και ο συνεργάτης του περιοδικού και λαογράφος, Ιωάννης Π. Μαρίνος. Έχει ακούσματα από παλαιότερους ότι στην εκκλησία πήγαιναν οι άντρες με κοντύτερη φουστανέλα, ενώ στη καθημερινή ζωή φορούσαν την πιο μακριά. Οι υπέρμαχοι της φουστανέλας θυμίζουν και τον ήρωα φουστανελοφόρο Μακεδονομάχο της Ιερισσού καπετάν Γ. Παγλή, που, ως το τέλος της ζωής του το 1944, δεν την αποχωρίστηκε.

Από ό,τι γίνεται κατανοητό η φουστανέλα και το μπενεβρέκι αποτελούν και τα δύο μέρος της τοπικής μας φορεσιάς. Το μπενεβρέκι, όπως είδαμε, φορέθηκε μετά τα μέσα του 19ου αιώνα και είναι αυτό που μας παραδόθηκε στην τοπική μας ενδυμασία. Όμως, το μικρό σχετικά χρονικό διάστημα που χρησιμοποιήθηκε (το ίδιο χρονικό διάστημα με το δυτικό παντελόνι στη νότια Ελλάδα και στις πόλεις), η έλλειψη της πολιτισμικής του συνέχειας από την Ελληνική παράδοση και η άρνηση των ανθρώπων που το έζησαν να το δεχτούν ως πολιτιστική τους κληρονομιά, δίνουν πιστεύω το προβάδισμα στη φουστανέλα για να συμπεριληφθεί στην τοπική μας φορεσιά. Ίσως όμως ένα πρόσθετο πρακτικό πρόβλημα να δημιουργεί αναστολές στα σύγχρονα χορευτικά σχήματα για να την υιοθετήσουν. Και αυτό είναι, όπως αναφέρει και ο Ι. Παλαμίδης στο προαναφερθέν άρθρο, το οικονομικό της κόστος³³!

24. Πάννης Π. Μαρίνος, *ΙΕΡΙΣΣΟΣ... Αιώνιο ταξίδι στους δρόμους της Παράδοσης και του Πολιτισμού*, Θεσσαλονίκη 2001, σ. 48 & πληροφορίες από γηραιότερους.

25. Ο Ιωάννης Αποστολίδης του Αποστόλου γεννήθηκε στην Ιερισσό το 1892 ή κατά τους εκλογικούς καταλόγους του 1927, το 1895. Στα γεγονότα της απελευθέρωσης της Ιερισσού ήταν 20 ή 17 χρονών.

26. Ιωάννης Αποστολίδης, *Το "Μαυρ' Αλώνι" και ο "Καγκελλευτός Χορός" της Ιερισσού*, εφ. Το Μέλλον της Χαλκιδικής, 1 Απριλίου του 1959, σ.3.

27. Αναφέρεται στο γνωστό Ιερισσιώτικο έθιμο του *Μαύρου Αλωνιού*, την Τρίτη ημέρα του Πάσχα.

28. Ο Παναγιώτης Βόντινος του Βασιλείου ήταν γεννηθείς το 1887.

29. Ο Νικόλαος Σταυροθέντας του Δημητρίου ήταν γεννηθείς το 1885.

30. Ηχογραφημένη συνέντευξη του κου Χριστόδουλου Σακελλαρίου, στον γράφοντα και στον κο Κώστα Υψηλάντη, τον Ιανουάριο του 2010, αρχείο Κυττάρου.

31. Ο Παννίκος Παλαμίδης γεννήθηκε το 1901 στον Πολύγυρο Χαλκιδικής και απεβίωσε το 1992.

32. Ιωάννης Α. Παλαμίδης, *Η γνήσια τοπική ενδυμασία ανδρών και γυναικών του Πολυγύρου*, εφ. Φωνή της Χαλκιδικής, σ. 2.

33. «*Ητις πιθανόν να καταργήθη (η φουστανέλα) λόγω τῆς μεγάλης δαπάνης διὰ τὴν ἀγορὰν 40 περίπου πήχεων ὑφάσματος*» γράφει στο σχετικό άρθρο!

ΦΟΝΙΚΟ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΝ ΕΤΕΙ 1892

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΣΜΑΓΑΣ

πρώην εκπαιδευτικός

Στο περσινό 32ο τεύχος του Παγχαλκιδικού Λόγου η συνάδελφος και δασκάλα μου, κυρία Μαρία Γρίβα, παρουσίασε με γλαφυρή περιγραφή όμορφα στιγμιότυπα από τον εορτασμό της Παναγίας (8 Σεπτ.) στη Βουρβουρού. Επιστράτευσε τις αναμνήσεις των νεανικών της χρόνων και μας χάρισε νοσταλγικές στιγμές. Εγώ με το παρόν άρθρο θέλω απλώς να περιγράψω την αιτία και την αφετηρία αυτής της πανήγυρης.

Στα τέλη του 19ου αιώνα, όταν η Οθωμανική αυτοκρατορία παραπαίει και στην επικράτειά της πνέει επαναστατικός άνεμος, εντείνεται η αστυνόμευση, ιδιαίτερα σε περιοχές που έχουν δώσει δείγμα γραφής σε προηγούμενα επαναστατικά κινήματα, όπως ο Άγιος Νικόλαος. Γι' αυτό το λόγο αύξησαν την αστυνομική δύναμη τοποθετώντας τον σκληρό και βάνουσο Κερίμ Αγά, πολιτικό και αστυνομικό διοικητή του Αγίου Νικολάου και της ευρύτερης περιοχής, με αρμοδιότητες φορολόγησης των παραγωγικών πηγών του τόπου.

Στις 6 Ιανουαρίου 1892, ημέρα της γιορτής των Θεοφανείων, τα καφενεία της πλατείας ήταν γεμάτα κίνηση. Παρά την ασφυκτική αστυνόμευση οι Αγιονικολάτες, που ήταν ανυπότακτος λαός, γλεντούσαν να ξεχάσουν τη σκλαβιά και τη φτώχεια τους. Από το καφενείο του Δημήτρη Μανωλάκη του Εμμανουήλ, στη θέση που μέχρι τις μέρες μας είχε το καφενείο του ο δισέγγονός του Μανόλης Μανωλάκης του Γεωργίου, ακούγονταν τραγούδια και όργανα. Την ίδια στιγμή κατέφθασε με το άλογό του ο ιδιοκτήτης του καφενείου. Αυτός είχε μεταβεί στον Παρθενώνα για να προβάρει και να παραδώσει «κουπαράνια», ένα είδος ημίπαλτου της εποχής. Σημειωτέον ότι ο Δημήτρης Μανωλάκης εξασκούσε το επάγγελμα του καφετζή, του ράφτη και του κρεοπώλη. Μόλις ξεπέζεψε, πριν καλά προλάβει να τακτοποιήσει το ζώο του, οι εύθυμοι γλεντοκόποι, θαμώνες του καφενείου του, τον τράβηξαν να χορέψει μαζί τους. Σύμφωνα με την αφήγηση του εγγονού του, Δημητρίου Μανωλάκη του Αστερίου, μέσα στο καφενείο ήταν κάποιοι νέοι μερακλήδες της εποχής όπως: ο Δημήτρης Καρράς, ο Κωνσταντίνος Τσιακμάκης (Αναγνώστης), ο Κωνσταντίνος Φάβας, ο Θανάσης Πιτσιώλης, ο Γιάννης Ρίτσιος κ.α.

Πάνω στο άναμμα του γλεντιού εμφανίστηκε στην είσοδο του καφενείου, απειλητικός, κρατώντας την πιστόλα στο χέρι, ο διαβόητος Κερίμ Αγάς. Μπαίνοντας ο Τούρκος στο καφενείο σκότωσε, χωρίς εμφανή λόγο, τον καφετζή Δημήτρη Μανωλάκη και τον Δημήτρη Καρρά του Αστερίου και τραυμάτισε στην κοιλιά τον Αναγνώστη

Τσιακμάκη. Πάνω στην αναστάτωση και αφού συνήλθαν από τον αιφνιδιασμό οι ανύποπτοι θαμώνες, αντέδρασαν λειτουργώντας με το ένστικτο της αυτοσυντήρησης. Ο Κωνσταντίνος Φάβας και ο Θανάσης Πιτσιώλης αρπάζοντας το μαγκάλι με τα αναμμένα κάρβουνα το έριξαν στο κεφάλι του Τούρκου, ενώ οι υπόλοιποι τον πέταξαν στο πάτωμα και τον απόπλισαν. Τον αποτελειώσε η γυναίκα του καφετζή Αγγελίνα, το γένος Τσιακμάκη, που άκουσε τις τουφεκιές και κατέβηκε έντρομη, για να βρεθεί μπροστά στην τραγική σκηνή του μακελειού. Περνώντας από το κρεοπωλείο του άντρα της, παραπλευρώς του καφενείου, άρπαξε το βαρύ χασαπομάχαιρο (πάλα) και χτυπώντας τον Τούρκο στο κεφάλι πήρε εκδίκηση για το θάνατο του άντρα της.

Μια εκδοχή για την αιτία που προκάλεσε το αιματηρό επεισόδιο είναι ότι ο Κερίμ Αγάς οδηγήθηκε στην πράξη αυτή σπρωγμένος από ερωτική αντιζηλία. Ανάμεσα στους θαμώνες βρισκόταν και ο εκλεκτός της καρδιάς της πιο όμορφης Αγιονικολάτισσας, ονόματι Καλής. Τόσο όμορφης, ώστε οι Τούρκοι δικαστές, που την κάλεσαν σα μάρτυρα, τη ρώτησαν αν την αποκαλούν έτσι για την ομορφιά της ή αν αυτό ήταν το όνομά της. Τελικά, η Καλή παντρεύτηκε τον αγαπημένο της, Αναγνώστη Τσιακμάκη.

Για τον φόνο του αιμοσταγή Κερίμ Αγά κατηγορήθηκαν και φυλακίστηκαν τότε στον Πολύγυρο περίπου 15 άτομα. Ανάμεσα σε αυτούς η γυναίκα του καφετζή και ο 16ετής γιος τους Μανόλης, που αναπλήρωνε τον πατέρα του στο πόστο, όταν εκείνος απουσίαζε. Όλοι οι κατηγορούμενοι, ιπποτικά και ανθρωπιστικά φερόμενοι, προσπάθησαν να αποκρύψουν τη συμμετοχή της χήρας στον φόνο. Αφέθηκαν ελεύθεροι όλοι αρχές του Σεπτεμβρίου μετά από οχτάμηνη φυλάκιση σκορπώντας ρίγη χαράς και ενθουσιασμού στους συγχωριανούς τους, που τους υποδέχτηκαν με κωδωνοκρουσίες. Στις 8 Σεπτεμβρίου 1892, κατά την ημέρα της γιορτής της Γέννησης της Θεοτόκου, τέλεσαν στη Βουρβουρού λειτουργία και αρτοκλασία ευχαριστώντας τη Μεγαλόχαρη για τη σωτηρία τους.

Το γεγονός του φονικού θα πρέπει να το συσχετίσουμε με το πολεμικό και πολιτικό κλίμα της εποχής και το γενικό αναβρασμό των ραγιάδων για απόκτηση της πολυπόθητης λευτεριάς. Ταυτόχρονα, το γεγονός της αποφυλάκισης των κατηγορουμένων υπήρξε η απαρχή της μεγάλης τριήμερης πανήγυρης στη Βουρβουρού, με πάνδημη συμμετοχή των κατοίκων του Αγίου Νικολάου, τότε και σήμερα.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΑΛΤΧΑΪΜΕΡ, 21 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙ (Από σχετικό σποτάκι)

ΜΑΡΙΑ ΓΡΙΒΑ
πρώην εκπαιδευτικός

«Φον καιρό, ήτανε νία (μία) γατούλα...»

Έτσι άρχιζε το παραμύθι, πριν κλείσει τα δυο του χρόνια.

Τώρα είναι ένας νέος άνδρας, πετυχημένος. Είναι και η μητέρα του που η μνήμη της τώρα τελευταία, της παίζει παιχνιδάκια. Κρύβεται. Χάνεται. Επιπόλαια, κάποτε που με λίγη προσπάθεια, την ξαναβρίσκει. Κάποιες φορές, κρύβεται σε μέρη σκοτεινά. Χρειάζεται χρόνο και κόπο για να ανακαλύψει το κρησφύγετό της.

Η μάνα ζει μόνη, με την φροντίδα μιας ξένης γυναίκας. Η «ξένη γυναίκα» έχει ρεπό. Ο γιος αργία και προσφέρεται να συνοδέψει την μάνα σ' ένα περίπατο στο πάρκο. Από το περίπτερο παίρνει την εφημερίδα του και για την μάνα ένα κουλούρι. Κάθονται στο παγκάκι. Ο γιος βυθίζεται στην ανάγνωση. Η μάνα στριφογυρίζει στα χέρια το κουλούρι. Δεν ξέρει τι να το κάνει. Κάποια σουσαμάκια –ψυχουλάκια, πέφτουν στο χώμα. Τα βλέπει ένα σπουργιτάκι και πλησιάζει. Η μητέρα χαμογελά. Γυρίζει στον γιό. *Γιάννη τι είναι αυτό;* Αυτός λοξοκοιτώντας απαντά: *Πουλί. Α, λέει η μάνα και εξακολουθεί να στριφογυρίζει στα χέρια της το κουλούρι. Πέφτουν και άλλα ψυχουλάκια. Πλησιάζουν δειλά-δειλά κι άλλα πουλιά. Χαίρεται η μάνα και στρέφεται πάλι στο γιο: Αχ, κοίτα! Τι είναι αυτά; Ενοχλημένος ο γιός: Πουλιά είναι, πουλιά.*

Ενθουσιάζεται η μάνα, και θρυμματίζει το κουλούρι.

Πώς έφυγε το μήνυμα; Ποιος έδωσε το σύνθημα; Σμήνος πουλιών ορμά, τιτιβίζοντας, στα ψυχουλάκια. Καταχαρούμενη η μάνα αγγίζει τον γιο: *Αχ, κοίτα, Γιάννη, κοίτα. Τι πολλά! Τι, είπες, είναι; Κι ο γιος κατεβάζει με δύναμη την εφημερίδα και: Πουλιά, ρε μάνα. Είπαμε πουλιά. Σουρωτήρι είναι το μυαλό σου; Τίποτα δεν μπορεί να συγκρατήσει;*

Η μάνα παγώνει. Φτεροκοπώντας, τρομαγμένα τα πουλιά φεύγουν μακριά. Μακριά χάνεται και ο ενθουσιασμός και η χαρά της μάνας. Μετεωρίζονται, για λίγο, τα τελευταία απομεινάρια απ' το κουλούρι και

αργά- αργά, προσγειώνονται.

Σφιχτά πλέκει τα δάκτυλα των δύο χεριών της κι έτσι σφιχτοδεμένα τα ακουμπά στα πόδια της. Κι ύστερα σιωπή.

Διπλώνει, σε λίγο την εφημερίδα ο γιος. Έλα, αρκετά. Ώρα για το σπίτι. Αμίλητη η μάνα τον ακολουθεί. Μπαίνουν στο σπίτι.

Θα παρακολουθήσω τον αγώνα στην τηλεόραση, λέει ο γιος. Εσύ, πήγαινε στο μπάνιο, αν θέλεις κι έλα.

Ο αγώνας τελείωσε και συνειδητοποιεί ο γιός ότι ούτε είδε, ούτε άκουσε τη μάνα του. Την αναζητά. Στο μπάνιο, στην κουζίνα, στο καθιστικό. Μπαίνει στο δωμάτιο της.

-Πού είσαι, βρε μάνα; Σε ψάχνω.

-Εδώ, παιδί μου. Πάντα εδώ.

Κρατά στην αγκαλιά της ένα μεγάλο κουτί. Στο κρεβάτι έχει απλωμένες φωτογραφίες. Και:

-Προσπαθώ να γυρίσω στη ζωή μου, στη ζωή σου. Να, εδώ στην ακροθαλασσιά. Ρωτάς, ξανά και ξανά, πώς ζούνε τα ψαράκια μέσα στο νερό. Κι εγώ σου εξηγώ, ξανά και ξανά. Εδώ, στο χωριό του παππού. Απαντώ ξανά και ξανά στην απορία σου. Πώς έχει τόσα πολλά «παιδάκια», κλωσποουλάκια η κοτούλα; Και εδώ, στους ώμους του πατέρα σου. Θέλεις να δεις και να μάθεις πώς κτίσαν την φωλιά τους τα πουλιά, πάνω στα κλαδιά της αχλαδιάς. Κι εδώ, κι εδώ... Κι εγώ απαντώ και εξηγώ ξανά και ξανά.

Περисσεύει η υπομονή, όταν είναι ΑΠΕΡΑΝΤΗ Η ΑΓΑΠΗ.

- Κι εδώ, από τα τόσα παραμύθια, που ζήτηγες επίμονα, τα ίδια και τα ίδια, τελειώνεις το παραμύθι, όπως εσύ το σκάρωσες:

«... Εσείς ανοίτσετε τη (μ)πότα! Μπορεί θα 'ρθει ο λύκος. Και θα κάνει χαμ και χαμ, όλους –όλους».

- Γιέ μου. Ο λύκος ήρθε και καιροφυλακτεί στην πόρτα. Ποια, αγάπη θα με προστατέψει; Ποιος, γιέ μου, θα κρατήσει τον λύκο μακριά;

ΕΝΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΟΜΗ ΤΙΜΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ

ΙΩΑΚΕΙΜ ΑΘ. ΠΑΠΑΓΓΕΛΟΣ

Δρ. Αρχαιολογίας

Τὴν 6η τοῦ παρελθόντος Μαΐου, ὅπως κάθε χρόνο, ἡ Ἐπανομή ἐόρτασε τὴν μνήμη τοῦ Ἐπανομίτη νεομάρτυρα Ἁγίου Ἀργυρίου (1788-1806). Μέσα στὰ πλαίσια τῶν ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων, ἐντάχθηκε, γιὰ πρώτη φορά, καὶ ἡ ἀπόδοση τιμῆς σὲ διακεκριμένο τέκνο τῆς κωμοπόλεως, τὸ ὁποῖο μὲ τὸ ἔργο του, τὶς ἐμπειρίες του, τὴν ἐπιστημοσύνη του, τὴν προθυμία γιὰ κοινωνικὴ προσφορά καὶ τὴν κοινωνικὴ καταξίωσή του, συνέβαλε οὐσιαστικῶς στὴν ἀνύψωση τοῦ πολιτι-

δευση, διορίσθηκε τὸ 1973 στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία καὶ ἐργάσθηκε ἐπὶ εἴκοσι δύο χρόνια, ὡς Ἐπιμελητῆς καὶ μετὰ ὡς Ἐφορος Ἀρχαιοτήτων, στὴν Κεντρικὴ καὶ Δυτικὴ Μακεδονία καὶ τελευταία στὸ Ἅγιον Ὄρος. Λόγω τῆς ιδιότητάς του αὐτῆς ὑπῆρξε ἕνα ἀπὸ τὰ βασικὰ στελεχῆ τῆς ἐπιστημονικῆς ὁμάδας ποῦ διοργάνωσε, τὸ 1997, τὴν Ἐκθεση τῶν Κειμηλίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους στὸ Μουσεῖο Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Θεσσαλονίκης.

Ὁ κ. Παζαράς στὴν τιμητικὴ θέση στὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἐν ὄψει τῆς βραβεύσεώς του.

Ἡ ἀπονομή.

στικοῦ ἐπιπέδου τῆς Ἐπανομῆς.

Θὰ πρέπει νὰ θεωρηθῆ βέβαιον ὅτι ἡ σύμπτωση τῆς καινοφανοῦς (γιὰ τὸν τόπο) αὐτῆς πρακτικῆς, μὲ τὴν πρόσφατη ἀνάληψη τῆς μητροπολιτικῆς ἔδρας τῆς Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς ἀπὸ τὸν Νέο καὶ δραστήριο ἱεράρχη Ἰουστίνου (πνευματικὸ τέκνο τοῦ μακαριστοῦ Φλωρίνης Αὐγουστίνου) δὲν εἶναι διόλου τυχαία. Εὐχόμεθα καὶ ἐλπίζουμε ὅτι ἕνας νέος θεσμὸς ἀρχίζει, γιὰ τὸ καλὸ τῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ποιὸς εἶναι ὁμως ὁ τιμηθεὶς καὶ γιὰτὶ τιμήθηκε; Ἄς διαβάσουμε τὸ ἀκολουθοῦν βιογραφικὸ του σημείωμα καὶ πιστεύω ὅτι θὰ δικαιώσουμε τόσο τὸν τιμηθέντα, ὅσο καὶ τὸν τιμήσαντα:

Ὁ Θεοχάρης Παζαράς γεννήθηκε στὴν Ἐπανομή καὶ εἶναι ἀριστοῦχος ἀπόφοιτος τοῦ Ἱστορικοαρχαιολογικοῦ Τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Πραγματοποίησε μεταπτυχιακὲς σπουδὲς στὴ Γερμανία καὶ συγκεκριμένα στὸ Institut für Kunstgeschichte καὶ Institut für Byzantinistik τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, ὅπου μετεκπαιδεύτηκε σὲ θέματα Βυζαντινῆς Τέχνης καὶ Ἱστορίας τῆς Νεώτερης Τέχνης.

Μετὰ ἀπὸ μία σύντομη περίοδο (1970-1973), κατὰ τὴν ὁποία ὑπηρετήσε ὡς φιλόλογος στὴ Μέση Ἐκπαί-

Τὸ 1984 ἀναγορεύθηκε διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Τὸ 1991 ἐξελέγη ἐπίκουρος καθηγητῆς στὸ Τμήμα Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στὴ συνέχεια τὸ 1995 ἐξελίχθηκε, μετὰ ἀπὸ κρίση, σὲ ἀναπληρωτὴ καθηγητῆ καὶ τὸ ἔτος 2000 ἐξελέγη παμψηφεί στὴν καταληκτικὴ βαθμίδα τοῦ τακτικοῦ καθηγητῆ, διδάσκοντας Βυζαντινὴ Ἀρχαιολογία ἕως τὴν συνταξιοδότησή του, τὸ 2009.

Κατὰ τὰ ἔτη 2001-2003, διετέλεσε Διευθυντῆς τοῦ Τομέα Ἀρχαιολογίας, ἐνῶ κατὰ τὴν διετία 2005-2007 χρημάτισε Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀφυπηρέτησή του ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο, ὡς ὁμότιμος καθηγητῆς, ἐξακολούθησε νὰ προσφέρει μεταπτυχιακὰ μαθήματα στὸ Τμήμα Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ ΑΠΘ καὶ νὰ ἐπιβλέπει τὴν συγγραφή διδακτορικῶν διατριβῶν τῶν μαθητῶν του, οἱ ὁποῖες καὶ ἔχουν ὀλοκληρωθῆ.

Ἐλαβε μέρος σὲ πολλὰ συνέδρια, τοπικὰ καὶ διεθνή. Οἱ ἔρευνές του εἶναι σχετικὲς μὲ τὴν μνημειακὴ τοπογραφία τῆς Μακεδονίας καὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, μὲ ἀνασκαφές, συντηρήσεις καὶ στερεώσεις μνημείων, καταγραφὲς μνημείων καὶ κειμηλίων καὶ οἱ δημοσιεύσεις

του αφορούν σε θέματα της βυζαντινής και μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης, με ιδιαίτερη ειδίκευση στη βυζαντινή γλυπτική.

Ένα μεγάλο μέρος της έπιστημονικής του δραστηριότητας το αφιέρωσε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, την Έπανομή, της οποίας έγραψε και την Ιστορία, με τον τίτλο, «Έπανομή. Ιστορία-Μνημεία-Τοπογραφία», έκδοση της Έταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 1993.

Παράλληλα, με τις ανασκαφές που διεξήγαγε στην περιοχή της Έπανομής επί δεκαπέντε χρόνια, από το 1994 έως το 2009, έφερε στο φώς ένα νεκροταφείο των υστέρων ρωμαϊκών και παλαιοχριστιανικών χρόνων στην θέση Λιμόρι και μία παλαιοχριστιανική βασιλική του 5ου αιώνα στη θέση Μπυγιάδουδι.

Τα πορίσματα των ανασκαφικών έρευνών του κ.

Παζαρά δημοσιεύθηκαν από το Κέντρο Βυζαντινών Έρευνών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με τίτλο, «Ανασκαφικές έρευνες στην περιοχή της Έπανομής Θεσσαλονίκης: Το νεκροταφείο στο Λιμόρι και η παλαιοχριστιανική βασιλική στο Μπυγιάδουδι, Θεσσαλονίκη 2009.

Τελευταία, ασχολήθηκε και με το γλωσσικό ιδίωμα της γενέτειράς του Έπανομής και συνέγραψε το βιβλίο με τίτλο «Τ' Άπανουμίτ'κα (Το γλωσσικό ιδίωμα της Έπανομής)», το οποίο πραγματοποίησε δύο εκδόσεις, μία το 2012 και μία το 2017, με βελτιώσεις και προσθήκες. Στο βιβλίο αυτό αναλύονται τα χαρακτηριστικά του τοπικού ιδιώματος και καταχωρούνται περισσότερες από 4500 λέξεις, από τις οποίες άλλες έχουν ξεχαστεί, οι περισσότερες όμως χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα.

* * *

ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΕ ΜΕΛΗ ΜΑΣ

Ο Παγχαλκιδικιώτικος Σύλλογος Αθηνών Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ με απόφαση του Δ.Σ. την Κυριακή 20 Μαΐου 2018 τίμησε σε ειδική εκδήλωση στα γραφεία του Συλλόγου στην Αθήνα, τον πρώην εκπαιδευτικό συγγραφέα και ποιητή **Νίκο Βασιλάκη**, εκ Πολυγύρου, και του απένειμε τιμητική πλακέτα, για την προσφορά του στην εκπαίδευση και στην εν γένει πνευματική ζωή της Χαλκιδικής. Ο τιμηθείς έχει εκδώσει αρκετές ποι-

ητικές συλλογές και έχει συλλέξει και δημοσιεύσει σε έναν ιδιαίτερα χρηστικό τόμο τα Δημοτικά Τραγούδια της Χαλκιδικής. Σήμερα δεν παύει να γράφει ποιήματα και να αρθρογραφεί.

Σ.Σ. Ως Παγχαλκιδικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης χαίρομαστε ιδιαίτερα για την τιμή που έλαβε ο Νίκος Βασιλάκης, γιατί αποτελεί επίλεκτο μέλος και του δικού μας Συλλόγου και συνεργάτης του περιοδικού μας.

Η Κοινότητα Πετροκεράσων, με απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου της, **ανακήρυξε επίτιμο Πρόεδρο της Κοινότητας τον κ. ΜΙΧΑΗΛ ΘΕΜ. ΚΑΡΤΣΙΩΤΗΝ**, τέως Πρόεδρο αυτής.

Στη σχετική πλακέτα που επιδόθηκε, στον τιμώμενο το εσπέρας της 28ης Ιουλίου 2018, σε μεγάλη εκδήλωση που έλαβε χώρα στην κατάμεστη πλατεία του χωριού, με την ευκαιρία του εορτασμού του έτους εθελοντισμού, κατά την οποία κύριος ομιλητής ήταν ο σημερινός πρόεδρος κ. **Αθαν. Καλαφάτης**, και όπου τιμήθηκαν και άλλοι Πετροκερασιώτες με άλλες διακρίσεις για την εθελοντική προσφορά στο τόπο τους, αναφέρονται τα εξής:

Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΤΡΟΚΕΡΑΣΩΝ ΑΝΑΚΗΡΥΣΣΕΙ ΕΠΙΤΙΜΟ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ, ΤΟΝ κ. **ΜΙΧΑΗΛ ΘΕΜ. ΚΑΡΤΣΙΩΤΗΝ** τ. Πρόεδρο της Κοινότητας Πετροκεράσων, ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙ ΕΞΗΝΤΑ ΣΥΝΑΠΤΑ ΕΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΙΔΙΟΤΕΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΑ ΠΕΤΡΟΚΕΡΑΣΑ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΟΥΣ, ΣΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ, ΣΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ, ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

ΣΤΗΝ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ κλπ., ΘΕΣΜΟΥΣ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΥΠΗΡΕΤΗΣΕ ΜΕ ΖΗΛΟ, ΠΑΘΟΣ ΚΑΙ ΑΥΤΑΠΑΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΠΟΝΕΜΕΙ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΠΛΑΚΕΤΑ ΕΞΑΙΡΕΤΟΥ ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΕΝΕΚΕΝ.

Πετροκέρασα 28 Ιουλίου 2018
Ο Πρόεδρος της Κοινότητας
Αθανάσιος Εμμ. Καλαφάτης

Επίσης: Το Halkidikifocus (υπεύθυνη η κ. Κική Δημαρόγλου) στη γιορτή για τα 7 χρόνια του (23-8-2018) απένειμε βραβεία σε φορείς και πρόσωπα για την προσφορά τους στην κοινωνία της Χαλκιδικής. Για την προσφορά στον τομέα του Πολιτισμού βράβευσε τον κ. **ΜΙΧΑΗΛ ΘΕΜ.ΚΑΡΤΣΙΩΤΗΝ**, και του απένειμε, δια της Περ. Συμβούλου κ. **Κατερίνας Ζωγράφου**, τιμητική, πλακέτα την οποία, λόγω απουσίας του, παρέλαβε ο ανταποκριτής του Παγχαλκιδικού στα Ν. Φλογητά δημοσιογράφος κ. **Βάιος Μαυρίδης**.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στην παραλία των Ν. Φλογητών (Beach bar Pastazi) παρουσία πολιτικών, αυτοδιοικητικών αστυνομικών, εκπαιδευτικών Αρχών, εκπροσώπων επιχειρηματιών, Συλλόγων, άλλων φορέων και μεγάλου πλήθους κόσμου.

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΑΥΡΟΔΗΣ

Τόσο απλό το θέμα αλλά και σύνθετο, αυτή η ταυτότητα που καθιερώθηκε, ποιος ξέρει πότε, για να μας αναγνωρίζουν στις συναλλαγές μας με τις δημόσιες υπηρεσίες, τις τράπεζες και αλλού, όπου απαιτείται να βεβαιωθεί κάποιος ότι είμαστε εμείς οι ίδιοι.

Σήμερα βέβαια με την αστυνομική μας ταυτότητα και μόνο, περνάμε και τα σύνορα σε όλες τις χώρες της Ενωμένης Ευρώπης και πολύ μας διευκόλυνε αυτό.

Όμως πρέπει να πω ότι δεν υπάρχει μόνο μία ταυτότητα, εκτός από την αστυνομική, υπάρχουν και οι διάφορες άλλες ταυτότητες, όλες προσωπικές, άλλες με τη φωτογραφία του κατόχου και άλλες με κάποιον αριθμό, το λεγόμενο ΠΙΝ, που μάς μπερδεύει συνέχεια.

Το δίπλωμα οδήγησης είναι μια ταυτότητα κι' αυτό, ζητάει ο τροχονόμος για να μάς ζεματίσει: άλλη είναι η φοιτητική ταυτότητα, διαφορετική για τους πολύτεκνους και για τα μέλη των ΚΑΠΗ: άλλη για τους ανέργους, ιδιαίτερο το φυλλάδιο για τους ναυτικούς: δική τους ταυτότητα έχουν οι στρατιωτικοί και δεν ξέρω αν έχουν διαφορετική ταυτότητα οι καλόγεροι. Η ταυτότητα όμως ως στοιχείο αναγνώρισης προσώπων, για λόγους διαφορετικούς έχει καθιερωθεί και για ορισμένα κατοικίδια, και είναι υποχρεωτική ακόμα και για τις εκτρεφόμενες...αγελάδες (ηλεκτρονική αυτή καρφισωμένη στο αυτί της αγελάδας), για έλεγχο και ιδίως προς αποφυγή διπλής... επιδότησης!!

Απρόσωπες ταυτότητες όμως, εκδίδουν και οι διάφορες αλυσίδες καταστημάτων, για να μπορείς λείει να έχεις κάποια έκπτωση στα εμπορεύματά τους και παραλίγο να ξεχάσω την ταυτότητα τριτέκνων και πολυτέκνων, το «Πάσο» για τα μέσα μεταφοράς κι' αν ξέχασα και καμία συμπληρώστε την.

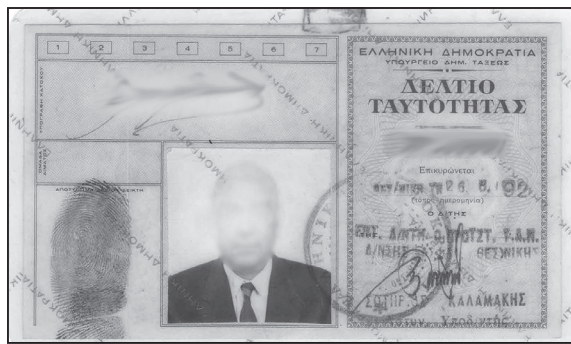
Όμως, και οι κάθε είδους άδειες κι' αυτές ταυτότητες είναι, από την άδεια θήρας μέχρι την άδεια ερασιτέχνη ψαρά και μικροπωλητή- καστανά, διότι «Καστανάς συλλαμβανόμενος άνευ αδειάς εξασκήσεως του επαγγέλματος κλπ κλπ υφίσταται την εκ του άρθρου τάδε κλπ κλπ προβλεπομένη ποινή»...

Και δυστυχώς σε περασμένες εποχές, αλλά ακόμα και σήμερα, πάνω και από την νομοθετημένη αστυνομική ταυτότητα στάθηκε και στέκεται ακόμα και μάλλον ισχύει η κομματική ταυτότητα και χωρίς αυτήν δεν

μπορείς να περάσεις κλειστές δημόσιες πόρτες, γνωστά αυτά, έχουμε όμως κι' άλλες ταυτότητες τις ηλεκτρονικές, αυτές οι «γνωρίζοντες»... αυτοί που μόνοι (κατά το άσμα), θα δικαιούνται να μιλούν κάποτε- και μιλούμε για τα κρυμμένα τσιπάκια στα ρούχα ή στα παπούτσια του παιδιού για να μη χάνεται κι' αν χαθεί να μπορέσουν να το εντοπίσουν και ο καθένας θα ήθελε ο άνθρωπός του, που πάσχει από αμνησία, από τη νόσο εκείνου του Αλτσχάϊμερ, θα ήθελε να μπορεί να τον εντοπίζει από το σήμα που εκπέμπει το ανάλογο τσιπάκι, και από τις περιπτώσεις ανάγκης, ένα βήμα

μόνο είναι η γενίκευση του μέτρου, αφού μάς πείσουν ότι κινδυνεύουμε από απαγωγείς, άσχετα αν οι απαγωγείς δεν πιάνουν όποιον κι' όποιον, αλλά να, μιλώντας για τη μια και την άλλη περίπτωση των ταυτοτήτων, έρχεται αυτόματα το προφητικό τραγούδι εκείνων των ροκάδων καλόγερων -κάπου εκεί προς τη Ναύπακτο εγκαταβιώνουν, ναι, αυτή είναι η σωστή έκφραση-,εκεί-

νο το τραγούδι που μιλά για ένα τσιπάκι τόσο da που νομίζω ότι θα προλάβουμε να το δούμε να το φυτεύουν υποδοριώς στον άνθρωπο για να τον εντοπίζει εύκολα η σύζυγος και η... Εφορία και από το ένα πάμε στο άλλο. Θυμήθηκα εκείνο το 999- θαρρείς ανάποδα τόγραψα- αλλά όλα έχουν μια βάση, άσχετα αν ξεκινούν από λάθος τοποθέτηση, αυτό το ανάποδο 999 δεν αφορά στη θρησκεία αλλά έχει άμεση σχέση με τα όρια της ελευθερίας του ατόμου και αυτοί που θα το εμφυτέψουν στο σώμα μας, με νόμο βέβαια, δεν ενδιαφέρονται για τη θεία Μαριγούδα απ' το χωριό, αυτούς τους ενδιαφέρει ο σκεπτόμενος άνθρωπος, εκείνος που μπορεί μέσα από την αμφισβήτησή του για το σύστημα να πάει κόντρα, να πάει ανάποδα και να κάνει ζημιά σ' αυτό το σύστημα που στήνεται και στηρίζεται από ανθρώπους που τουλάχιστον έχουν σπουδάσει στο Λόντον Σκουλ Εκόνομιστ ή δεν ξέρω πως το λένε ακριβώς. Αλλά προχωρούμε στην... ανάλυση και εκτός από τις ταυτότητες με τη φωτογραφία μας, όλοι ή οι περισσότεροι έχουμε μια κάρτα από τράπεζα κι αυτή ταυτότητα είναι και τη χρειαζόμαστε για να κάνουμε αναλήψεις από κείνα τα μηχανήματα που τώρα τελευταία διάφορες «σπείρες» τα σηκώνουν με γεραμούς και τα ελαφρώνουν από το περιεχόμενό τους με

Οι παλιού τύπου ταυτότητες έφεραν πάντοτε δακτυλικό αποτύπωμα του δεξιού δείκτη του κατόχου τους.

την ησυχία τους. Πήξαμε στις ταυτότητες και στις κάρτες, έχουμε και τις πιστωτικές, από τη μία κάρτα παίρνεις για να ξεφλήσεις την άλλη, έρχονται και οι τράπεζες και δίνουν πριμ για το «όλα σε ένα» και αλίμονο σε κείνον που ξοδεύει παραπάνω από όσα βγάζει, εκτός κι' αν τα πεθερικά του είναι αμφότεροι συνταξιούχοι του δημοσίου, οπότε βολεύεται εσαεί. Παλιά είχαμε μόνο την αστυνομική ταυτότητα και τα βολεύαμε, μπορούσαμε ακόμα και τον αριθμό της να θυμηθούμε, σήμερα πρέπει να θυμάσαι τα Πιν άλλο για το κινητό, άλλο για την κάρτα ανάληψης, συνέχεια ζητούν και το αφμ, τα γράφουμε κάπου σε ένα χαρτάκι, τόχουμε στο πορτοφόλι, μας το κλέβουν το πορτοφόλι και κάνουν τις αναλήψεις τους ανενόχλητοι, τέτοια ωραία, αλλά κοντεύουμε να ξεφύγουμε πάλι από το θέμα, στην ταυτότητα την αστυνομική, εκεί πρέπει να πάμε, μ' αυτήν συνέβη το ευτράπελο, και θα δούμε τι ακριβώς έγινε, και, κάποτε βγήκε νόμος να αλλάξουμε τις παλιές προπολεμικές ταυτότητες, εκείνες τις σκέτες χάρτινες –θαρρείς ήταν πράσινες προς το μπλε, τέτοιο χαρτί τους περίσσευε, ποιος ξέρει; Κι' εδώ να βάλω μια...τελεία να πάρετε μια ανάσα.... !!! και,

Πα κείνες τις ταυτότητες λέω, που δίπλωναν με τη φωτογραφία αριστερά και δεξιά τα στοιχεία του κατόχου, που τότε τα έγραφε ο αστυνομικός υπάλληλος με το χέρι, έπρεπε όλοι οι Έλληνες να έχουν ταυτότητα, λογικό αυτό, για να μην μπορεί ο καθένας να λέει ότι είναι κάποιος άλλος, όπως κάναμε στο Γυμνάσιο που στην πρώτη τάξη ήμασταν 85 παιδιά, ναι, τόσα ήμασταν και μην απορείτε και ώσπου να μας μάθουν οι καθηγητές περνούσε η χρονιά, και δε θα ξεχάσω ότι στο μάθημα των Γαλλικών, με καθηγητή τον αείμνηστο Σπύρο Πασχαλίδη, δε θα ξεχάσω ότι σηκωνόταν να πει μάθημα όποιος ήξερε, ενώ άλλον φώναζε από τον κατάλογο, σηκωνόταν στον πίνακα όποιος ήξερε μάθημα, και όλη η τάξη δε μιλούσε, δε μιλούσαν ούτε και όσοι περνιόταν για «καλά παιδιά», σου λέει θάρθει και η σειρά μου και ο βαθμός μου χρειάζεται, γυρίζουμε στην αστυνομική ταυτότητα που έπρεπε ο κάθε ενήλικος να την έχει μαζί του, τώρα θα μου πείτε άμα πήγαινε η θεια στη Σαλονίκη και χωρίς ταυτότητα ποιο το ζόρι, αλλά έλα που η διαταγή ήταν διαταγή, και τα σκυλιά δεμένα που λέμε...

Και έπρεπε μέσα σε ορισμένες προθεσμίες να γίνει η αντικατάσταση της παλιάς ταυτότητας με αυτήν του νέου τύπου, φωτογραφία και υπογραφή του κατόχου από τη μια μεριά, με τον αριθμό δίπλα και από κάτω η υπογραφή του κυρίου διοικητού, και από την πίσω μεριά τα στοιχεία όλα, πότε γεννήθηκες, ποιο

το ύψος και το χρώμα οφθαλμών, ακόμα και το θρήσκευμα αναγράφονταν λες και ο κλειδοκράτορας του κάτω κόσμου δε σε βάζει μέσα, αν δε δείξεις ταυτότητα αλλά και πού να τη βρεις τότε, αφού όταν αποδημήσεις η ταυτότητα επιστρέφεται στην «εκδούσα» αρχή.

Γενικά στην αστυνομική ταυτότητα γράφονται όλα όσα χρειάζονται ή για να σε στείλουν στην ψειρού, ή για να βγάλεις δάνειο και να συντάξεις συμβόλαιο και αλίμονο, αν χάσεις αυτήν την ταυτότητα και τη βρει κάποιος αετονύχης.

Μπορεί χωρίς να το καταλάβεις να βρεθείς ιδιοκτήτης νησιού ή πρόεδρος εταιρείας για την οποία δεν έχεις ιδέα. Είναι πιθανό να βρεθείς με χρέος στην εφορία ή να κληθείς να δικαιολογήσεις εμπορικές δραστηριότητες που αγνοείς, και πολλοί οι οποίοι έχασαν την αστυνομική τους ταυτότητα βρέθηκαν κατηγορούμενοι για παράνομες συναλλαγές, τις οποίες ουδέποτε πραγματοποίησαν, ή για συμβόλαια τα οποία ποτέ δεν υπέγραψαν, γι' αυτό προσοχή, με την αστυνομική ταυτότητα δεν παίζουμε, δηλώνουμε αμέσως την απώλειά της στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή κλπ κλπ,

και ως εδώ καλά, αλλά από δω και πέρα θα πρέπει να περιγράψουμε τι έγινε όταν πήγε η θεια Πουλιουζιέν' - την πήγαν δηλαδή- να βγάλει ταυτότητα στην αστυνομία της Αρναίας, και δεν την έλεγαν έτσι τη θεια, αλλά αλλάζω τα ονόματα για να μη δημιουργηθεί καμιά παρεξήγηση παρά το ότι πέρασε από τότε μισός αιώνας και παραπάνω.

Και λοιπόν, με το σήμερα και με το αύριο και «έχουμε δλιές κι δεν αδειάζουμε, κι πότι να πάμι σ'ν Αρναία, έχουμε να μάσουμε κι τα καρύδια...», ύστερα έρχονται και τα κάστανα, κι' έτσι με τα κάστανα και τα καρύδια, φαγώθηκαν και έβαψαν τα χέρια τ'ς θειας τ'ς Πουλιουζιέν'ς, και, τέλος πάντων, κάποια μέρα την πήρε η θυγατέρα της και με το λεωφορείο την κατέβασε στην Αρναία.

Η αστυνομία, εκεί πάνω από την πλατεία, ανέβηκαν και όταν ήρθε η σειρά τους ο αρμόδιος αστυνομικός, αφού συμπλήρωσε το δελτίο ταυτότητας, ζήτησε από τη θεια Πουλιουζιέν' το δεξί της χέρι, να το μελανώσει και να πάρει τα αποτυπώματα από τα δάχτυλα, όπως όριζε η εγκύκλιος του σεβαστού υπουργείου, οπότε διαπιστώθηκε ότι το χέρι ήταν τόσο βαμμένο από τα τσέφλια των καρυδιών και τόσο τλαιπωρημένο από τα κάστανα που μάζεψε η θεια, που δεν

Λήψη δακτυλικού αποτυπώματος.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Από την εκπαιδευτική εκδήλωση για την καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση και τη χρήση του απινιδωτή, 25-4-2018 (ρεπ. σελ. 40, τ. 35)

Εκπαιδευτές παρουσιάζουν την σχετική τεχνική με μαλάξεις

Ο επικεφαλής της ομάδας κ. Αναστάσιος Σαμαράς ενημερώνει το κοινό

Από την έκθεση χειροτεχνιών ντεκουπάζ, 30-5-2018 (ρεπ. σελ. 37)

Αποψη της αίθουσας με τα δημιουργήματα-εκθέματα (νότια)

Αποψη της αίθουσας με τα δημιουργήματα-εκθέματα (βόρεια)

Οι κυρίες-μαθήτριες που φοιτούν στο τμήμα με την υπεύθυνη κ. Άννα Εμμανουήλ (μέλος του Δ.Σ.)

Ο Αντιπρόεδρος κ. Θ. Τσαμούρης επιδίδει το αναμνηστικό δίπλωμα στην κ. Λιζέτα Γιοσμά

Από τη συμμετοχή της χορωδίας μας σε Φεστιβάλ στην Ηράκλεια Σερρών, 27-8-2018

Από τον εορτασμό της 197ης επετείου της μάχης των Βασιλικών, στην Μονή της Αγίας Αναστασίας και στο μνημείο της ομώνυμης μάχης (10-6-2018)

(βλ. ρεπορτάζ σελ. 38-39)

Ο κ. Ιωάννης Κέκερης διαβάζει τον πανηγυρικό λόγο

Οι επίσημοι καλεσμένοι στην τέλεση του μνημοσύνου

Οι επίσημοι καλεσμένοι μπροστά στον ανδριάντα του καπετάν Χάψα

Η χορωδία του Παγχαλκιδικού

Από την κατάθεση στεφάνων

Από την Βουλευτή Κατερίνα Ιγγλέζη

Από τον Αντιπεριφερειάρχη Ιωάννη Γιώργο

Από τον Αντιδήμαρχο του Δ. Πολυγύρου-Ιωάννη Σιμώνη

Από την κατάθεση στεφάνων

Από τον Δήμαρχο Θέρμης Θεόδωρο Παπαδόπουλο

Από την Αντιδήμαρχο του Δ. Σιθωνίας Μαρία Πάργα

Από τον Δήμαρχο του Δήμου Εμμανουήλ Παπά Δημ. Νότα

Από τον Πρόεδρο του Παγχαλκιδικού Μιχ. Καρτσιώτη

Από την εκδήλωση: Μαγειρικές και γευστικές περιπλανήσεις στη Χαλκιδική με τον μαίτρ Γιώργο Παλησίδη, 6-6-2018 (ρεπ. σελ. 37-38)

Ο μαίτρ παρουσιάζει τα προϊόντα της Χαλκιδικής

Η ομάδα-σπουδαστές του Γιώργου Παλησίδη

Από τις εμφανίσεις του χορευτικού τμήματος του Παγκαλικαϊκού

Στον Πολύγυρο

Απονομή αναμνηστικού στον Πολύγυρο από την Ιωάννη Κωνσταντίνου Σαμουράνη

Στα "Χαριλιώτικα" (Άλσος Ν. Ελβετίας)

Στη Σκόπελο

Στη Γαλιτσία

Στα Πετροκέρασα

Από την 7ήμερη εκδρομή σε Κίεβο και Οδησό (Ουκρανία), 25-6/1-7-2018 (ρεπ. σελ. 39-40)

Κίεβο

Κίεβο

Κίεβο, Ναός Αγίας Σοφίας

Κίεβο, τάφος/κενοτάφιο Κωνσταντίνου Υψηλάντη

Οδησός, Μουσείο Φιλικής Εταιρείας (οικία Γρ. Μαρσολή)

Οι ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας

Οδησός, σκάλα Ποτέμκιν

Οδησός, Όπερα

Τα νέα γραφεία του Συλλόγου μας στο παράρτημα, στον Πολύγυρο (ρεπ. σελ. 49)

συνέχεια από σελίδα 26

ξεχώριζαν τα αποτυπώματα, ήταν αδύνατο δηλαδή να φανεί κάτι στο χαρτί, οπότε ο αστυνομικός γυρίζοντας είπε στη θεια να πάει άλλη φορά αφού καθαρίσει το χέρι της.

Άκουσε η θεια και σκέφτηκε ότι θα περνούσε την ίδια ταλαιπωρία, την «έπιανε» και το λεωφορείο και η προθεσμία τελείωνε, και απελπισμένη γύρισε προς τη θυγατέρα με σοβαρότητα και είπε εκείνο το ιστορικό που διαδόθηκε στο χωριό και το θυμούνται ακόμα, είπε: «Βάλι μαρί Αγότσιου ιδώια του χέρι σ' για τ' ιμένα να μη ξαναέρχουμέστι...»

Κόκκαλο το όργανο και δεν ενδιαφέρει αν ξαναπήγε η θεια που μάλλον αυτό θάγινε, έμεινε όμως το συμβάν να το λέμε μέχρι τώρα...

Η θεια δεν υπάρχει πια, αλλά πριν από λίγα χρόνια κάθε φορά που φαινόταν ένας της παρέας με βαμμένα τα χέρια από το ξεφλούδισμα των καρυδιών, όλο

και κάποιος θυμόταν το περιστατικό και με σκωπτική διάθεση επαναλάμβανε το ρηθέν υπό της θειάς Πολυλιουξιέν'ς, εκείνο το «βάλι μαρί ιδώια του χέρι σ' για τ' ιμένα», κλπ κλπ και έλεγαν οι τριγύρω, «μα πού του θ' μάστι ρε; Βρεεεε... !!!»

Αυτά και χαιρετίσματα σε όλους, αλλά οφείλω να πώ και για το όνομα της θυγατέρας που ακούστηκε παραπάνω, ότι η Αγότσιου είναι, ή μάλλον κατάντησε να είναι το... υποκοριστικό του αυτοκρατορικού ονόματος που ακούγονταν στο Βυζάντιο, είναι το...χαϊδευτικό του ονόματος Αυγούστα...!!! (Το ξανάπαμε αυτό αλλού, αλλά...τέλος πάντων...)

Και, όσο για το όνομα της μητέρας, αυτό το Πολυλιουξιέν' είναι εύκολο να το βρούμε, είναι η Πολυξένη, προσαρμοσμένη φωνητικά στη γλώσσα των βορείων προαστίων του Χολομώντα...και είπαμε για χαιρετίσματα σε όλους, αλλά από πουθενά δεν ήρθε ένα μήνυμα, έτσι για να πούμε ότι κάποιος μας θυμάται. Τέλος πάντων να είστε καλά..

* * *

ΕΙΝΙ ΠΑΝ' ΣΤΑ ΧΑΒΑΔΙΑ Τ'΄ (ΦΩΝΟΥΛΕΣ, ΛΕΞΟΥΛΕΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ

Ομ. Καθηγητής Παιδιατρικής ΑΠΘ

Στα παιδικά μου χρόνια, τα αξέχαστα, στον Πολύγυρο άκουγα συχνά τους μεγάλους να λένε για κάποιο παιδάκι, (βλέποντας το τι κάνει και πώς το κάνει και ακούγοντάς το να μιλάει και πώς μιλάει) ότι το παιδάκι αυτό «**τώρα είναι παν' στα χαβάδια τ'΄**». Και εννοούσαν ότι το συγκεκριμένο παιδάκι εκείνη την εποχή, ήταν πάνω στα κέφια του, πάνω στα καλύτερά του, πάνω στο ζενίθ της ελκυστικότητάς του, ήταν «**παν' στα χαβάδια τ'΄**».

Η ηλικία που ένα παιδάκι είναι «**παν' στα χαβάδια τ'΄**» είναι η όψιμη βρεφική και η πρώτη νηπιακή ηλικία του, δηλαδή **η ηλικία από 6-7 μηνών μέχρι περίπου 3 χρονών**². Και όντως, τι συναρπαστικότερο, τι συγκλονιστικότερο υπάρχει σ' αυτόν τον κόσμο από το να βλέπει κανείς και να ακούει ένα βρεφάκι ή ένα μικρό νηπιάκι να βγάζει τις πρώτες του φωνούλες, τα πρώτα του γελάκια, που βγαίνουν μέσα από την ψυχούλα του, να κάνει τις πρώτες του μιμήσεις, τις πρώτες του τσαχπινιές, τις πρώτες του πονηριές, τα πρώτα του πεισματάκια, να εκφράζει τις πρώτες του προτιμήσεις και τις

πρώτες του επιθυμίες και τέλος να αρχίζει να λέει τις πρώτες του λεξούλες, εκείνες τις τρυφερές, τις μωρουδιστικές λεξούλες!

Τι άλλο μπορεί να πει κανείς ύστερα από τη συναρπαστική, τη συγκλονιστική εικόνα, που προσφέρει στην ηλικία του αυτή ένα παιδάκι παρά το ότι είναι στα καλύτερά του, ότι είναι «**παν' στα χαβάδια τ'΄**»!

Τα κύρια, πιστεύω, χαρακτηριστικά, που κάνουν κάποιον να τα νιώσει και να πει πως ένα παιδάκι είναι «**παν' στα χαβάδια τ'΄**» είναι οι πρώτες του χαρούμενες φωνούλες που αρχικά είναι μεμονωμένοι φθόγγοι (κυρίως φωνήεντα), μετά γίνονται συλλαβούλες και μετά λεξούλες. Αλλά τι λεξούλες! Λεξούλες, όπως είπα, τρυφερές, μωρουδιστικές λεξούλες μισοαρχινισμένες ή μισοτελειωμένες, λεξούλες παραμορφωμένες (**χαλιαβές**³), λεξούλες που ηχούν αστειές, λεξούλες τελικά, που ασκούν σε όποιον «έχει ότα να τις ακούει», μια μαγεία μοναδική. Είναι λεξούλες ανεκτίμητες, βάλλασμο πραγματικό, θεία ευλογία, που τις θυμούνται με νοσταλγία οι γονείς και οι παππούδες των παιδιών για

1. **Χαβάδ'**: κέφι, διάθεση, όρεξη («Γλωσσάριο Πολυγύρου», Φ. Τάσιου)

2. **Βρέφος** ονομάζεται το παιδί μέχρι να γίνει ενός έτους και νήπιο από ηλικίας 2 μέχρι 5 ετών.

3. **Χαλιαβές** λέξεις: λέξεις όχι πολύ «καθαρές», δύσκολα καταληπτές, μισοαρχινισμένες ή μισοτελειωμένες αλλά πολύ πολύ χαριτωμένες!

όλη τους τη μετέπειτα ζωή. Οι πρώτες φωνούλες λοιπόν και οι πρώτες λεξούλες των παιδιών είναι, όπως είπα, από τα κύρια χαρακτηριστικά, που κάνουν κάποιον να πει ότι το παιδί είναι «**παν' στα χαβάδια τ'**» και αυτές έκαναν και τον Στ. Παντερμαλή να εμπνεύσει τους παρακάτω θεσπέσιους στίχους:

«Εσείς φωνούλες παιδικές, άνθη στην αγκαλιά μου, ήλιο, χρυσάφι χύνετε βαθιά μες στην καρδιά μου».

Από μικρό παιδί λάτρευα τα μικρότερα από εμένα παιδάκια. Ήπαιζα μαζί τους τα παιχνίδια της ηλικίας τους, τα κανάκενα, τα προστάτευα. Αργότερα όταν έγινα 8-10 χρονών μάζευα στην αυλή του σπιτιού μου όλα τα μικρούτσικα της γειτονιάς μου, που τα έπαιρνα από τις αυλές τους ή τα έβρισκα να τριγυρνάνε αδέσποτα στους πέριξ δρόμους και τις αλάνες. Και υπήρχαν άφθονα εκείνα τα χρόνια! Αφού τα συγκέντρωνα στην αυλή μου, τα μάθαινα ποιηματάκια και τραγουδάκια, τους έλεγα ιστορίες και παραμύθια παριστάνοντας ότι εγώ ήμουν ο δάσκαλος κι αυτά οι μαθητές μου! Έτσι θησαύριζα στην ψυχή μου θησαυρό ανεκτίμητο από την επικοινωνία μου με τα μικρά παιδιά που ζούσαν τότε τα μαγικά τους, τα ανεπανάληπτα εκείνα χρόνια της ζωής τους που τα έκαναν να είναι «**παν' στα χαβάδια τσ'**». Φυσικά το επάγγελμα που θα διάλεγα όταν θα μεγάλωνα, όπως διεκήρυττα τότε, θα ήταν του δασκάλου προφανώς για να συνεχίσω την επαφή μου με τα μικρά παιδιά και βέβαια ... το διδακτικό μου έργο, που τότε άρχιζε στην αυλή μου. Τελικά δεν έγινα δάσκαλος, έγινα παιδίατρος. Και το επάγγελμα όμως αυτό, όπως και του δασκάλου, σε κρατάει για πάντα δίπλα και ανάμεσα στα παιδιά. Τελικά αξιώθηκα να γίνω και δάσκαλος (πανεπιστημιακός) για να μη ξεχνάμε και το διδακτικό μου έργο, τα θεμέλια του οποίου ετίθεντο, όπως είπα, στην αυλή του σπιτιού μου με μαθητές τα ανυποψίαστα **πιτσιρδελάκια**⁴ της γειτονιάς μου! Ως παιδίατρος νιώθω πραγματικά ευλογημένος γιατί αυτή η συνεχής επαφή μου με αυτό το θαύμα, με αυτό το θείο δώρο, που λέγεται παιδί συνέχισε να με θησαυρίζει «**χύνοντας με τις φωνούλες τις παιδικές ήλιο και χρυσάφι βαθιά μες στην ψυχή μου**».

Θα προσπαθήσω να μεταφέρω στο χαρτί όσο μπορώ από αυτόν «**τον ήλιο**» και όσο μπορέσω από «**το χρυσάφι αυτό**» που έχουν συσσωρεύσει οι παιδικές φωνούλες στην ψυχή μου καταγράφοντας όσες φωνούλες και όσες λεξούλες θυμάμαι από το **βρεφονηπιακό λεξιλόγιο**, που με το πέρασμα του καιρού έχει διαμορφωθεί από τα ίδια τα βρεφάκια και τα νηπιάκια «σε συνεργασία» βέβαια με τους γονείς τους για την πρώτη μεταξύ τους επικοινωνία, που είναι απαραίτητη για να τα θρέψουν, να τα αναθρέψουν, να τα διδάξουν, να τα προφυλάξουν από τους κινδύνους, να τα

ψυχαγωγήσουν και συγχρόνως να ψυχαγωγηθούν και οι ίδιοι από τη μοναδική αυτή ηλικία.

Κάποιες φωνούλες και λεξούλες, από αυτές που θυμάμαι, δε χρησιμοποιούνται πλέον είτε γιατί ανήκουν στην Χαλκιδικιώτικη ντοπολαλιά που χρόνο με το χρόνο αναπόφευκτα εξαφανίζεται «έρχεται γαρ **«ο πολιτισμός εις το χωρίον»** (όπως λέει ο κυρ Αλέξανδρος) αλλά κυρίως γιατί έχουν αλλάξει οι συνθήκες διατροφής, ανατροφής και ψυχαγωγίας των παιδιών.

ΙΔΟΥ ΟΙ ΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΚΕΣ ΦΩΝΟΥΛΕΣ, ΙΔΟΥ ΟΙ ΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΚΕΣ ΛΕΞΟΥΛΕΣ ΟΙ ΠΑΙΔΙΚΕΣ

Αρχικά, στην «**αυγούλα τους ζωή**», όπως την ονομάζει ο Μαλακάσης, οι πρώτοι ήχοι που βγάζουν τα βρεφάκια είναι φθόγγοι, φωνήεντα κυρίως **α, ο, ε**, λίγο αργότερα λένε το πασίγνωστο αγκ (αγκού) για να ακολουθήσουν **συλλαβούλες μεμονωμένες**. Τότε λένε ότι «**το παιδί μπαμπαλίζει**», καθ' όσον οι πρώτες του συλλαβούλες είναι κυρίως «μπα-μπα» ή ότι «**το παιδί τρυγονίζει**», δηλαδή ψελίζει όπως το πουλάκι, το τρυγονάκι! Τι τρυφερή, τι ανεπανάληπτη παρομοίωση! Αργότερα ενώνει τις συλλαβούλες και κάνει τις **πρώτες του λεξούλες** εκείνες τις λεξούλες που είναι, όπως είπαμε, **χαλιαβές**, τουτέστιν μισοτελειωμένες, μισοαρχιμμένες, όχι «καθαρές», ίσως εν πολλοίς ακατάληπτες, σίγουρα όπως πολύ χαριτωμένες.

Με τις φωνούλες και τις λεξούλες αυτές προσπαθούν να επικοινωνήσουν με το περιβάλλον τους και το περιβάλλον αφενός μιμείται αυτές τις φωνούλες και τις λεξούλες για να διευκολύνει την μεταξύ τους επικοινωνία, συγχρόνως όμως, επινοεί και πλάθει και άλλες ευκολοπρόφερτες φωνούλες και λεξούλες, για να μπορεί να τις νιώσει και να τις προφέρει το παιδί. Π.χ. δεν του λένε «**τώρα θα φας**» αλλά «**τώρα θα κάνεις μαμ**», δεν του λένε «**τώρα θα κοιμηθείς**» αλλά «**τώρα θα κάνεις νάνι**» κλπ. Έτσι δημιουργείται ένας γοητευτικός κώδικας επικοινωνίας μεταξύ του παιδιού και του πρώτου περιβάλλοντός του, δηλαδή των γονιών του και των οικείων του. Ένας γοητευτικός, ένας μοναδικός, ένας ανεπανάληπτος κώδικας επικοινωνίας από λεξούλες και εκφράσεις, από φωνούλες παιδικές.

(Κάποιοι υποστηρίζουν ότι δεν πρέπει να μιλούμε στα παιδιά «μωρουδίστικα» ούτε να τα ενθαρρύνουμε και τα ίδια να χρησιμοποιούν μωρουδίστικες λέξεις για να μιλήσουν, λέει, και να εκφραστούν, λέει, πιο γρήγορα. Μπορεί αυτό να έχει κάποια βάση. Τι θησαυρός όμως χάνεται όταν καταπνίξουμε, πριν ακόμα ανθίσουν οι παιδικές φωνούλες, το αναλογίσθηκε κανείς; Όλα στην εποχή μας πρέπει να γίνονται γρήγορα! Να

4. Πιτσιρδέλια ή τσιπουρδέλια: τα μικρά παιδάκια

τρέμε γρήγορα, να τρέχουμε στους δρόμους γρήγορα, τα παιδιά να μιλήσουν γρήγορα, να μεγαλώσουν γρήγορα, να εκμεταλλεύονται το χρόνο τους και να μην παίζουν πολύ ή καθόλου. Έτσι όμως χάνεται η ανάγκη τους να ζήσουν την παιδική τους ηλικία με συνέπειες δυσάρεστες μέχρι ολέθριες για τον ψυχικό τους κόσμο).

Όπως είπα θα αναφέρω όσες φωνούλες και όσες λεξούλες θυμάμαι από τον θησαυρό, που έχω μέσα μου από την παιδική μου ηλικία στον Πολύγυρο και όσες έμαθα αργότερα από τα μικρούτσικα Πολυγυρινάκια και Χαλκιδιωτάκια και από τους γονείς τους κατά την άσκηση της Παιδιατρικής:

1. Λεξούλες σχετικές με την διατροφή, την πεπτική λειτουργία, την καθαριότητα και τον ύπνο.

Μαμ: τρώω, φαγητό. **Νιανιά:** πολτοποιημένη παιδική τροφή. **Ματσιάλ(ι):** μασημένη από ενήλικα τροφή, που πηγαίνει από το στόμα του κατευθείαν στο στόμα του παιδιού (φρίκη!). **Μπου:** νερό. **Μαμά:** ψωμί. **Τσιτσι:** κρέας. **Κοκό:** γλύκισμα. **Κακά, τσίσια ή τσιούσια, πριτς, πουφ** (αυτά δε σας τα εξηγώ!). **Μπλουμ:** μπάνιο, πέφτω στο νερό. **Πίτσι-πίτσι ή πλίτσι-πλίτσι ή μπουλι-μπουλι:** πλύσιμο (νίψιμο ή μπάνιο). **Νάνι:** Κοιμάμαι, ύπνος.

2. Λεξούλες σχετικές με καθημερινές δραστηριότητες και αντικείμενα.

Μπουμ: πέφτω, πέσιμο. **Βαβά:** τραύμα κάκωση. **Τσιμπ:** τσιμπώ, τσίμπημα, ένεση. **Τζιζ:** καίει. **Ντα:** χτυπά, δέρνω. **Λα-λά:** τραγούδι, μουσική, ραδιόφωνο, γραμμόφωνο. **Νταν-νταν:** καμπάνα. **Τικ-τακ:** ρολόι. **Μπαμ-μπουμ:** όπλο. **Μπιμπί ή βου:** αυτοκίνητο. **Τσαφ-τσουφ:** τραίνο. **Φου:** φωτιά. **Άτα:** βόλτα, περίπατος. **Κότσι-κότσι:** κόβω με μαχαίρι, μαχαίρι. **Κρίτσι-κρίτσι:** κόβω με ψαλίδι, ψαλίδι. **Λιλί:** λεφτά. **Μα ή μάκια:** φιλή, φιλάκια.

3. Λεξούλες σχετικές με ονομασία ζώων.

Μνιάου ή ματς(ι): γάτα. **Κουτς(ι) ή γαβ:** σκυλί. **Κουκουρίκου:** πετεινός. **Πουλ(ι):** κότα. **Γκλου-γκλου:** μπιμπίλα (γαλοπούλα). **Μοτς(ι) ή τσιουτς(ι):** άλογο ή γαϊδούρι. **Μου:** αγελάδα. **Μπισ(ι):** γουρούνι. **Μπε:** πρόβατο. **Τσίου:** Πουλάκι.

4. Εκφράσεις, που χρησιμοποιούν οι ενήλικες απευθυνόμενοι στα παιδιά για να τα φοβίζουν και έτσι να τα διδάξουν να προφυλάγονται από ατυχήματα.

Μη κακό: μην το κάνεις, είναι κακό. **Μη κακά:** μην το πιάνεις, είναι βρώμικο. **Μη τζιζ:** μην το πιάνεις, θα καείς. **Μη μπουμ:** πρόσεχε θα πέσεις κάτω. **Μη μπλουμ:** πρόσεχε θα πέσεις στο νερό. Αν είναι άτακτο το παιδί τότε απειλείται ότι θα έρθει να το πάρει ή να το φάει ο **Μούμος** ή ο **Μούκος** (μπαμπούλας), ο **γέρος**, η **γριά**, ο **γύφτος**, ο **λύκος**, η **αρκούδα**, ο **χωροφύλακας** ή ο **γιατρός** (αυτός βέβαια ούτε θα το πάρει ούτε θα το φάει το παιδί, αλλά θα του κάνει ένεση!).

Κύττα στου νταβάν(ι) ένα πλουδ: Συχνή προτροπή στα παιδιά που «στραβοκαταπίνουν» και κινδυνεύουν να πνιγούν. Να κοιτάξουν δηλαδή στο ταβάνι να δουν ένα «πλουδ» για να κατέβει προς τα κάτω η τροφή ή το νερό που στραβοκατάπιαν. (Σημειωτέον ότι αυτό είναι μεγάλο λάθος. Προσοχή: «πλουδ» επιτρέπεται να πουν στο παιδί ότι θα βγει από τη φωτογραφική μηχανή ή από το κινητό, όταν το φωτογραφίζουν και θέλουν να τους κοιτάξει, αλλά όχι όταν κινδυνεύει να πνιγεί!).

5. Εκφράσεις, τραγουδάκια, στιχάκια, παιχνιδάκια, που χρησιμοποιούν οι ενήλικες για την πρώτη τους επικοινωνία με τα παιδιά για να τα ψυχαγωγήσουν και συγχρόνως να τα διδάξουν τη γλώσσα και να τα κοινωνικοποιήσουν.

Πούντο, μωρέ. Τσάκου το μωρέ. Ω, ω, καλό καλό. Κάνε παλαμάκια. Κάνε κουλουράκια, Κάνε γειά σου. Κάνε κουπεπέ. Κάνε φχαριστώ. Κάνε ματιές ή ματάκια. Κάνε μουτσούνες ή μουτσουνάκια. Κάνε ζήλεια-ψώρα. Κάνε μα ή μάκια. Πόσα πιδούδια έχ'(ι) η μάνα σ'. Πως βήχει ο παππούς ή η γιαγιά; Έλα να κάνουμε στράτα-στρατούλα. Έλα να κάνουμε κούνια-μπέλλα. Ένα να παίξουμε κούκου-τζα.

Εδώ πρέπει να σημειώσω ότι, αν ένας ξένος έβλεπε για πρώτη φορά ένα παιδάκι της ηλικίας αυτής ήταν θεσμός πριν πει τίποτα άλλο, να πει φτύνοντάς το **τφου-τφου** (όπως λέγεται χαλκιδικιώτικα το φτου-φτου), για να μη το ματιάσει!

Θα αναφέρω μερικά **τραγουδάκια-παιχνιδάκια** που τραγουδούσαν οι ενήλικες στα παιδιά κάνοντας συγχρόνως τις **ανάλογες κινήσεις, χειρονομίες και μορφασμούς. Τα τραγουδάκια** αυτά ψυχαγόγησαν και δίδαξαν γενιές και γενιές βρεφών και νηπίων ψυχαγωγώντας συγχρόνως και τους ενήλικες, που είχαν την τύχη να αξιωθούν να έχουν την μοναδική αυτή επικοινωνία με τα παιδάκια την ώρα που τους έλεγαν τα τραγουδάκια. Εκείνη την ώρα τα παιδάκια τους **«κοίταζαν μέσα στα μάτια»** (Les yeux dans les yeux, όπως λένε οι Γάλλοι, πολύ εύστοχα), **«κρέμονταν από τα χείλη τους»** και ήταν γι' αυτά **«όλος ο κόσμος τους»**. Στιγμές μοναδικές, στιγμές ευλογημένες για παιδιά και ενήλικες!

Α. Πλάθω κουλουράκια. «Πλάθω, πλάθω κουλουράκια με τα δυο χεράκια, ο φούρνος θα τα ψήσει το σπίτι θα μυρίσει, κουλουράκια, κουλουράκια». Ο ενήλικας τραγουδώντας τρίβει τις παλάμες του μεταξύ τους παριστάνοντας ότι πλάθει κουλουράκια.

Β. Πάει ο λαγός. «Πάει ο λαγός να πει νερό στου μωρού μου το λαιμό». Τα δάχτυλα του ενήλικα, ενώ τραγουδάει, «περπατούν στο στήθια του παιδιού και όταν φτάσουν στο λαιμό του, το γαργαλάει λέγοντας συγχρόνως **«γαρ, γαρ, γαρ, γαρ»** και το μωρό ξεκαρδίζεται στα γέλια. Στον Πολύγυρο αντί να λένε ο λαγός λέγαν ο **γάργαλος**, λέξη προφανώς ηχοποιημένη από

το «γαρ, γαρ, γαρ, γαρ» που προσπαθεί να αποδώσει το γαργάλημα. Έτσι, κάποιοι Πολυγυρινοί το «πάει ο λαγός» το έλεγαν ως εξής εις άπταιστον Πολυγυρινήν: «**Πααίν(ι) η γάργαλους να πει νιρό στου πιδιού μου του λιμό. Γαρ, γαρ, γαρ, γαρ**». Και το παιδάκι ξεκαρδιζόταν στα γέλια ή «**λ(ι)γώνταν απ' τα γέλια**»⁵ όπως έλεγαν με υπερηφάνεια οι ενήλικες που το έκαναν να γελάσει.

Γ. **Αχ κουνελάκι. «Αχ κουνελάκι, κουνελάκι, ξύλο που θα το φας, γιατί σε ξένα περιβολάκια τρύπες πας και τρυπάς. Μη μου σουφραίνεις τη μυτούλα, μη μου κουνάς τ' αυτιά, μη μου κλείνεις τα ματάκια, είσαι μια ζωγραφιά»**. Ο ενήλικας τραγουδώντας απειλεί με το χέρι του ότι θα δώσει ξύλο, με το δείκτη του ενός χεριού του «τρυπάει τρύπες» στην παλάμη του άλλου του χεριού, σουφρώνει τη μύτη του, κουνάει τα αυτιά του, κλείνει τα μάτια του προτρέποντας και το παιδί να κάνει τα ίδια. Το παιδί προσπαθεί να τα κάνει γελώντας ενθουσιασμένο.

Δ. **Τζιν(ι)-τζιν(ι)**. Σκύβει ο ενήλικας και το παιδί, που το έβαλε να στέκεται πίσω του, βάζει τα χεράκια του γύρω από το λαιμό του ενήλικα, ο οποίος αμέσως μετά σηκώνεται με το παιδί κρεμασμένο στην πλάτη του (**αυτή η θέση λέγεται ... τζιν(ι)**)! Ο ενήλικας με το παιδί στην πλάτη περπατάει με χορευτικά βήματα και τραγουδάει: «**Τζιν(ι), τζιν(ι) του πλαρίν'(ι)**⁶, **να φας.. κακά μι του χλιαρίν'(ι)**⁷», προς μεγάλη τέρψη αμφότερων.

Ε. **Η εκκλησούδα**. Ο ενήλικας έχει απέναντί του το παιδάκι. Με το δάχτυλό του σχηματίζει έναν νοητό κύκλο που συμπεριλαμβάνει όλο το προσωπάκι του

παιδιού και συγχρόνως λέει: «**Ιδώ είναι μια εκκλησούδα**» και συνεχίζει «**ιδώ είναι τα παραθυρούδια**» ακουμπώντας το δάχτυλό του στα ματάκια του, «**ιδώ είναι η πουρτούδα**», ακουμπώντας το δάχτυλό του στο στοματάκι του, «**ιδώ είναι τα σκαλουπατούδια**», ακουμπώντας το δάχτυλό του στα δοντάκια του, «**που ανεβαίν' στου καμπαναριό κι καν(ι) νταν νταν την καμπανούδα**». Λέγοντας «**νταν νταν την καμπανούδα**» πιάνει τη μύτη του παιδιού (η μύτη υποτίθεται ότι είναι η καμπανούδα), την κουνάει πέρα δώθε και ξεκαρδίζονται αμφότεροι στα γέλια.

Έτσι ψυχαγωγούμενο και ψυχαγωγώντας το περιβάλλον του με τρόπο μοναδικό και ανεπανάληπτο το παιδί διανύει την ηλικία κατά την οποία «**είνι πάν' στα χαβάδια τ'**», την ηλικία δηλαδή από περίπου 6 μηνών μέχρι περίπου 3 χρονών. Πιστεύω ότι οι φωνούλες, οι λεξούλες και όλα τα συνοδά της ηλικίας αυτής όταν έχει κανείς όπως είπα ώτα να τα ακούει, μάτια να τα βλέπει και ψυχή να τα αισθάνεται συνιστούν ένα ταξίδι μαγικό, ένα ταξίδι ευλογημένο, που δεν θέλει να 'χει τελειωμό. Τελειώνει όμως κάποτε! Και ο τελειωμός αυτός κάνει τους γονείς να λένε αναπολώντας το: «**Ήταν μικρό το παιδί μου και είχα την υγεία μου, ήταν μικρό το παιδάκι μου και είχα τη χαρά μου**» και έκανε την Μυρτιώτισσα να «τραγουδήσει» σπαρακτικά «**Γιε μου, τι γρήγορα μεγάλωσες και πώς να το πιστέψω!**».

Ας πίνουμε λοιπόν, μέχρι την τελευταία σταγόνα το βάλαμο ψυχής, που μας προσφέρουν τα παιδιά όσο «είνι πάν' στα χαβάδια τσ'» με τις φωνούλες τους και τις λεξούλες τους.

5. **Λιγώνομαι από τα γέλια**: λιποθυμώ από τα πολλά γέλια.

6. **Πλαρίν'(ι)**: το μικρό πουλάρι, το πουλαράκι.

7. **Χλιαρίν(ι)**: προφανώς το μικρό χλιαρ'(το μικρό κουτάλι), το κουταλάκι.

* * *

ΙΔΙΑΤΕΡΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΕ ΟΛΟΥΣ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

Στην ετικέτα με τη διεύθυνσή σας, που είναι κολλημένη στο σελοφάν με το οποίο είναι τυλιγμένο το περιοδικό σας, αναγράφεται πάνω από το όνομά σας το έτος μέχρι το οποίο έχετε εξοφλήσει τη συνδρομή σας.

Η λειτουργία των Γραφείων του Συλλόγου

Τα γραφεία του Συλλόγου είναι ανοιχτά κάθε Δευτέρα-Τρίτη-Τετάρτη και Πέμπτη 18.00' - 20.00'.

Πριν από κάθε επίσκεψη καλόν είναι να γίνεται ένα τηλεφώνημα στο 2310 323839.

Με απόφαση του Δ.Σ. η γραμματειακή υποστήριξη του Συλλόγου έχει ανατεθεί προσωρινά στον φοιτητή κ. **Μιχαήλ Κωτινούδη**.

Βιβλιοπαρουσίαση

"ΝΙΚΗΤΙΑΝΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙ"

Συγγραφέας: Δημήτριος Δημαράς, Φιλολόγος

Ο φιλόλογος Δημήτρης Δημαράς, μετά από εργώδη και συστηματική προσπάθεια 20 χρόνων, ολοκλήρωσε τη συγγραφή του βιβλίου του "ΝΙΚΗΤΙΑΝΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙ", την έκδοση του οποίου ανέλαβε ο Δήμος Σιθωνίας. Το βιβλίο παρουσιάσαν στις 14/6/2018, στην αίθουσα του πολιτιστικού κέντρου του ΕΠΑΛ Νικήτης οι: Πούλιος Μαυρουδής, φιλόλογος, Χονδρογιώργης Ιωακείμ, φιλόλογος και Γεωργιάδης Αθανάσιος, συγγραφέας.

Σ' αυτό μπορεί ο καθένας να δει τις λέξεις και τις φράσεις που χρησιμοποιούσαν και χρησιμοποιούν ακόμη και σήμερα οι κάτοικοι της Νικήτης και των άλλων -σε μεγάλο βαθμό- ντόπιων χωριών της Σιθωνίας, πράγμα που οφείλεται, όπως επισημαίνει στον πρόλογο του βιβλίου του ο συγγραφέας, στη γεωγραφική απομόνωση της Σιθωνίας κατά το παρελθόν και το ανύπαρκτο οδικό δίκτυο των παλαιότερων καιρών. Έτσι διαμορφώθηκε το ιδίωμα της Σιθωνίας, το οποίο ανήκει στα βορειοελλαδικά της νέας ελληνικής γλώσσας και η νικητιανή ντοπιολαλιά, που αφορά κυρίως τον προφορικό λόγο.

Πριν αρχίσει να κάνει λόγο για το γλωσσάρι, που το παρουσιάζει σε πολλές σελίδες με αλφαβητική σειρά, αναφέρεται στην αρχή στους κανόνες της γραμματικής της νικητιανής διαλέκτου, ξεκινώντας από την κλίση των άρθρων, των ουσιαστικών των επιθέτων και των παραθετικών τους, για να ακολουθήσουν οι αντωνυμίες, οι προθέσεις, τα επιρρήματα και τα ρήματα και τέλος το συντακτικό. Σ' όλες αυτές τις κατηγορίες αναφέρει χαρακτηριστικά παραδείγματα, με λέξεις που είναι γνωστές ιδιαίτερα στους παλιότερους. Λέει π.χ. στα ουσιαστικά "η φουρνάρ'ς", "του κουπάδ", στα επίθετα "η μαύρους", στα παραθετικά "φτουχότιρους", στις αντωνυμίες "ιγώ", "αυνοι", στα επιρρήματα "σιαπάν", "σιαμπρουστά", στα ρήματα "δένου", "δέν'ς", "δέθκαμι", στις μετοχές "μαδ'μένους", στα υποκοριστικά "πιδούδ", "κουρτσούδ", στα αντρωνυμικά "Πούλινα, Ντιμαράδινα".

Στην κύρια και μεγάλη ενότητα, δηλ. το "ΝΙΚΗΤΙΑΝΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙ" παρουσιάζει όλων των ειδών τις λέξεις από το Α ως το Ω, δίνοντας τη σημασία τους και την ετυμολογία τους σε πολλές απ' αυτές. Μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα: "άβνταλους", ο απρόσεκτος, ο τσαπατσούλης, παράδ.; Μην τουν ξιθαράς σ' αυτήν τ' δ'λειά. Είναι πουλύ άβνταλους". "Αγγλέφαρους"; το μέτωπο; παρ."τουν έκοφι έναν μπάτσου στουν αγλέφαρου κι σφύρ'ζαν τ' αυτιά τ'". "Γανάδα", η ταλαιπωρία; παρ. "να καις τα κλαδιά απ' τ' σ' ιλιές, είναι τρανή γανάδα". "Καμάδα μ'"; επιφώνημα για κάτι κακό, παρ. "καμάδα μ' τι κακό έπαθα σήμιρα".

Αρκετές από τις λέξεις που υπάρχουν στο γλωσσάρι έχουν δύο ή και περισσότερες σημασίες, όπως για παράδειγμα το ρ. "πιτσώνω", που σημαίνει; 1} δέρνω. π.χ "Δε κά'νταν καλά στου σχολείου και τουν πέτσουσι η δάσκαλους" 2} χορταίνω. π.χ. "Σήμιρα είχαμε κρέας κι τ' πέτσουσα για τα καλά" 3}καλύπτω κάτι με σανίδες. π.χ. Θα πιτσώσου του ταβάν', να μη χάσκ'.

Μετά το γλωσσάρι ακολουθεί το Παράρτημα, το οποίο περιλαμβάνει 1} τα τοπωνύμια της Νικήτης, όπως "Λαγόμαντρα", "Καλόγρια" 2} τα νικητιανά ονόματα, 'όπως "Ασάνω" "Κόμνου" 3} τα νικητιανά επίθετα και 4} τα νικητιανά παρατσούκλια, όπου γράφει πώς βγήκαν τα παρατσούκλια αυτά.

Η επόμενη ενότητα αναφέρεται στην Πανίδα του τόπου, δηλ. στα ζώα π.χ. αγραίγγρουνου", στα πτηνά, π.χ. "γιράκ", στα έντομα, π.χ. λόγαρους και στα ερπετά, π.χ. "σιάλιακας" και στη Χλωρίδα, όπου γίνεται λόγος, για τα ποώδη, π.χ. "αδυάσμους", τους θάμνους, π.χ. "παλιουριά" και τα δέντρα, π.χ. λιφκάδ', τσάμ'. Το βιβλίο τελειώνει με τα επιφθέγματα σε ζώα, όπου λέμε;"ουνξ", να σταματήσει το ζώο, "ξένξ", να φύγουν οι ξένες κότες, "πιτνέξ", να φύγει ο ξένος πετεινός.

Είναι πράγματι αξιόλογη και συνάμα πρωτότυπη η εργασία του Δ. Δημαρά, η οποία, μαζί με παρόμοιες εργασίες και άλλων νικητιανών επιστημόνων συμβάλλει στο να έχουμε στα χέρια μας και να διαβάζουμε κείμενα που αφορούν την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας. Και μάλιστα σε μια εποχή, όπου ο σύγχρονος πολιτισμός, με τη θαυμαστή τεχνολογία του, έχει κυριεύσει τα πάντα, ιδιαίτερα τη νέα γενιά και μας κάνει να απομακρυνόμαστε από τις ρίζες μας. Επομένως το να αναφερόμαστε και να μην ξεχνάμε και κυρίως να μην απαξιώνουμε ό,τι μας άφησαν οι παλιότεροι, έχει ιδιαίτερη σημασία και αξία στις μέρες μας. Γι' αυτό και ευχαριστούμε όλους όσους συμβάλλουν σ' αυτήν την προσπάθεια.

Πούλιος Μαυρουδής
φιλόλογος

Βαβδινά μασάλια*

από τον Χρήστο Σαρ. Κουτσό

για τη ΔΕΗ

Τ' Έρ'νταν σακάτ' του κατήφουρου για τ' Σαχίνα του καφινείου μι βουλουμένου του ένα του ματ' η Μήτσιοιους τ' Αζά. Μι του που ζ'γών', τουν χτάζ'ν όσνοι κά-νταν στου καφινείου να έχ' ένα τρανό μπαμπάκ' στου ματ'.

-Βρε τι έπαθι, τι έπαθι! Μήπους βάρισι τίπουτα. Έβγαλι τίπουτα κριθαράκ'; Αναρουτιούνταν.

Τότι πιτάζιτι η μπάρμπα η Ν'κόλας η Παρδάλ'ς κι λιέ-ει:

-Μωρέ ούτι κριθαράκ', ούτι μακαρόν' έβγαλι. Είνι πουνηρόσ! Ιπίτηδισ του βούλουσι του ένα του ματ' για να χτάζ' λιγότερου και να μη καίει πουλύ ρεύμα!

για την τηλεόραση

-Τι βρε πιδούδι μ' είνι αυτό του μαραφέτ' που βάϊζ' στου μπαλκόν';

-Κεραία, θεία. Αυτή φέρνει τα πρόσωπα που κοιτάμε στην τηλεόραση.

-Κι γιατί βρε τ' γυρίζ'ς τ' κираία κατά του σπίτ' τ'ς Παγώνας. Θαρρείς έχου καμιά όριξ' να χτάζου στ' τηλε-όρασ' μέσα τα μούτρα τ'ς Παγώνας;

για το ραδιόφωνο

Η Δ'μήτρης η Ραμαντάν'ς ήταν μι τα ζώα κι τ'ν οικου-γένειά τ' σακάτ' στουν Άη Θανάσ' κι έστειλε του γιό τ' του Θανάσ' να φερ' ψουμί κι φαϊά. Τουν είπι να μη αρ-γήσ' γιατί είχαν δ'λιές ν' απουσώσ'ν' κι να τιλειώσ'ν'. Η Θανάσ' αφού πήρι απ' του χουριό του ψουμί κι τα φαϊά κι ήταν έτοιμους για σακάτ' για τουν Άη Θανάσ' άκου-σι στου ράδιου να ψέλν' τ' λειτουργία, εντυπουσιάσκι πουλύ κι έκατσι να τ'ν ακούσ' όλ'. Έτσ' άργησι πουλύ. Όταν πήγι σακάτ' τουν λιέει η πατέρας τ':

-Καλά βρε κουπρίτ', γιατί άργησις;

-Να μωρέ, έφιραν ένα ράδιου σαπάν' στου χουριό.

-Κι τι βρε γίνκι που έφιραν του ράδιου;

-Να έλιγι τ' λειτουργία απ' την Αθήνα, απ' τ' Μητρό-πολ' απ' τ'ν ικκλησιά κι έκατσα να τ'ν ακούσου.

-Καλά βρε διάουλι. Τ'ν ικκλησιά απ' τ'ν Αθήνα τ'ν άκουγισ. Ιμένα που έβγαλα του λιμό μ' να σι φουνά-ζου απ' τουν Άη Θανάσ' δε μ' άκουγισ;

στον οδοντίατρο

Η μανιά η Παμειώνντινα πήγι κι έβγαλι του σάπιου

του δόδ' κι τ'ν είπι η γιατρός να κάμ' γαργάρις μι άλας, να θρέψ' η πληγή, κι να σφίξ'ν' καλά τα ούλα. Έφυγι η μανιά για του σπίτ', αλλά σι λίγου ξαναγύρ'σι γιατί είχι απουρία κι τουν ρουτάει:

-Μι συγχουρείς γιατρέ, τ'ς γαργάρις να τ'ς φκιάνου μι άλας ψ'λό ή μι άλας χουντρό;

στο γιατρό

Ο γιατρός ο Πάργας ερχόταν στο χωριό και εξέταζε τους χωριανούς. Τους πιο πολλούς τους μετρούσε την πίεση.

Μια μέρα πήγι η Σταμούλ'ς η Τσιάτσιαρ'ς να τουν μι-τρήσ'. Αφού τουν μέτρησι τουν ρουτάει η μπάρμπα η Σταμούλ'ς:

-Πόσου έχου γιατρέ;

-Δεκαεπτά. Τουν απαντάει η Πάργας.

-Γιατί μωρέ; Απαντάει ξαφνιασμένος η Σταμούλ'ς. Πουτέ δεν είχα τόσο πουλύ! Κι τουν λιέει η Πάργας:

-Άντε για τ' ισιένα μπάρμπα Σταμούλ' δεκατέσσερα!

Κι απουσών' η μπάρμπα η Γιώρ'ς η Μπουλάκ'ς τ'ς άλνοι που πιρίμιαν στ' σειρά:

-Άσι πιδιά, μι κρένιτι ντιπ. Σουπάτι! Έχουμι βουλ'κό γιατρό κι κατιβαίν'. Να ήταν άλλους δεν κατέβηνη μι τίπουτα!

για το βάρος της γης

Η Τζιώρτζιους η Λιφτιρούδ'ς (Παπαχρήστου) ήταν κι αυτός δύσπιστους. Σι μια κουβέντα στ' Σαχίνα του καφενείου κάποιους Σαλουν'κίος είπι πως η γη ζυγίζ' πιρίπου 6 εξάκις εκατομμύρια τόν'.

Τότι απλουιέει η Τζιώρτζιους κι λιέει:

-Α! τώρα σας τσάκουσα! Από πού βρε σκάλουσαν του καντάρ' κι τ' ζύγιασαν τ' γη;

για το σεισμό

-Ρε πιδιά αυτά τα ρίχτερ για του σεισμό τα λιέν' πριν γιέν' η σεισμός ή αφού γιέν';

Ρουτάει πάλι η Τζιώρτζιους η Λιφτιρούδ'ς.

-Αφού γίνει ο σεισμός. Τον απαντάνε.

-Ε, σιγά του πράμα, σιγά τ'ς επιστήμονις. Άμα μι πλακώσ' ιμένα η τρουχαλιά, τι να του κάμου να μά-θου πόσα ρίχτιρ ήταν η σεισμός. Η δ'λειά είνι να μι του πουν πριν μη πλακώσ' η τρουχαλιά, να προυλά-βου να κάμου σια όξου!

* Από το τεύχος αυτό καθιερώνεται σε μία σελίδα του περιοδικού να δημοσιεύονται χαλκιδικιώτικα ανέκδοτα (μασάλια), που θα λαμβάνονται από τους αναγνώστες. Περιμένουμε συνεργασίες για το επόμενο.

Η δράση του Συλλόγου μας

Έκθεση χειροτεχνημάτων ΝΤΕΚΟΥΠΙΑΖ. Τετάρτη 30 Μαΐου 2018

Την Τετάρτη 30 Μαΐου 2018 εγκαινιάσθηκε στην Εστία μας η προγραμματισμένη έκθεση των χειροτεχνημάτων ντεκουπάζ, που κατασκεύασαν οι γυναίκες του Συλλόγου μας, που φοίτησαν στο αντίστοιχο τμήμα τον περασμένο χρόνο από Οκτ. 2017 μέχρι τέλος Μαΐου 2018. Στη έκθεση παρουσιάστηκαν πάρα πολλά έργα, με διάφορες τεχνικές. Όλα φτιαγμένα με γούστο και μεράκι από τα χέρια των γυναικών, φάνταζαν υπέροχα τοποθετημένα στα τραπέζια της Έκθεσης. Καταστόλιστη η Εστία ήταν γεμάτη από επιτοίχιους πίνακες, επιτραπέζια μπιμπελό, μπιζουτιέρες, στολίδια του σαλονιού και του σπιτιού, μικρά και μεγάλα δωράκια, και τι δεν υπήρχε. Μερικά ήταν πραγματικά κομψοτεχνήματα. Αρκετοί οι επισκέπτες και για αρκετή ώρα περιέρχονταν τους διαδρόμους της έκθεσης, έβλεπαν τα έργα και συνομιλούσαν με τις δημιουργούς. Τα συγχαρητήρια έδιναν και έπαιρναν.

Με την έναρξη της τελετής των εγκαινίων μίλησε για τη δουλειά που έγινε στο τμήμα και για την τεχνική που εφαρμόστηκε η υπεύθυνη του τμήματος κ. **Άννα Εμμανουήλ**, μέλος του Δ.Σ. και ακολούθησε η κ. **Γεωργία Πούλου** η οποία με την ευκαιρία της εκθέσεως αναφέρθηκε και στη δουλειά που έγινε στο άλλο γυναικείο τμήμα «Ανάγνωσης βιβλίων», στο οποίο υπήρξε συντονίστρια. Στη συνέχεια χαιρετισμό απήθυνε ο πρόεδρος του Δ.Σ. κ. **Μιχαήλ Καρτσιώτης** με επαίνους τόσο στη εξαίρετη δασκάλα κ. **Λιζέτα Γιοσμά**, που δίδαξε με μεράκι και μεθοδικότητα, όσο και στις ένδεκα (κυρίες) του τμήματος. Στη συνέχεια απονεμήθηκαν σε όλες τιμητικά διπλώματα για το έργο τους από τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο κ. **Θεόδ. Τσαμούρη**, επόπτη λειτουργίας των γυναικείων τμημάτων. Αναφέρονται τα ονόματα των γυναικών που φοίτησαν στο τμήμα ντεκουπάζ και πήραν μέρος στην Έκθεση: Βαρβέρη Ζαχαρούλα, Γιαννακάρη Μίνα, Θεοχαρίδου Σοφία, Καπετανίδου Ανθή, Ξεφτέρη Ζωή, Ουζούνη Ιφιγένεια, Σαμαρά Αθανασία, Στάμου Έφη, Τσαμούρη Ελευθερία, Τσαμουρτζή Μαρία, Χατζηδήμου Αργυρώ και Χούτσιου Αντωνία. Ακολούθησε κέρασμα με μεζέδες και γλυκά που είχαν ετοιμάσει οι ίδιες και στη συνέχεια έγινε μια πολύ χαρούμενη και ευχάριστη βραδιά με συμμετοχή όλων των επισκεπτών. Συγχαρητήρια σε όλες.

Εκδήλωση: Μαγειρικές και γευστικές περιπλανήσεις στη Χαλκιδική με τον μαίτρ Γιώργο Παλησίδη. Τετάρτη 6 Ιουνίου 2018 στην Εστία μας.

Μυρωδάτο ελαιόλαδο ΠΟΠ Γαλανό, τραγανές πράσινες ΠΟΠ ελιές, πετρωτό κατσικίσιο τυρί, βουτυράτο γάλα κατσικίσιο, αρωματικό κρασί ΠΟΠ και ΠΓΕ Χαλκιδικής,

ζυμωτά ψωμιά, γιαούρτι πρόβειο παραδοσιακό, πηχτό μέλι ανθέων, δάσους και πεύκου γευτήκαμε όσοι βρεθήκαμε στην ειδική εκδήλωση αφιερωμένη στην Ελιά και στο Μέλι που οργάνωσε ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος στις 6 Ιουνίου 2018 με θέμα «**Μαγειρικές και γευστικές περιπλανήσεις στη Χαλκιδική**» Διατροφική αξία και μαγειρική αξιοποίηση. Το μενού του Αριστοτέλη. 4 εργαστήρια με φυσική συμμετοχή του κοινού.

Καλεσμένος ομιλητής ο Καθηγητής Γαστρονομίας και Σύμβουλος Επιχειρήσεων, κ. **Γιώργος Παλησίδης**, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας με Α.Μ. 1360, ο οποίος μας παρουσίασε τη διατροφική αξία των τοπικών μας προϊόντων, δίνοντας μια κοινωνική και οικονομική διάσταση χρήσης αυτών. Εξήγησε στο κοινό, που είχε γεμίσει ασφυκτικά την αίθουσα μας, την αξία των αντιοξειδωτικών και την μαγειρική αξιοποίησή τους, όπως προσθήκη ελιών στο μαγειρευτό κρέας, προσθήκη ελιάς σε σνακ για παιδιά και ελαιόλαδο σ' όλα τα ψητά κρέατα. Σημαντική πληροφορία επίσης ήταν: ότι στα μαγειρευτά φαγητά το ελαιόλαδο μπαίνει κατά το 1/3 στο τσιγάρισμα του κρεμμυδιού και τα 2/3 της ποσότητας στο τέλος, ώστε να διατηρηθεί το άρωμά του και τα αντιοξειδωτικά του. Ο κεντρικός ομιλητής, αναφέρθηκε στο κρασί μας. Χάρη στις μεθοδικές καλλιέργειες των αμπελιών, είπε, έχουμε σπουδαίους οίνους με ταυτότητα. Η Μαλαγουζιά, το Chardonnay, το Λημνιό, το Cabernet Sauvignon είναι σπουδαίες ποικιλίες, που το μικροκλίμα της Χαλκιδικής τις ευνοεί και δίνουν κρασιά ιδιαίτερα αρωματικά και γευστικά.

Το δεύτερο μέρος της εκδήλωσης περιείχε επίδειξη μαγειρικής αξιοποίησης των προϊόντων της Χαλκιδικής. Ο κ. Παλησίδης μαζί με τους μαθητές του από το ΙΕΚ Θέρμης, του τμήματος Μαγειρικής Τέχνης: **Βαγγέλη Κολοκοτρώνη, Γιάννη Σαπλαμίδη, Βάσω Τσιβριλή**, καθώς και την πολύτιμη βοήθεια των ιδιοκτητών των Εστιατορίων Μπουκαδούρα στο Πόρτο Κουφό και στη Σταυρούπολη Θεσσαλονίκης, **Σοφία Χατζηαναστασίου** και **Μάκη Ζαφειράκο**, δημιούργησαν εξαιρετικούς μεζέδες αποκλειστικά με προϊόντα Χαλκιδικής. Μεγάλη έμφαση δόθηκε στα δυο είδη ελιάς την πράσινη και τη σταφιδάτη, όπου διαπιστώσαμε μέσα από γευστικές προτάσεις, ότι η ελιά είναι πολυδιάστατη και μπορεί να αρωματίσει και να δώσει γεύση σε αρκετά καθημερινά εδέσματα.

Τα εδέσματα που παρουσιάστηκαν και γευτήκαμε ήταν: 1) Τσιγαριστό λουκάνικο Χαλκιδικής με ελιά σβησμένο με τσίπουρο και καραμελωμένο με μέλι. 2) Σαλάτα Χαλκιδικής με ελιές, ανθότυρο, κατσικίσιο τυρί, μαύρη τομάτα, κρίταμο, γύρη λουλουδιών, ντρέσινγκ με ελαιόλαδο, κρασόξυδο και μέλι) Ελαιολουκουμάδες Χαλκιδικής και κατσικίσιο τυρί και μέλι και 5) Ελαιοπτάκια Χαλκιδικής με τυριά.

Όλα όσα παρασκευάστηκαν και ήταν αρκετά, καταναλώθηκαν από τους «τυχερούς» παρευρεθέντες μαζί με άφθονο κρασί, προσφορά του Συλλόγου και της οινοποιίας **Κλαούντιας Παπαγιάννη**.

Να σημειώσουμε ότι στη διαδικασία της επίδειξης βοηθός του Chef ήταν ο Πρόεδρος, ο Γεν. Γραμματέας του Δ.Σ., άλλοι παρευρισκόμενοι και μικροί Χαλκιδικιώτες που ήρθαν με τους γονείς και τις γιαγιάδες τους στην εκδήλωσή μας.

Στο τέλος ο πρόεδρος του Συλλόγου ευχαρίστησε με θέρμη τον κ. **Παλησίδη** και τους βοηθούς του, ευχαρίστησε τους χορηγούς των προϊόντων, το ζευγάρι της **Σοφίας και του Μάκη Ζαφειράκου** και το **catering Samiotakis** για την παροχή εξοπλισμού και προσωπικού και τους παραγωγούς-χορηγούς των προϊόντων που τα ονόματά τους δημοσιεύονται στη σελίδα 47 του περιοδικού.

Στο τέλος της εκδήλωσης οι καλλιτέχνες μας: **Γιώργος Ζιούπος, Παναγιώτης Μαυρόπουλος, Ανδρέας Νικολάρας** κ.α. αφιέρωσαν τραγούδια της παρέας στους παρευρισκόμενους ενώ ο **Γιώργος Παλησίδης** υποσχόταν και νέες γαστρονομικές και διατροφικές περιπλανήσεις την προσεχή περίοδο.

Ο εορτασμός της 197ης επετείου της μάχης των Βασιλικών του Ιουνίου του 1821 (καπετάν Χάψα). Κυριακή 10 Ιουνίου 2018.

Πραγματοποιήθηκε και εφέτος την Κυριακή 10 Ιουνίου 2018 ο ετήσιος εορτασμός της επετείου (197ης εφέτος) της μάχης των Βασιλικών και του ολοκαυτώματος της Μονής της Αγ. Αναστασίας κατά τη Μεγάλη Ελληνική Επανάσταση (Ιούνιος 1821).

Α' Στο Καθολικό της Μονής της Αγ. Αναστασίας

Το πρωί της Κυριακής, παρουσία των επισήμων εκπροσώπων της πολιτείας, του στρατού και των σωμάτων ασφαλείας, με χοροστατούντα τον σεβ. Μητροπολίτη Μιλήτου και ηγούμενο της Ιεράς Μονής της Αγ. Αναστασίας κ. **Αποστόλο**, τελέσθηκε η Θ. Λειτουργία και στη συνέχεια εψάλη το θρησκευτικό μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των φονευθέντων και αναιρεθέντων κατά τη φονική εκείνη μάχη κληρικών τε και λαϊκών. Ο κ. **Ιωάννης Κέκερης**, πρώην πρόεδρος του Συνδέσμου Εφεδρων Αξιωματικών Χαλκιδικής, εκφώνησε τον πανηγυρικό μέσα στο Καθολικό με επιτυχία και γι' αυτό στο τέλος δέχθηκε τα συγχαρητήρια όλων. Στην εξαιρετική ομιλία του μεταξύ άλλων τόνισε: «...Ο αείμνηστος Παναγιώτης Κανελλόπουλος είχε πει, όταν το 1954 επισκέφθηκε τον Πολύγυρο: «**Οι Έλληνες του βορρά γνωρίζουν την ιστορία του νότου, ενώ οι Έλληνες του νότου αγνοούν την ιστορία του βορρά**».

Πέρασαν 64 χρόνια και μπορούμε να πούμε πως δεν μείναμε αδρανείς οι Χαλκιδικιώτες:

Καθιερώθηκε ο εορτασμός της επετείου της Επανάστασής της Χαλκιδικής της 17ης Μαΐου.

Με παλλαϊκή συμμετοχή εορτάζεται τον Νοέμβριο κάθε χρόνο το ολοκαύτωμα της Κασσάνδρας, στην Ποτίδαια, ενώ οι εκδηλώσεις στην Ιερισσό – στο Μαύρο Αλώνι, την Τρίτη ημέρα του Πάσχα προσελκύουν πλήθος επισκεπτών.

Μνημεία ανεγέρθηκαν με τη φροντίδα των όπου γης Χαλκιδικιωτών προς τιμήν των Ηρώων και Εθνομαρτύρων, αλλά και για να παραμένει άσβεστη η μνήμη των ενδόξων προγόνων μας στις επερχόμενες γενιές.

Καύχημά μας το μεγαλοπρεπέστατο μνημείο τής θυσίας του Καπετάν Χάψα και των συμπολεμιστών του, η μνήμη των οποίων μας συγκέντρωσε στον ιερό αυτό χώρο, σήμερα, για να αποτίσουμε φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης... Η θυσία του Καπετάν Χάψα με τα Συκιωτάκια δεν αφήνει περιθώρια για ερωτήματα: Για το πώς; Πότε; Γιατί;...

Μια είναι η απάντηση: Από το δόρυ του Λεωνίδα μέχρι το γιαταγάνι του Καπετάν Χάψα μόνο το όπλο άλλαξε. Το χέρι που το κρατεί και η καρδιά που το διαφεντεύει είναι τα ίδια. Μα και σήμερα δεν είναι τυχαίο το ότι ανθελληνικοί κύκλοι και σκοτεινά κέντρα αμφισβητούν την ελληνικότητα της Μακεδονίας δημιουργώντας εκ του μη όντος ένα δυσεπίλυτο τάχα ζήτημα, με μοχλό πίεσης το κράτος των Σκοπίων, τη στιγμή που η λύση είναι μία και εύκολη. Συνοψίζεται στις λίγες λέξεις που πρόφερε δακρυσώντας ο αείμνηστος Μακεδόνας Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής: «**Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ**».

Στην εκδήλωση παρέστησαν και οι τρεις βουλευτές Χαλκιδικής: **Κατερίνα Ιγγλέζη** ως εκπρόσωπος της Βουλής των Ελλήνων, **Γεώργιος Βαγιωνάς** και **Σωτηρία Βλάχου**, ο αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής **Ιωάννης Γιώργος**, ο Δήμαρχος Θέρμης **Θεόδ. Παπαδόπουλος**, ο Αντιδήμαρχος του Δήμου Πολυγύρου **Γιάννης Σιμώνης** ως εκπρόσωπος του Δημάρχου Πολυγύρου, η Αντιδήμαρχος του Δήμου Σιθωνίας **Μαρία Λαθούρη – Πάργα** ως εκπρόσωπος του Δημάρχου Σιθωνίας, οι πρόεδροι των Κοινοτήτων Γαλαρινού, Γαλάτιστας και Πετροκεράσων, ο πρόεδρος και αντιπροσωπεία του Συλλόγου Εμμανουήλ Παπάς (Δουβίστα Σερρών), μαζί με τον Δήμαρχο του ομώνυμου Δήμου **Νότα Δημήτριο**, ο πρόεδρος του Συνδέσμου Εφεδρων Αξιωματικών Χαλκιδικής **Νικ. Βασιλάκης**, και 100 μέλη του Παγχαλκιδικού Συλλόγου που προσήλθαν με δύο λεωφορεία με συνοδό τον πρόεδρο, άλλα μέλη του Δ.Σ. και τη χορωδία του Συλλόγου, η οποία κατά την τέλεση του μνημοσύνου έψαλε το ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ και στο μνημείο τραγούδησε δυο παραδοσιακά τραγούδια που το ένα υμνεί τον καπετάν Χάψα και το άλλο τον Εμμανουήλ Παπά, κ.α.

Β' Στο μνημείο

Στο μνημείο έγινε επιμνημόσυνη δέηση από τον ίδιο το Σεβασμιότατο, τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή, κατατέθηκαν από τους προαναφερθέντες παρισταμένους

στεφάνια (βλ. σελ. 28) και η τελετή έκλεισε με τον εθνικό ύμνο από τη χορωδία μας. Τελετάρχης ο κ. **Δημ. Λοκοβίτης** υπάλληλος της Περιφ. Ενότητας Χαλκιδικής και εξαιρετο μέλος του Συλλόγου μας.

Τέλος τους καλεσμένους και τους παρισταμένους χαιρέτισε ο πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. **Μιχαήλ Καρτσιώτης**, ο οποίος υπενθύμισε ότι εφέτος συμπληρώνονται είκοσι χρόνια από τα αποκαλυπτήρια του μνημείου (1998) και αναφέρθηκε με λίγα θερμά αλλά μεστά λόγια στον ιστορικό της ανέγερσης και στο συμβολισμό των παρακολουθημάτων που υπάρχουν στο χώρο.

Στην τελετή στο χώρο του μνημείου προσήλθαν και αντιπροσωπείες μαθητών των Σχολείων της Γαλάτιστας (Δημοτικού και Γυμνασίου) με τις σημαίες, τους δασκάλους και τους διευθυντές των Σχολείων. Όλοι χάρηκαν ιδιαίτερα την παρουσία των παιδιών και των εκπαιδευτικών

Σημειώνεται επίσης και η παρουσία, του επί εικοσαετία κοσμήτορα του μνημείου κ. **Στέργιου Σαμαρά**, πρώην εκπαιδευτικού και επιτίμου μέλους του Συλλόγου, από τον Γαλαρινό, ο οποίος μεριμνά σε ετήσια βάση για την εμφάνιση του μνημείου, συνεργαζόμενος με την Κοινότητα της Γαλάτιστας. Στέργιο σε ευχαριστούμε.

Ακολούθησε η καθιερωμένη λιτή δεξίωση του αντιπεριφερειάρχη **Ι. Γιώργου**, στη σκία των πεύκων του παρακείμενου δάσους.

Την οργάνωση της εκδήλωσης, η οποία ομολογουμένως υπήρξε από κάθε πλευρά άψογη, είχε και πάλι η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής με επικεφαλής τον αντιπεριφερειάρχη **Ιω. Γιώργος**, ενώ τον ευπρεπισμό του χώρου του μνημείου και των πέριξ επιμελήθηκε, με ιδιαίτερη φροντίδα εφέτος, ο Δήμος Πολυγύρου (**δήμαρχος Αστ. Ζωγράφος**) δια του αντιδημάρχου του **Ιωάννη Σιμώνη** (Γαλάτιστα). Ο αντιδήμαρχος Γιάννης Σιμώνης εφέτος υπερέβαλε εαυτόν και παρουσίασε έναν χώρο που εντυπωσίασε τους πάντες, από την απαστράπτουσα καθαριότητα και ευπρέπεια. Ενώνουμε και τα δικά μας ειλικρινή συγχαρητήρια και καμαρώνουμε γιατί ο αντιδήμαρχος είναι και επίλεκτο μέλος του Παγχαλκιδικού.

Σημειώνεται για άλλη μια φορά ότι ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος ο οποίος με φροντίδα και δαπάνη του έστησε τον ανδριάντα του καπετάν Χάψα, την αναπαράσταση της μάχης των Βασιλικών και τοποθέτησε τα λοιπά παρακολουθήματα στο χώρο του μνημείου, είχε την ευθύνη της προετοιμασίας του ετήσιου θρησκευτικού μνημόσυνου και του κατ'έτος τελούμενου εορτασμού της επετείου της ιστορικής μάχης από το 1998. Εδώ και τρία χρόνια όμως, για την καλύτερη συντήρηση του μνημείου και την πληρέστερη και επισιμότερη διοργάνωση της εκδήλωσης, παραχώρησε: Την κυριότητα του ανδριάντα και όλων των άλλων παρακολουθημάτων του μνημείου στο Δήμο Πολυγύρου, την δε φροντίδα και ευθύνη για την δι-

οργάνωση και πραγματοποίηση του ετήσιου εορτασμού της επετείου, στην Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής. Για τον εαυτό του κράτησε τη φροντίδα για την προετοιμασία και δαπάνη του μνημόσυνου (κολύβων) και την εύρεση καταλλήλου ομιλητή.

ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ.

Συνεστίαση, όλων των τμημάτων του Παγχαλκιδικού επί τη λήξει της περιόδου 2017-2018, ψηλά σε ταβέρνα του Χολομώντα. Κυριακή μεσημέρι 11 Ιουνίου 2017.

Απόφαση του Δ.Σ. ήταν εφέτος, με τη λήξη της Συλλογικής περιόδου 2017-2018, να γιορτάσουν από κοινού τα τμήματα (χορωδία, χορευτικό, γυναικεία κλπ.) που λειτούργησαν τη χρονιά που πέρασε με εκδρομή, συνεστίαση και διασκέδαση. Έτσι την Κυριακή 10 Ιουνίου 2018, μετά τις εκδηλώσεις μνήμης και τιμής στη Μονή της Αγίας Αναστασίας και στο μνημείο του καπετάν Χάψα, τα μέλη των τμημάτων, που σημειώνεται παρέστησαν και στις πρωινές εθνικές εκδηλώσεις, με δυο λεωφορεία, (το ένα παραχώρησε δωρεάν το πρακτορείο ταξιδίων ΑΘΩΣ και τα άλλο το ναύλωσε ο Σύλλογος), μετέβησαν ψηλά στον Χολομώντα, όπου στη γνωστή ταβέρνα Ο Τζίμης παρακάθισαν σε συνεστίαση και διασκέδασαν ομαδικά μέχρι το απόγευμα με τους ήχους δικής μας ορχήστρας που την απετέλεσαν μέλη του Συλλόγου μας: **Λάκης Χατζούδης** κλαρίνο, **Σάκης Δερμιτζάκης** πλήκτρα, **Γιώργος Ζορμπάς** ακορντεόν, **Γιώργος Χίνος** κιθάρα και **Γιώργος Ζιούπος** και **Παναγιώτης Μαυρόπουλος** τραγούδι. Ο χορός και το γλέντι ήταν αδιάπτωτο και για αρκετές ώρες όλοι χόρευαν και χαιρόνταν. Ήταν μια χαρούμενη μέρα, όπως ταίριαζε για τη λήξη μιας ολόκληρης περιόδου. Παρόντες ο πρόεδρος του Δ.Σ.κ. **Μιχ. Καρτσιώτης**, ο αντιπρόεδρος **Θεόδωρος Τσαμούρης**, ο ειδ. Γραμματέας κ. **Στέργιος Λυρτζής** και η έφορος κ. **Αναστασία (Νατάσα) Δάφφα**. Και του χρόνου.

7ήμερη Αεροπορική Εκδρομή σε Κίεβο και Οδησό 25-6/1-7-2018.

Μια ακόμη πολυήμερη εκδρομή οργανώθηκε με επιμέλεια από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο και πραγματοποιήθηκε με επιτυχία στην Ουκρανία στις δύο σημαντικότερες πόλεις της: Το ΚΙΕΒΟ και την ΟΔΗΣΣΟ από 3 ημέρες στην κάθε μία.

Το ΚΙΕΒΟ πρωτεύουσα της Ουκρανίας θεωρείται «Μητέρα των Ρώσικων πόλεων» και αναπτύσσεται στις όχθες του Δνείπερου ποταμού. Κατά την περιήγησή μας **την 1η ημέρα** αντικρίσαμε τους επιβλητικούς τρούλους των εκκλησιών, διασχίσαμε φαρδείς λεωφόρους, θαυμάσαμε τα κτήρια του Εθνικού θεάτρου, του Εθνικού Ωδείου και καταλήξαμε στον Ναό της Αγίας Σοφίας, που είναι από τα σπουδαιότερα αρχιτεκτονικά μνημεία του Κιέβου. Στην βραδινή βόλτα μετά το

δείπνο απολαύσαμε το φωτισμένο κέντρο του Κιέβου, την πλατεία Ανεξαρτησίας με το σήμα κατατεθέν, τον τεράστιο οβελίσκο.

Την 2η ημέρα επισκεφτήκαμε την περιοχή Μεζιγκόριε με το τεράστιο πάρκο, τον ζωολογικό κήπο και την κατοικία του Προέδρου. Στην επιστροφή μας είδαμε την εκκλησία του Αγίου Μιχαήλ, προστάτη του Κιέβου, περπατήσαμε στον πλακόστρωτο δρόμο μπροστά από τον Άγιο Ανδρέα, μια περιοχή με μικροκαταστήματα και καλλιτέχνες. Η επίσκεψή μας στη συνέχεια στο Μουσείο Τσέρνομπιλ ήταν αποκαλυπτική. Με σιωπή και συγκίνηση ακούσαμε τα τραγικά γεγονότα της έκρηξης του Πυρηνικού Εργοστασίου (Μάιος 1996) και με δέος είδαμε τις μορφές των τραγικών θυμάτων.

Η ημέρα μας, το απόγευμα έκλεισε με κρουαζιέρα στο Δνείπερο και απολαύσαμε από τον ποταμό το Κίεβο.

Την 3η ημέρα ξεναγηθήκαμε στο Ορθόδοξο Μοναστήρι της αγίας Λαύρας των Σηηλαίων, από τα αρχαιότερα και σημαντικότερα θρησκευτικά κέντρα της Ευρώπης. Εκεί αποτίσαμε φόρο τιμής στον τάφο /κενοτάφιο του Κωνσταντίνου Υψηλάντη πατέρα των Αλεξάνδρου και Δημητρίου. Στην συνέχεια επισκεφτήκαμε τις Σηηλιές της Λαύρας όπου μέσα σε σαρκοφάγους φυλάσσονται λείψανα Αγίων και Μοναχών. Ξεναγηθήκαμε στο ιστορικό Εθνολογικό Μουσείο Μινιατούρας που με μικροσκόπιο παρατηρήσαμε έκπληκτοι τα έργα του Ουκρανού καλλιτέχνη Mykola Siadristy:σκακιέρα σε κεφάλι καρφίτσας, πυραμίδες Αιγύπτου στο μάτι βελόνας, εργοστάσιο στην τομή σπόρου κριθαριού κ.α. Τέλος επισκεφτήκαμε το υπαίθριο λαογραφικό Μουσείο στο Πιρόγκοβο όπου υπάρχουν εκθέματα της ξύλινης λαϊκής Αρχιτεκτονικής και της παραδοσιακής τέχνης των Ουκρανών. Το βράδυ τελευταία βόλτα στην πλατεία Ανεξαρτησίας για ν' απολαύσουμε τα φωτισμένα κτήρια και τα σιντριβάνια με τους πολύχρωμους φωτισμούς.

Την 4η ημέρα μεταβήκαμε οδικώς στην **ΟΔΗΣΣΟ**. Στο μέσο της διαδρομής σταματήσαμε στην πόλη Ούμαν, όπου περπατήσαμε και είδαμε ένα υπέροχο και οργανωμένο πάρκο.

Φθάσαμε στην Οδησσό το απόγευμα. Οι ιστορικές μνήμες και η θέση που κατέχει η πόλη στη συνείδηση των Ελλήνων, ως μια από τις κοιτίδες του Ελληνισμού, μας συνόδευσαν στην 3ήμερη παραμονή μας. Η παρουσία των Ελλήνων εκεί χρονολογείται από τον 18ο αιώνα. Ασχολήθηκαν κυρίως με το εμπόριο, ίδρυσαν εμπορικούς οίκους, πλούτισαν. Ευρύτερα γνωστός για την δράση του είναι ο Γρηγόριος Μαρασλής που ως Δήμαρχος της Οδησσού μεταμόρφωσε την πόλη. Η πρώτη γνωριμία με την πόλη έγινε κατά την απογευματινή περιήγηση και την βραδινή βόλτα. Με τα πόδια περιηγηθήκαμε στο Ιστορικό κέντρο και την περιοχή του Λιμανιού. Διασχίσαμε την γνωστή οδό με τα διάφορα δρώμενα και τα φαγάδικα. Επισκεφτήκαμε την

περίφημη ΟΠΕΡΑ και ακούσαμε την ιστορία της, το Νεοκλασικό κτήριο του Δημαρχείου, την προτομή του Πούσκιν, το πάρκο της Νίκης, την πέτρινη σκάλα Ποτέμκιν κ.α. Αντικρίσαμε Ανδριάντες του Ρισελιέ της Μεγάλης Αικατερίνης κ.α.

Την επόμενη ημέρα 29/6 ξεναγηθήκαμε στην πόλη και στην περιοχή. Ναός Αγ. Τριάδας με το κενοτάφιο του μαρτυρικού Πατριάρχη Γρηγορίου Ε' και τον τάφο του Γρηγορίου Μαρασλή. Ανεβήκαμε στον κοντινό λόφο με το επιβλητικό μνημείο του Άγνωστου ναύτη. Τελευταία μας στάση το Μουσείο της Φιλικής Εταιρείας και το παράρτημα του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού στην Οδησσό. Και τα δυο στεγάζονται στο ιστορικό σπίτι του Γρηγορίου Μαρασλή. Η συγκίνηση έκδηλη σ' όλους τους εκδρομείς από την ενημέρωση της υπευθύνου στο Μουσείο της Φιλικής Εταιρείας και ιδίως όταν ακούστηκε ο όρκος της Φιλικής Εταιρείας. Η ημέρα έκλεισε με την επίσκεψη στις περίφημες κατακόμβες της Οδησσού που κατά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο ήταν στρατηγείο των Παρτιζάνων. Οι συνθήκες διαβίωσης και η όλη οργάνωση προκαλούν θαυμασμό.

Την τελευταία ημέρα επισκεφτήκαμε το φρούριο AK-KERMAN, 80 χλμ περίπου από την Οδησσό. Πριν την είσοδο μας στο φρούριο αντικρίσαμε την Αρχαία Ελληνική πόλη Τύρα αποικία των Μιλησίων. Το φρούριο Άκερμαν κτίστηκε από Μολδαβούς ηγεμόνες για να ελέγχουν το εμπόριο και την περιοχή. Πολύ καλά διατηρημένο κτήριο εντυπωσιακό και κατά την περιήγηση μας αναφέρθηκαν βασικά στοιχεία της οχυρωμένης τέχνης. Το βραδάκι έγινε ένα αποχαιρετιστήριο γλεντάκι σε ελληνικό μαγαζί μπροστά στην πλατεία εκδηλώσεων με την προτομή του Γρ. Μαρασλή στο μέσον.

Την **τελευταία ημέρα**, Κυριακή πρωί, πλούσιοι από εντυπώσεις, συναισθήματα, εμπειρίες αποχαιρετούμε την Οδησσό και με απευθείας πτήση επιστρέφουμε Θεσσαλονίκη.

Μετά τη αίσια έκβαση της εκδρομής οφείλουμε θερμές ευχαριστίες στον Γ. Γραμματέα του Συλλόγου κ. Ι. Κοτσάνη για την άρτια οργάνωση της.

Επίσης οφείλουμε να τονίσουμε την συμβολή στην επιτυχία της εκδρομής του συνοδού –ξεναγού κ. Γιάννη Χαρατσίδα. Η προθυμία του η οικειότητα, η καλή γνώση της ιστορίας και των συνθηκών σε κάθε πόλη μας εντυπωσίασαν.

Ακόμη έπαινοι ανήκουν σ' όλα τα άτομα του γκρούπ για την σύμπνοια, την ευγένεια, την αλληλοκατανόηση και την συνέπεια.

Βασίλης Δημητρούλας

Σημείωση: το παραπάνω κείμενο αποτελεί περίληψη μιας εξαιρετικής λεπτομερούς περιγραφής της εκδρομής που έγραψε ο φιλόλογος κ. Βασ. Δημητρούλας, η οποία βρίσκεται αναρτημένη στην ιστοσελίδα μας. Τον συγχαιρούμε και τον ευχαριστούμε θερμότατα το Δ.Σ.

Η δράση άλλων Χαλκιδικιώτικων Συλλόγων

Της Ένωσης Βαβδινών Θεσσαλονίκης.

1. Την Κυριακή 22 Απριλίου 2018 έγινε η Γ.Σ. της Ένωσης Βαβδινών Θεσσαλονίκης και η ανάδειξη του νέου Δ.Σ. για τη διετία 2018-2020. Στη φωτογραφία το νέο Δ.Σ. με τους παρακάτω: Καθήμενοι από αριστ.: Τάκης Μαντζανάρης (μέλος), Γεώργιος Αρβανίτης (Β' Αντ/δρος), Νικόλαος Σαμαράς (Πρόεδρος), Ευανθία Βουγιούκα (Α' Αντ/δρος), Αθανασία Δαμιανίδου (Γ. Γραμματέας). Όρθιοι από αριστ.: Ιωάννης Ζέρβας (αναπλ. μέλος), Ειρήνη Μπουλάκη (ταμί-α), Γεώργιος Καρράς (αναπλ. μέλος), Στυλιανή Τσουρίδου (μέλος), Οδυσσεύς Ζουρόπουλος (Ειδ. Γραμματέας) και η Δέσποινα Παπαργυρίου (μέλος) (εκτός φωτο). Εξελεγκτική Επιτροπή: Στυλιανή Κρουσταλλάκη, Σταυρούλα Τυροβούζη και Δημήτριος Νάϊδος.

2. Εκδηλώσεις της Πεντηκοστής στο Βάβδο.

Με μεγάλη επιτυχία στον κατάμεστο από κόσμο Πλάτανο στο Βάβδο έγινε την Κυριακή 27 Μαΐου 2018 (μέρα της Πεντηκοστής) η παρουσίαση του βιβλίου του **Δημήτρη Άγγ. Παπάζη** (σύζυγος της Κατερίνας Χρ. Ζάγκα, δικηγόρου από το Βάβδο), Αναπλ. Καθηγητή της Α.Ε.Α.Θ του ΑΠΘ με τίτλο: «**Βάβδος**, Ιστορική και Εκκλησιαστική Μελέτη, Συμβολή στην Ιστορία της Χαλκιδικής». Το βιβλίο είναι των εκδόσεων **Κυριακίδη** (Δέσποινας & Παύλου) με τη συνεργασία της **Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών** (ΕΜΣ) και η πρώτη παρουσίασή του έγινε στις 28 Σεπτ. 2016 στο κτίριο της ΕΜΣ στη Θεσσαλονίκη. Τον συντονισμό της εκδήλωσης είχε ο **Χρήστος Σαρ. Κουτσός**, που προλόγισε την εκδήλωση και αναφέρθηκε στην έμπνευση και το ιστορικό συγγραφής αυτού του πολύτιμου βιβλίου, που κοσμήι τις βιβλιοθήκες και τον πολιτισμό μας. Την παρουσίαση έκανε ο φιλόλογος καθηγητής κ. **Μιχάλης Θ. Κουτσός** και έκλεισε με ευχαριστίες ο καθηγητής κ. **Δημήτρης Παπάζης**. Ακολούθησε η χορωδία **Μ. Παναγίας - Στανού** με τραγούδια της Μ. Ασίας που διεύθυνε ο **Βασίλης Κασούρας** και τα **χορευτικά του Βάβδου** με τη συμμετοχή του κόσμου στο χορό με το **Βαβδινό Μουσικό Συγκρότημα**.

3. Το διήμερο 4 & 5 Μαΐου 2018 πραγματοποιήθηκε διήμερη εκδρομή της **ΕΒΘ** στην **Οχρίδα**.

4. Η **χορευτική ομάδα της ΕΒΘ** συμμετείχε στο **14ο Αντάμωμα Χορευτικών Συγκροτημάτων** που έγινε στις 13-5-2018 στον Πολύγυρο.

5. Συμμετοχή του **Χορευτικού συγκροτήματος της ΕΒΘ** στην εκδήλωση του **Παγκαλκιδικού Συλλόγου** που έγινε στις 16-5-2018 στο ανοιχτό θέατρο του πάρκου Ν. Ελβετίας με θέμα **Το δημοτικό μας τραγούδι**.

6. Τη Δευτέρα 28-5-2018 η γιορτή της **Αγίας Τριάδας** γιορτάστηκε με επιτυχία στο ομώνυμο εξωκκλήσι στο Βάβδο με την προσφορά φασολάδας. Το γλέντι έγινε με το **Βαβδινό Μουσικό Συγκρότημα**.

7. Την Κυριακή 1-7-2018 πραγματοποιήθηκε ο **5ος Ορεινός Αγώνας Τρεξίματος** στο Βάβδο «Τρέχοντας στη

σκιά της Βίγλας» με δυο διαδρομές των **5 χλ.** και των **21 χλμ.** (συμμετοχή συνολικά 192 αθλητών) με τη συνδρομή των φορέων του Βάβδου υπό την αιγίδα του Δήμου Πολυγύρου.

8. Γιορτάστηκε με επιτυχία το **Πανηγύρι του Αηλιά** την παραμονή το βράδυ και ανήμερα 20-7-2018 στην κορυφή τ' Αηλιά. Το βράδυ προσφέρονταν γίδα βραστή και ανήμερα τραϊ με κριθαράκι. Την οργάνωση είχε ο **Αθλητικός Μορφωτικός Σύλλογος Βάβδου «η Αναγέννηση»** (που συμμετείχε και φέτος στο Πρωτάθλημα της Γ' Ερασιτεχνικής) και στο γλέντι έπαιξε το μουσικό συγκρότημα των βαβδινών αδερφών **Πολύζου**.

9. Στις 22-7-2018 στο Δημοτικό Σχολείο Βάβδου από κινητή μονάδα του **Νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ** πραγματοποιήθηκε η καθιερωμένη αιμοδοσία που οργανώνει η **Ένωση Βαβδινών Θεσσαλονίκης** κάθε χρόνο για την Τράπεζα Αίματος.

10. Στις 16-8-2018 στην αυλή του Δημοτικού Σχολείου Βάβδου οργανώθηκε από το **Κοινωνικό Ιατρείο Βάβδου** με μεγάλη επιτυχία εκδήλωση που συμμετείχαν χορευτικά συγκροτήματα του Βάβδου και το γλέντι έγινε με το **Βαβδινό Μουσικό Συγκρότημα**.

11. Στις 18-8-2018 ο Σύλλογος «**Βίγλα**» οργάνωσε **βραδιά παρατήρησης του έναστρου ουρανού** με τηλεσκόπια που τοποθετήθηκαν στον Αηλιά από τον **Όμιλο Φίλων Αστρονομίας (Ο.Φ.Α.)** και έγινε η σχετική ενημέρωση από μέλη του Ο.Φ.Α.

Χρήστος Σαρ. Κουτσός

Του Συλλόγου Ιερισσιωτών Θεσσαλονίκης.

Ο Σύλλογός μας, κατά τα καθιερωμένα μετέφερε την δράση του το καλοκαίρι, από την έδρα του στην γενέτειρά του. Η αρχή έγινε με το πανηγύρι του Προφήτη Ηλία, στο οποίο συμμετείχε ενεργά και εκτός των άλλων ενίσχυσε οικονομικά την οργάνωσή του.

Το πρωί της 10ης Αυγούστου, όπως κάθε χρόνο, στο Παρεκκλήσι του Αγίου Παύλου, στο οποίο ο Σύλλογός μας πρόσφερε πολλά για τον εξωραϊσμό του, τελέστηκε Θεία Λειτουργία με αρτοκλασία υπέρ υγείας μελών και φίλων. Ακολούθησε στον προαύλιο χώρο μια λιτή δεξίωση και συγκεντρώθηκαν χρήματα από τους συμμετέχοντες, για την βοήθεια απόρων ατόμων της Ιερισσού.

Στις 11 Αυγούστου το βράδυ στην παραλιακή κοσμική ταβέρνα "Άθως" γιορτάσαμε το καθιερωμένο "Αντάμωμα Αγάπης", θεσμός πλέον για τον τόπο μας, με μεγάλη συμμετοχή μελών, φίλων και συμπατριωτών. Η βραδιά ήταν μοναδική και η υπέροχη ζωντανή μουσική κράτησε το κέφι αμείωτο μέχρι τις πρωινές ώρες.

Στις 26 Αυγούστου συμμετείχαμε στην οργάνωση της Αυγουστιάτικης Πανσελήνου. Εκεί ψηλά, στο λόφο της Αρχαίας Ακάνθου, με θέα το υπέροχο τοπίο του λιμανιού της Ιερισσού και με φόντο το γεμάτο φεγγάρι, αναλάβαμε να ταξιδέψουμε τους πολυπληθείς επισκέπτες μας σε μια μοναδική πανδαισία και σε μια ονειρική βραδιά.

Στις 8 Σεπτεμβρίου γιορτή Γενεσίου της Θεοτόκου στην οποία γιορτάζει η Εκκλησία του χωριού μας, θα συμμετάσχουμε ενεργά στην οργάνωση του πανηγυριού και εκτός των άλλων θα προσφέρουμε διάφορα εδέσματα στους επισκέπτες μας. Τέλος, εντός του Σεπτεμβρίου, προγραμματίζεται από τον Σύλλογό μας τριήμερη εκδρομή με πιθανό προορισμό την Εύβοια.

ΙΕΡΙΣΣΟΣ

Ι-ερόι και αιώνιοι δεσμοί, μας κρατούν κοντά σου.

Ε-χουμ' όλοι εμείς μυστική προσευχή τ' όνομά σου.

Ρ-αγισμένη η σκέψη στα δυο σαν βρεθούμε μακριά σου.

Ή-διοι πάντα πιστοί νοσταλγοί, της γαλάζιας υγρής αγκαλιάς σου.

Σ-τα χρυσά μαγικά καλοκαίρια σου, πήραν χρώμα τα πρώτα όνειρά μας.

Σ-τα ζεστά γελαστά ακρογιάλια σου, γεννηθήκαν τα μικρά μυστικά μας.

Ο-ι χαρές και οι λύπες μας στο δικό σου λιμάνι αραγμένες.

Σ-τη δική σου αναζήτηση οι μικρές μας λαχτάρες κρυμμένες.

Μαίρη Παντελιάδου

Της Ένωσης Λειβαδιωτών Θεσσαλονίκης.

Θέμα: Έκθεση δραστηριοτήτων του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Λειβαδιωτών στο χρονικό διάστημα Μαΐου-Αυγούστου 2018

Ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Λειβαδιωτών πραγματοποίησε το τελευταίο τρίμηνο τις εξής διοργανώσεις:

Στις 26 και 27 Μαΐου 2018 ο Σύλλογος διοργάνωσε μαζί με τον Αυτοκινητιστικό Όμιλο Θεσσαλονίκης (ΑΟΘ) και τον Δήμο Θέρμης την 3η καθιερωμένη **ανάβαση αυτοκινήτων στο Λειβάδι** με τη συμμετοχή 34 οδηγών και πλήθους οπαδών του μηχανοκίνητου αθλητισμού από πολλά μέρη της Ελλάδας.. Ο αγώνας περατώθηκε με επιτυχία και χωρίς ατυχήματα. Η απονομή των επάθλων έγινε στην κεντρική πλατεία του Λειβαδίου

Στις 24 Ιουνίου 2018 ο Σύλλογος διοργάνωσε στο Λειβάδι με επιτυχία τη **γιορτή του Αη Γιάννη του Κλήδονα** με τη συμμετοχή χορευτικών τμημάτων, τα οποία παρουσίασαν παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια και αναβίωσαν το έθιμο του «αμίλητου νερού» και του «καθαρτηρίου πυρός»

(της φωτιάς). Ο Σύλλογος πρόσφερε στο κοινό δωρεάν παραδοσιακά εδέσματα, κρασί και αναψυκτικά και η διασκέδαση του κοινού κράτησε μέχρι αργά το βράδυ.

Το πανηγύρι της Παναγίας στο Λειβάδι είναι η γιορτή του «ανταμώματος» των Λειβαδιωτών. Οι διοργανώσεις άρχισαν από τις 11 Αυγούστου και κράτησαν μέχρι τις 16 Αυγούστου. Την εβδομάδα αυτή διοργανώθηκαν πολιτιστικές, αθλητικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, όπως: **διάλεξη – συζήτηση για γονείς και νέους** με θέμα τον εθισμό και την εξάρτηση από τα ηλεκτρονικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ομιλητής ήταν ο καθηγητής Ψυχοπαιδαγωγικής **Δημήτρης Γουδήρας**. **Διάλεξη – συζήτηση** για ενηλίκους με θέμα την άνοια και τη μακροβιότητα. Ομιλητής ήταν ο ψυχολόγος **Δημήτρης Μπεκιαρίδης**. Διαγωνισμοί δημιουργικής γραφής, ζωγραφικής, κεραμικής, θέατρο σκιών (Καραγκιόζης) για παιδιά, αγώνας δρόμου, ποδηλατοδρομία για παιδιά και νέους κ.ά.

Ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Λειβαδιωτών ετοίμασε με την καθοδήγηση και συνεργασία του διεθνούς φήμης ορειβάτη Κλεάνθη Μπουλιώνη **τρία μονοπάτια πεζοπορίας**: το «Καλογερικό», το «Μονοπάτι Θρησκευτικής Περιήγησης» και το μονοπάτι «Τσιούκα- Πριονούδι». Η σήμανση και η ηλεκτρονική καταγραφή των μονοπατιών έγινε σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές και ο Δήμος Θέρμης έχει προωθήσει τη διαδικασία ταυτοποίησης των μονοπατιών αυτών στη Διεύθυνση Δασών Θεσσαλονίκης. Τα μονοπάτια αυτά ετοιμάστηκαν για να χρησιμοποιούνται από παιδιά και εφήβους, μαθητές των Δημοτικών Σχολείων, των Γυμνασίων και των Λυκείων, εκπαιδευτικούς και ενηλίκους που θα συμμετέχουν στα προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Δήμου Θέρμης, που εδρεύει στο Λειβάδι.

Την 12η Αυγούστου έγιναν **εκλογές για την ανάδειξη νέου διοικητικού συμβουλίου** του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Λειβαδιωτών. Τα νέα μέλη του ΔΣ είναι τα εξής: **Δημήτρης Β. Γουδήρας, πρόεδρος, Βασίλης Μανωλάκας, αντιπρόεδρος, Αθανασία Κομήτου, γραμματέας, Γιάννης Τερζής, ταμίας, Άγγελος Τερζής, μέλος.**

Την εξελεγκτική επιτροπή αποτελούν οι **Κώστας Χατζηλιάς, Μαίρη Φρυδάκη και Άννα Σιμώνη.**

*Ο πρόεδρος του Συλλόγου
Δημήτρης Β. Γουδήρας*

**Του Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών Χαλκιδικής
11ο ΑΝΤΑΜΩΜΑ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΙΩΤΩΝ
ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΟΝΙΜΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ
ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ**

Με κατάμεστη την πλατεία πραγματοποιήθηκε το 11ο Αντάμωμα των Απανταχού Ταξιαρχιωτών με τους μόνιμους κατοίκους και τους φίλους του χωριού μας. Συμμετείχε το τμήμα παραστάσεων του Χορευτικού Ομίλου Πολυγύρου, οι οποίοι χόρεψαν παραδοσιακούς χορούς της Μακεδονίας, ξεσηκώνοντας τους παρευρισκόμενους με τις χορευτικές τους φιγούρες. Ευχαριστούμε όλους τους συμμετέχοντες για την παρουσία και το κέφι τους, για να ολοκληρωθεί με επιτυχία η εκδήλωση αυτή. «Να μας έχει ο Θεός γερούς πάντα να ανταμώνουμε και να ξεφαντώνουμε, με χορούς κυκλωτικούς κι άλλο τόσο ελεύθερους σαν ποταμούς».

*Λυρτζής Αστέριος
Πρόεδρος Συλλόγου
Απανταχού Ταξιαρχιωτών Χαλκιδικής*

Του Συλλόγου "Ομβριανός" Πετροκεράσων

Η υποδοχή του Τιμίου Σταυρού. Με λαμπρότητα και ιερή κατάνυξη έγινε και φέτος το Σάββατο του Λαζάρου 7 Απριλίου στα Πετροκέρασα, η υποδοχή του Τιμίου και Ζωοδότου Σταυρού του Κυρίου από την Ιερά Μονή Ξηροποτάμου του Αγίου Όρους. Το έθιμο αυτό, όπως είναι γνωστό, επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο ανελλιπώς το Σάββατο του Λαζάρου ή παλαιότερα την Κυριακή των Βαΐων, και τελείται με την ιδίαν αρχαίαν τάξιν, όπως γράφουν τα ιερά βιβλία. Έχει δε τις ρίζες του τα μέσα του 18ου αιώνα (για το 1768 υπάρχει γραπτή μαρτυρία). Σκοπός του η εκπλήρωση τάματος του χωριού και η ευλογία των ανθρώπων και του τόπου. Παρόντες στην εφετινή υποδοχή ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης μας κ. Θεόκλητος, οι τ.Υπουργοί Θ. Καραόγλου και Δ. Μάρδας, ο Δήμαρχος Λαγκαδά Ι. Καραγιάννης, οι Αντιδήμαρχοι Στ. Κομματάς και Γ. Κεμαλμάς, ο δ/ντής της Αστυν. Δ/νσεως Θεσ/νίκης κ. Λ. Μαυρόπουλος, οι τοπικές αρχές, λοιποί εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης και πλήθος κόσμος. Το λόγο της υποδοχής εκφώνησε ο Γ. Κηπουρίδης. Ήταν όντως υπέροχος.

Η γιορτή της μητέρας πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 13 Μαΐου. Με μια σεμνή, θερμή γιορτή, ο Σύλλογός μας

τίμησε την πιο σημαντική παρουσία σε κάθε οικογένεια. την ΜΑΝΑ. Ομιλήτρια η Ξανθή Κηπουρίδου. Σ' όλες τις μάνες κεράσθηκε ένα γλυκό και προσφέρθηκε ένα γλαστράκι με βασιλικό.

Η γιορτή του κερασιού. Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε και φέτος η καθιερωμένη Γιορτή Κερασιού στην πλατεία των Πετροκεράσων την Κυριακή 24 Ιουνίου. Όλοι απόλαυσαν δωρεάν άφθονα τραγανά κεράσια, γλυκό κερασάκι του κουταλιού, νόστιμα σουβλάκια, και φυσικά πολλές λιχουδιές από τις ταβέρνες και τα καφέ του χωριού μας. Όμορφα χόρεψαν τα χορευτικά του Παγχαλκιδικού Συλλόγου και του Ζαγκλιβερίου. Ένα μεγάλο ευχαριστώ :1)Στα μέλη και τους εθελοντές του ΟΜΒΡΙΑΝΟΥ. 2)Στους δωροθέτες για τις προσφορές τους, 3) Στα καταστήματα του χωριού για την βοήθειά τους, και 4) Στα μέλη και τους επισκέπτες για την οικονομική στήριξη.

Τα Ομβριάνεια 2018 Ένα ολόκληρο Σαββατοκύριακο (4και 5 Αυγούστου) πέρασε με εργαστήρια χειροτεχνίας (κατασκευή ανεμόμυλων & σελιδοδεικτών) και ζωγραφικής, αθλοπαιδιές(ατομικοί αγώνες δρόμου, σκυταλοδρομίες, τσουβαλοδρομίες, παιχνίδια στην πλατεία, μουσικές καρέκλες, μπουγέλωμα γενικό, κυνήγι θησαυρού,party,και απονομή αναμνηστικών διπλωμάτων σε όλα τα παιδιά !!

Καλοκαιρινό party νεολαίας έγινε στον αύλειο χώρο του κτιρίου του νέου μουσείου στον Αη-Γιώργη, με ωραία ελληνική μουσική, ποτά και αναψυκτικά, σε έναν υπέροχο χώρο και με πολύ κέφι μέχρι πρωΐας!

Η ετήσια Γεν. Συνέλευση Πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 19 Αυγούστου 2018 στο Πνευματικό Κέντρο. Πρόεδρος της Γ.Σ. ο ταξιαρχος ε.α. **Εμμ. Μουτζίκος**. Γραμματέας η **Μικέλα Σωτ. Λέκκα**. Έγινε ο οικονομικός απολογισμός και διαβάστηκε η έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής.Τονίστηκε ότι παρά τις δύσκολες οικονομικές συγκυρίες και χωρίς την οικονομική βοήθεια από κανέναν φορέα, η συνετή διαχείριση των οικονομικών όχι μόνο χρηματοδότησε τις πολλές εκδηλώσεις αλλά άφησε και σημαντική μαγιά για το επόμενο Συμβούλιο. Ο μόνος χρηματοδότης του ΟΜΒΡΙΑΝΟΥ είναι τα μέλη και οι φίλοι του Συλλόγου. Ακολούθησαν προτάσεις από τους παρευρισκόμενους, οι οποίες θα ληφθούν υπ' όψη από το Νέο Δ.Σ. Τέλος αποφασίστηκε ομόφωνα, η συνέχιση της θητείας του απερχόμενου Συμβουλίου με Πρόεδρο αυτή την φορά την **Μαρία Ζαγορογιάννη**.

1ος Αγώνας Βουνού Ομβριανός Δυναμικό ξεκίνημα για το νέο Δ.Σ. του Συλλόγου, το οποίο διοργανώνει τον πρώτο αγώνα βουνού στις 28 Σεπτεμβρίου: περίπου 15 χλμ. διαδρομής, που αποτελείται κυρίως από πανέμορφα ορεινά μονοπάτια κατα 80%.Ο αγώνας θα διέλθει από τοπία μοναδικής φυσικής ομορφιάς (δασώδεις εκτάσεις με καστανιές, οξιές και βελανιδιές, ρυάκια, δέντρα που σκεπάζουν τον δρόμο κρύβοντας τον ήλιο, φυσικές πηγές). Η διαδρομή είναι μέτριας δυσκολίας,απλώς σε κάποια σημεία απαιτεί από τους δρομείς εμπειρία κίνησης σε ορεινό μονοπάτι.

Από την πολιτιστική δράση των 5 Δήμων μας το καλοκαίρι του 2018

Στο τεύχος αυτό δημοσιεύονται οι καλοκαιρινές εκδηλώσεις πολιτισμού των Δήμων και άλλων Οργανισμών της Χαλκιδικής, με σκοπό να προβληθεί συνολικά και ευρύτερα η εικόνα του πολιτιστικού προσώπου της Χαλκιδικής μας. Όπως κάθε χρόνο έτσι και εφέτος η μικρή μας πατρίδα πλημμύρισε από επισκέπτες και έσπασε όλα τα ρεκόρ. Οργανώθηκαν σ' αυτήν και πραγματοποιήθηκαν εκατοντάδες εκδηλώσεις από τους Δήμους και άλλους Οργανισμούς σε όλες τις κωμοπόλεις και τα χωριά μας. Εκδηλώσεις πολιτισμού με αφάνταστη ποικιλία και προπαντός ποιοτικές και θα ήταν κρίμα να μην καταγραφούν συνολικά στο επίσημο όργανο του Συλλόγου μας, ώστε να αποθησαυρισθούν και να βγουν προς τα έξω για να σταλεί το μήνυμα, πως η Χαλκιδική εκτός από τη θάλασσα, τις ακρογιαλιές της, τα βουνά της, το μέλι, το λάδι, τα κρασιά της, τους ανθρώπους της και όλες του κόσμου τις ομορφιές, προσφέρει και εκλεκτά πολιτιστικά προϊόντα, για όλες τις προτιμήσεις, για όλα τα ενδιαφέροντα, σε όλα τα χωριά της σε όλες τις κωμοπόλεις της. Έτσι τίποτα δεν της λείπει.

Σημειώνεται ότι η καταχώριση των πολιτιστικών εκδηλώσεων και των φωτογραφιών τους σελ. 57, έγινε με βάση τα σημειώματα (e-mail) που ζητήσαμε και λάβαμε από τους Δήμους και τα Ν. Πρόσωπά τους.

Στο Δήμο Πολυγύρου Δήμαρχος Αστ. Ζωγράφος. Πρόεδρος Ν.Π. Ιφιγ. Κυριάκου

Δεν είχε προηγούμενο η προσέλευση του κόσμου στην 4η Γιορτή ανάδειξης τοπικών προϊόντων και πολιτιστικών εκδηλώσεων με γενικό τίτλο «**Γεύση- Παράδοση- Πολιτισμός**», που οργάνωσε το διάστημα **22 – 26 Αυγούστου 2018 ο Δήμος Πολυγύρου με το Ν.Π. του Δήμου και φορείς της περιοχής.**

Το τριήμερο **24 – 26 Αυγούστου ο πεζόδρομος** της πρωτεύουσας πλημμύρισε από αυθεντικές τοπικές γεύσεις, προϊόντα υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών, γαστρονομικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις και επισκέπτες κάθε ηλικίας. Οι παραγωγοί, που παρουσίασαν τα προϊόντα τους, ήρθαν σε επαφή με το ευρύ καταναλωτικό κοινό ενώ οι σύλλογοι, που πήραν μέρος στην προσπάθεια, έκαναν γνωστή τη δράση τους.

Το κοινό είχε την ευκαιρία να επισκεφθεί το Λαογραφικό Μουσείο Πολυγύρου, την Οικία Παραλή, όπου φιλοξενήθηκε έκθεση με φωτογραφίες από τον παλιό Πολύγυρο, αλλά και χώρους όπου εκτέθηκε η δουλειά του Τμήματος Αγιογραφίας Γαλάτιστας, και του ΣΚΕΤ Χαλκιδικής.

Χορευτικά τμήματα παρουσίασαν χορούς από την Ελλάδα και το εξωτερικό στην πλατεία των Έξι Βρύσεων. Συμμετείχαν τα χορευτικά συγκροτήματα:

Ελλαδικά: Λαογραφικού Ομίλου Πολυγύρου, Ηπειρωτών Χαλκιδικής «Η Δωδώνη», Κρητών Χαλκιδικής «Νίκος Καζαντζάκης», Γαλάτιστας, Πολυγύρου «Έξι Βρύσες», Χορευτικού Ομίλου Θεσσαλονίκης (Χ.Ο.Θ.), Χορευτική Ομάδα Συλλόγου Γονέων 1ου Δημ. Σχ. Πολυγύρου, Παγκλιδικού Συλλόγου Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ.

Διεθνή: Από την Κολομβία, τη Βοσνία, τη Ρουμανία, την Κένυα, και τη Γεωργία.

Επίσης. Στο προαύλιο του Δημαρχείου στις 24, 25 και 26 Αυγούστου τα παιδιά πήραν μέρος σε διάφορες δράσεις (ζωγραφική, κατασκευές με πηλό, πλαστελίνη, χειροτεχνίες καλοκαιρινές, εργαστήρια δημιουργί-

ας, face painting, κυνήγι του χαμένου θησαυρού) και πολλά παιχνίδια με κλόουν και ανιματέρ. Επιδόθηκαν ακόμα σε αθλοπαιδιές, σε ειδικό στίβο μάχης, άκουσαν παραμύθια και διασκέδασαν με την ψυχή τους. Την τελευταία ημέρα των εκδηλώσεων έσπασαν μετά από αλληπάλληλα χτυπήματα μια τεράστια πιναία που σκόρπισε χαμόγελα, πολλά γλυκά και παιχνιδάκια.

Κάθε βράδυ, γινόταν λαϊκό-παραδοσιακό γλέντι που ολοκλήρωνε τον κύκλο των εκδηλώσεων της ημέρας, με εντυπωσιακή(καθολική) συμμετοχή του κόσμου.

Την **Παρασκευή 24 Αυγούστου 2018 ο Δήμαρχος Πολυγύρου, Αστέριος Ζωγράφος**, υποδέχτηκε στο Δημαρχείο τις αντιπροσωπείες των ξένων συγκροτημάτων. Αφού τους καλωσόρισε στον Δήμο Πολυγύρου και τους ευχαρίστησε για τη συμμετοχή τους, τους μίλησε για τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής. Ως αναμνηστικό της επίσκεψης τους στον Πολύγυρο τους χάρισε την ειδική πολυτελή έκδοση του Δήμου αλλά και τοπικά προϊόντα της Χαλκιδικής.

Η πρόεδρος του Ν.Π., Ιφιγένεια Κυριάκου, μίλησε για μια γιορτή με πολιτιστικό αποτύπωμα και ψυχαγωγικές εκφάνσεις, η οποία αναδεικνύει με τον καλύτερο τρόπο την ποιότητα ανθρώπων και προϊόντων. Σημείωσε ότι οι εκδηλώσεις κάθε χρόνο αναβαθμίζονται και εμπλουτίζονται με νέα στοιχεία και ευχαρίστησε τόσο τους συλλόγους και τα χορευτικά συγκροτήματα που συμμετείχαν όσο και τον κόσμο που δίνει το παρόν σε αυτό το μεγάλο πολιτιστικό γεγονός του Δήμου Πολυγύρου. Τα ξένα χορευτικά συγκροτήματα ήταν οι πρωταγωνιστές της τελευταίας ημέρα των εκδηλώσεων. Με τις παραδοσιακές στολές τους μετέφεραν χρώματα από τις ιδιαίτερες πατρίδες τους και ετοίμασαν και παρουσίασαν τα δικά τους παραδοσιακά εδέσματα.

Και ποιοτική μουσική, Την Τετάρτη 22 Αυγούστου 2018, στο προαύλιο του Δημαρχείου, το κοινό "ταξί-

δευξ" με τη μουσική και τα τραγούδια του **Μιχάλη Σουγιούλ από το Eclipses Group Theater**. Οι θεατές γύρισαν πίσω στο χρόνο, συγκινήθηκαν, διασκέδασαν και τραγούδησαν μαζί με τους ηθοποιούς μεγάλες επιτυχίες του κορυφαίου δημιουργού, που παραμένουν αξέχαστες, όπως το «Άστα τα μαλλάκια σου», «Το τραμ το τελευταίο», «Ας ερχόσουν για λίγο» και πολλά ακόμη. **Και θέατρο**. Την επόμενη μέρα εντυπωσίασε το κοι-

νό η παράσταση **Μήδεια – Lust**, που παρουσίασε το Διεθνές Εργαστήριο Έρευνας Παραστατικών Τεχνών AlmaKalma. που παρακολούθησε με μεγάλη προσήλωση και προσοχή τις ερμηνείες και χάρισε το χειροκρότημά του στους συντελεστές.

Σ.Σ Ο Παγκυβκιδικός εκλήθη κανονικά και έστειλε το χορευτικό του. Έλαβε δε και επίσημο ευχαριστήριο για τη συμμετοχή.

Στο Δήμο Ν. Προποντίδας Δήμαρχος Εμμ. Καρράς. Πρόεδρος Ο.Π.Α. Κων. Κουτσουμούκης

ΘΕΜΑ: " Με απόλυτη επιτυχία ολοκληρώθηκε για ακόμη μια χρονιά το Φεστιβάλ Θάλασσας του Δήμου Ν. Προποντίδας"

Η στήριξη του κοινού με την τεράστια προσέλευσή του σε όλες τις παραστάσεις και οι ξεχωριστές και επιτυχημένες μουσικές και θεατρικές παραστάσεις, έκαναν για ακόμη μια χρονιά το Φεστιβάλ Θάλασσας του Δήμου Ν. Προποντίδας το πλέον πετυχημένο Φεστιβάλ στη Βόρεια Ελλάδα.

Το Φεστιβάλ Θάλασσας, που φέτος έκλεισε τα 20 χρόνια παρουσίας του στα πολιτιστικά δρώμενα του Δήμου Ν. Προποντίδας, οργανώνεται από το Δήμο Ν. Προποντίδας και τον Οργανισμό Πολιτισμού και

Αθλητισμού του Δήμου και παρέχει ποιοτική και υψηλού επιπέδου διασκέδαση και ψυχαγωγία, με τις μοναδικές και τις καλύτερες καλλιτεχνικές παραστάσεις που έχουν επιλεγεί με κριτήρια υψηλής αισθητικής.

Για το καλοκαίρι του 2018 πραγματοποιήθηκαν 12 ξεχωριστές μουσικές και θεατρικές παραστάσεις.

Ευχαριστούμε τους Δημότες και τους επισκέπτες του Δήμου Ν. Προποντίδας για τη στήριξη και την υποστήριξή τους, όπου με τη συμμετοχή, την προτίμηση και την αγάπη τους, μας δίνουν τη χαρά και τη δύναμη το Φεστιβάλ Θάλασσας του Δήμου Ν. Προποντίδας να γίνεται κάθε χρόνο και καλύτερο.

Στο Δήμο Κασσάνδρας Δήμαρχος Βασ. Κυρίτσης. Πρόεδρος Κ.Ε.ΔΗ.Κ. Χαρ. Κουκοβίνος

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ 2018 – ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΣΙΒΗΡΗΣ.

- 21 Ιουλίου – Συναυλία Σ. Μάλαμας - Θ. Παπακωνσταντίνου • 22 Ιουλίου – Θεατρική παράσταση ΑΝΤΙΓΟΝΗ – Α. Χειλάκης – Α. Μαξίμου • 25 Ιουλίου – Θεατρική παράσταση ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ ΑΝ ΕΤΣΙ ΝΟΜΙΖΕΤΕ του Λουίτζι Πιραντέλλο – Πολιτιστικός Σύλλογος Κασσάνδρας • 26 Ιουλίου – Παιδική παράσταση ΧΑΝΑΖΟΟ • 30 Ιουλίου – Θεατρική παράσταση ΑΧΑΡΝΗΣ – Π. Φιλιππίδης – Π. Χαϊκάλης • 06 Αυγούστου – Θεατρική παράσταση ΤΟ ΠΑΡΑΞΕΝΟ ΖΕΥΓΑΡΙ – Β. Κυριακίδης – Γ. Ζουγανέλης • 07 Αυγούστου – Παιδική παράσταση Ο ΓΥΡΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΣΕ 80 ΜΕΡΕΣ • 10 Αυγούστου – Μουσικοθεατρική παράσταση ΜΑΜΜΑ ΜΙΑ – Δ. Βανδή – Α. Σακελαρίου • 11 Αυγούστου – Θεατρική παράσταση ΗΛΕΚΤΡΑ – Λ. Παπαληγούρα, Ν. Κουρής, Χρ. Χατζηπαναγιώτης • 13 Αυγούστου – Παιδική παράσταση ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ • 15 Αυγούστου – Συναυλία Α. Ρέμος – Ε. Παπαρίζου • 18 Αυγούστου – Συναυλία Γ. Νταλάρας – Λ. Μαχαιρίτσας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ 2018

- Αναβίωση του εθίμου του Αϊ Γιάννη του Κλείδωνα στο Πευκοχώρι στις 23/06/2018 • Αναβίωση του εθίμου του Αϊ Γιάννη του Κλείδωνα στην Άθυτο στις 23/06/2018 • Αντάμωμα Ποντιακών Χορευτικών Τμημάτων που θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο των Περιφερειακών Πολιτιστικών

Εκδηλώσεων «ΠΑΖΑΡΙΩΤΙΚΑ 2018» στην Κρουοπηγή στις 24/06/2018 • Εκδηλώσεις στο πλαίσιο της γιορτής Πέτρου & Παύλου στην Νέα Φώκεια στις 28 & 29/06/2018 • Εκδηλώσεις «ΘΑΛΑΣΣΑ & ΧΡΩΜΑΤΑ» στο Παλιούρι στις 01/07/2018 • Η «Άφυτος της Αθύτου» από 06/07/2018 έως 24/08/2018 • «ΚΑΣΣΑΝΔΡΩΜΕΝΑ 2018» στην Κασσανδρεία από 13/07/2018 έως 08/09/2018 • Αλησμόνητες Πατρίδες στην Νέα Φώκεια στις 14/07/2018 • Μουσική εκδήλωση στο πλαίσιο της γιορτής της Αγίας Μαρίας στη Φούρκα στις 16/07/2018 • Γιορτή του Μελιού στην Αγία Παρασκευή στις 25/07/2018 • Μουσική εκδήλωση στο πλαίσιο της γιορτής του Αγίου Παντελεήμονα στην Καλλιθέα στις 26/07/2018 • 6ο αντάμωμα Χορευτικών Τμημάτων στην Καλάνδρα στις 28 & 29/07/2018

• Μουσικές εκδηλώσεις στο πλαίσιο της γιορτής του Γαύρου στη Νέα Σκίωνη στις 04 & 05/08/2018 • Μουσική εκδήλωση στο πλαίσιο εορτασμού της Παναγίας στο Κασσανδρηνό στις 14/08/2018 • Μουσική εκδήλωση στο πλαίσιο εορτασμού της Παναγίας στη Φούρκα στις 15/08/2018 • Wine Bazzar Άθυτο από 07/09/2018 έως 09/09/2018 • Ξενάγηση δημοσιογράφων και εκδρομή με караβάκι στο πλαίσιο της τουριστικής προβολής της Κασσάνδρας από 07/09/2018 έως 09/09/2018 • Γιορτή του τραχανά στο Κασσανδρηνό στις 08/09/2018 • 2ο Φεστιβάλ Αναρρίχησης στα Λουτρά Αγίας Παρασκευής από 14 έως 16/09/2018 • 30ο Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών στη Χανιώτη και στο Πευκοχώρι.

Στο Δήμο Σιθωνίας Δήμαρχος Ι. Τζιτζιός. Πρόεδρος ΔΗ.Κ.Ε.Δ.Σ. Γ. Δαλδογιάννης

- Με συμμετοχές κολυμβητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό διεξήχθη το Σάββατο 14 Ιουλίου ο 48ος Διεθνής Κολυμβητικός Διάπλους του Τωρωναίου Κόλπου. Πρώτος τερμάτισε στην παραλία της Νικήτης ο Θεσσαλονικιός **Χρυσόστομος Γιαννουλάκης** και ακολούθησαν ο **Νίκος - Βασίλης Βροντάκης** από τα Χανιά, ο **Βασίλης Παπαθανασίου** από τη Νικήτη και ο Ισπανός Oscar Florit. Ο Δήμαρχος Σιθωνίας, **Ιωάννης Τζιτζιός** συνεχάρη όλους τους συμμετέχοντες, ενώ στο πλαίσιο της εκδήλωσης τίμησε τον προπονητή της Μαραθώνιας Κολύμβησης, **Νικόλαο Ρεπανά** για την πολυσήμαντη προσφορά του στη Μαραθώνια Κολύμβηση.

-Ο Δήμος Σιθωνίας, συνεχίζοντας τη συνεργασία με κορυφαίους Έλληνες δημιουργούς, φιλοξενεί για το καλοκαίρι του 2018 στον Τεχνοχώρο ΑΠΟΘΗΚΗ στη Νικήτη, την έκθεση ζωγραφικής "ΦΩΤΙΣΜΕΝΑ" του **Χρήστου Μποκόρου**. Ο καταξιωμένος καλλιτέχνης μετά τις πρόσφατες ατομικές του εκθέσεις στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Μόσχας και στο Μουσείο Μπενάκη και τις ομαδικές, μεταξύ άλλων στο Παρίσι,

το Πεκίνο και την Ακαδημία Αθηνών, παρουσιάζει μία επιλογή από τα έργα του στη Νικήτη, στο χώρο των παλιών αποθηκών του Γεωργικού Συνεταιρισμού. Η έκθεση θα παραμείνει στον Τεχνοχώρο ΑΠΟΘΗΚΗ από τις 29 Ιουνίου μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου ώστε να έχουν τη δυνατότητα να την επισκεφθούν, τόσο κάτοικοι και επισκέπτες όσο και τα σχολεία της περιοχής.

-Φεστιβαλικές εκδηλώσεις με τον τίτλο «Ελαίας Δρώμενα» διοργάνωσε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Μεταγυτισίου «Νέα Άσσα» υπό την αιγίδα της Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης του Δήμου Σιθωνίας, για πέμπτη συνεχή χρονιά, στις 22, 23 και 24 Ιουνίου 2018 στον αύλειο χώρο του Δημοτικού σχολείου. Κατά τη διάρκεια του 3ημέρου πραγματοποιήθηκαν μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις, γευστικές δοκιμές, διαγωνισμοί μαγειρικής καθώς και ιδιαίτερες γαστρονομικές γεύσεις από ντόπιους κατοίκους αναδεικνύοντας έτσι και τη γευστική ταυτότητα του τόπου. Παράλληλα σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους αγροτικοί συνεταιρισμοί αλλά και τοπικοί παραγωγοί εξέθεσαν τα προϊόντα τους.

Στο Δήμο «Αριστοτέλης» Δήμαρχος Γ. Ζουμπάς. Πρόεδρος Αρ. Π.Κ. Ελ. Παναγιωτοπούλου

Το 2018 ήταν για το Δήμο Αριστοτέλη μια ακόμη πλούσια χρονιά σε καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Ο Δήμος Αριστοτέλη σε συνεργασία με το Αριστοτέλειο Πνευματικό Κέντρο προσέφεραν στους δημότες αλλά και στους φιλοξενούμενους του καλοκαιριού, βραδιές γεμάτες μουσική, πολύ τραγούδι, χορό και αναβίωση παλαιών εθίμων.

1, 2, 3 Ιουνίου, Αρναία, πλατεία Ιερισσού και στο ανοιχτό θέατρο των Νέων Ρόδων, παρουσιάστηκε το Διεθνές Φεστιβάλ παραδοσιακών χορών «Χορεύοντας στη γη του Αριστοτέλη» με τη συμμετοχή χορευτικών συγκροτημάτων από την Ελλάδα, τη Σερβία, τη Ρουμανία, τη Γεωργία, την Αρμενία και τη Βουλγαρία.

5 Ιουνίου, Κέντρο Πολιτισμού Ιερισσού: Ανοιχτή εκδήλωση παρουσίασης από μαθητές και εκπαιδευτικούς της 3ης ΠΕ Χαλκιδικής, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, με θέματα τη τοπική ιστορία και την ανακύκλωση.

15 και 18 Ιουνίου, Ιερισσός και Αρναία, πραγματοποιήθηκαν οι καλοκαιρινές εκδηλώσεις της Μουσικής σχολής του Δήμου Αριστοτέλη με μικρούς και μεγάλους μαθητές να δίνουν τον καλύτερο εαυτό τους.

29 Ιουλίου, Ολυμπιάδα Χαλκιδικής, πραγματοποιήθηκε ο 6ος αριστοτέλειος κολυμβητικός διάπλους, με μεγάλη συμμετοχή τόσο από αθλητές που συμμετείχαν όσο και από τους θεατές που αντάμειψαν τις προσπάθειες των αθλητών με θερμά χειροκροτήματα.

2 Αυγούστου - 5 Αυγούστου, Παραλία Ιερισσού, "Ημέρες τοπικών προϊόντων και παραγωγών" 4η γιορτή Αριστοτελικών και Αθωνικών γεύσεων. Ένα ταξίδι στο πολιτισμό και τη παράδοση, στη γευσιγνωσία και τη γαστρονομία, με γεύσεις αυθεντικές της Αριστοτέλειας γης.

10 και 11 Αυγούστου, στη Μεγάλη Παναγία και στα Νέα Ρόδα, ο Γρηγόρης Παπαεμμανουήλ και οι συνεργάτες του παρουσίασαν την εξαιρετική συναυλία «Ξενιτεμένο μου πουλί» και χάρισαν στους παραβρισκόμενους μαγικές βραδιές γεμάτες όνειρα, μουσικές και έντονα συναισθήματα!

24 Αυγούστου, Αρχαία Στάγειρα, «Στο φως του φεγγαριού» μια παράσταση με μουσικές και χορούς φερμένους από την Κρήτη και τον Πόντο στη γη του Αριστοτέλη.

25 Αύγουστου, Ουρανούπολη, «... Με το Χρυσό του Φεγγαριού...» μια συναυλία στη σκιά του Πύργου που γέμισε όμορφες μελωδίες το φεγγαρόφωτο λιμάνι της Ουρανούπολης.

Είναι λίγες μόνο από τις εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν στο Δήμο Αριστοτέλη το καλοκαίρι του 2018. Λαϊκές βραδιές οργανώθηκαν κατά τη διάρκεια των πανηγυριών στα χωριά του Δήμου, θεατρικές παραστάσεις και συναυλίες γέμισαν τις νύχτες του καλοκαιριού στη γη του Αριστοτέλη που για μια ακόμη χρονιά έσφυζε από ζωντάνια και ενθουσιασμό.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το Δ.Σ. ευχαριστεί θερμά τους παρακάτω παραγωγούς και για τη δωρεάν διάθεση προϊόντων τους, με τα οποία πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση: Μαγειρικές και γευστικές περιπλανήσεις στη Χαλκιδική με τοπικά προϊόντα. Με τον σεφ-καθηγητή κ. Γιώργο Παλησίδη.

1. Ιερά Μονή Ευαγγελισμού της Θεοτόκου	ΟΡΜΥΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
2. ΔΕΑΣ Α.Ε., Εμπορική –Εξαγωγική Επιχείρηση	ΚΑΛΥΒΕΣ - ΟΡΜΥΛΙΑ
3. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Παραγωγός	ΟΡΜΥΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
4. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΑ Α.Ε.	ΑΡΝΑΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
5. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ ΚΛΑΟΥΝΤΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ, ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ	ΑΡΝΑΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
6. ΜΕΛΙ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ, ΓΕΩΡΓΑΚΑ	ΑΡΝΑΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
7. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ΓΙΑΟΥΡΤΙ ΑΡΝΑΙΑΣ	ΑΡΝΑΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
8. Αφοι. Γ.Λαλιώτη Α.Ε Σπιτική Νοστιμιά	ΑΡΝΑΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
9. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΟΣ ΣΥΝΑΙΤΕΡΙΣΜΟΣ	ΝΙΚΗΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
10. Παπαστόϊκος Στόϊκος, Παραγωγός	ΜΕΤΑΓΓΙΤΣΙ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
11. Κρεοπωλείο ΠΟΛΙΤΙΚΟ Μαρασλή 10	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
12. Catering SAMIOTAKIS	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
13. Catering ΧΟΥΤΟΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
14. Αρτοποιεία Ζαχαροπλαστεία Γαβανάς Φίλιππος	ΓΑΛΑΤΙΣΤΑ

ΑΙΤΗΜΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Υποβλήθηκε από το Δ.Σ. στην Αναπτυξιακή Εταιρία Χαλκιδικής (ΑΝΕΤΧΑ) φάκελος-πρόταση για ένταξη του Συλλόγου μας στο ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014-2020 (CLLD/LEADER), προκειμένου:

1. Να προμηθευτούμε καινούργιες γυναικείες και ανδρικές παραδοσιακές φορεσιές για το χορευτικό τμήμα.
2. Να προμηθευτούμε καινούργιες φορεσιές γυναικείες (φουστάνια) και ανδρικές (σακάκια) για το τμήμα της χορωδίας.
3. Να προμηθευτούμε καινούργια πλήρη μικροφωνική εγκατάσταση.
4. Να προμηθευτούμε μια μεγάλη ξύλινη βιβλιοθήκη.
5. Να προμηθευτούμε μικρό ηλεκτρικό πιάνο για τις εκδηλώσεις μας.
6. Να εκδώσουμε μικρό βιβλιάριο 36 σελίδων για την προβολή της ταυτότητας, του σκοπού και της δράσης του Συλλόγου. και
7. ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΟΥΜΕ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (ψηφιακή βάση δεδομένων και ιστοσελίδα παρουσίασης).

Ο σχετικός φάκελος καταρτίστηκε προσεκτικά και με επιμέλεια από ειδικό τεχνικό σύμβουλο στον οποίο αναθέσαμε την υπόθεση, υποβλήθηκε στην ΑΝΕΤΧΑ και περιμένουμε την αξιολόγηση και φυσικά τα αποτελέσματα.

Πρόκειται για μια πολύ ενδιαφέρουσα υπόθεση, γιατί η χρηματοδότηση για τις δράσεις που ζητάμε είναι 100%, δηλαδή χωρίς ίδια συμμετοχή. Περιμένουμε.

Ζητείται χορηγός

Ζητείται χορηγός για το επόμενο 37ο τεύχος: Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2018.

Η εκτύπωσή του κοστίζει 1980 ευρώ. Η χορηγία μπορεί να γίνει από ένα πρόσωπο ή φορέα ή και από περισσότερα.

Για εκδήλωση ενδιαφέροντος στο τηλέφωνο του προέδρου κ. **Μιχαήλ Καρτσιώτη** 6946470157.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΟΛΟΥΣ

Λόγω των οικονομικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουμε όλοι οι Έλληνες το Δ.Σ. προέβη σε διακανονισμό των οφειλών από συνδρομές. Έτσι σήμερα ο καθένας έχει υποχρέωση εξόφλησης μόνο των συνδρομών των δύο τελευταίων ετών.

Τώρα όλοι γνωρίζετε τις οφειλές σας στο Σύλλογο, γιατί στην αυτοκόλλητη ετικέτα με τη διεύθυνσή σας, στο σελοφάν με το οποίο είναι τυλιγμένο το περιοδικό, γράφεται το τελευταίο έτος πληρωμής της συνδρομής σας.

ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ:

α) Στον ταμιά ή σε οποιοδήποτε μέλος του Δ.Σ. ή στον αντιπρόσωπο ή τον ανταποκριτή του χωριού σας.

β) Στα γραφεία μας κάθε βράδυ πλην Παρασκευής 6-8 μ.μ.

γ) Στην Τράπεζα **Πειραιώς αρ. λογ. 6233040032572.**

δ) Στους παρακάτω συνεργάτες:

1. Ζηνοβία Ιππ. Πάχτα για τη Θεσσαλονίκη και την Αρναία και τα πέριξ τηλ. 6937313294

2. Νίκος Πιτσιόρλας για τον Πολύγυρο και τα πέριξ τηλ. 6979816851 και

3. Χρυσοβαλάντης Μπουλούσης για την Κασσάνδρα ολόκληρη τηλ. 6944989934 (Κασσάνδρεια)

Ζητείται συνεργάτης με αμοιβή για την είσπραξη των συνδρομών από τα μέλη των Νέων Μουδανιών και των πέριξ.

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Μέχρι σήμερα χορηγοί του περιοδικού είναι:

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 1-4), ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 5-6),
ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ (τ. 7), ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ (τ. 8),
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ & ΟΛΥΜΠΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ (τ. 9), ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (τ. 10),
ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ (τ. 11), ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 12),
ΚΩΝ. & ΑΦΡ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 13), ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ (τ. 14),
ΜΑΓΔΑ ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ (τ. 15), ΗΛΕΚΤΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (τ. 16),
ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ (τ. 17),
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (τ. 18), ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΟΣ (τ. 19),
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ & ΘΩΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ (τ. 20),
ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ (τ. 21), ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 22),
ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ (τ.23), ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΑΣ (τ. 24),
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ (τ. 25),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 26), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 27),
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 28), ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ (τ. 29),
ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 30), ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΣΚΙΝΗΣ (τ. 31),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 32), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 33),
ΕΛΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ (τ. 34),
ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ (τ. 35), ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (τ. 36).**

Η ΧΟΡΗΓΙΑ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 36ου τεύχους είναι

Ο κ. Λεωνίδας Βασ. Μαυρουδής

Ιατρός-οφθαλμίατρος, από τη Στρατονίκη της Χαλκιδικής.

Το Δ.Σ. και ο κόσμος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου

Ευχαριστεί

εκ βαθέων τον κ. **Λεωνίδα Βασ. Μαυρουδή** για την ευγενική του χειρονομία-χορηγία με την οποία δίδεται η ευκαιρία για τη συνέχεια της έκδοσης του περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, που κυκλοφορεί ανελλιπώς σε 2.500 αντίτυπα από το 2009, και στοχεύει στην ενημέρωση, την καλλιέργεια των αναγνωστών του και την ανάδειξη της ιστορίας, της παράδοσης και του πολιτισμού της Χαλκιδικής. Αποστέλλεται δωρεάν, πέρα από τα μέλη μας, στα Σχολεία όλων των βαθμίδων, στους Δήμους και τις Κοινότητες (δημάρχους και δημοτικούς συμβούλους), σε όλα τις υπηρεσίες του Νομού Χαλκιδικής, σε πολλούς επώνυμους συμπατριώτες και μη, που αγαπούν τη Χαλκιδική και στις μεγάλες βιβλιοθήκες της χώρας.

Ο ακριβός συμπατριώτης μας ιατρός **Λεωνίδας Βασ. Μαυρουδής**, είναι επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας (Α.Μ. 100) και γιός του επιτίμου μέλους του Παγχαλκιδικού ιατρού **Βασιλείου Λεων. Μαυρουδή** (Α.Μ. 6) και της **Ερατώς Βλάχση**. Ειδικευθείς και μετεκπαιδευθείς (Fellow) επί πενταετία στη Μεγάλη Βρετανία, St. Thomas' Hospital London, ερευνητής του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (King's College, UMDS), διαπρέπει σήμερα ως Διευθυντής και επιστημονικός υπεύθυνος της Οφθαλμολογικής Κλινικής Ημερήσιας Φροντίδας "ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ", στη Θεσσαλονίκη (Τσιμισκή 43).

**ΑΞΙΟΤΙΜΕ ΚΥΡΙΕ ΜΑΥΡΟΥΔΗ, ΑΚΡΙΒΕ ΜΑΣ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΗ,
ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ,
και καταχωρούμε το όνομά σας στον κατάλογο των χορηγών για παντοτινή ανάμνηση.
Το Δ.Σ.**

ΝΕΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΥΓΥΡΟ

Το Δ.Σ. αποφάσισε την δημιουργία γραφείων στο Παράρτημα Πολυγύρου, δηλ. στην πρωτεύουσα του νομού μας, τον Πολύγυρο:

1. Για να εξυπηρετηθούν οι προϋποθέσεις που θέτει το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Leader στο οποίο επιχειρούμε να ενταχθούμε.
2. Γιατί σκεφθήκαμε πως σήμερα, που ο Παγχαλκιδικός δεν είναι μόνο Σύλλογος των Χαλκιδικιωτών της Θεσσαλονίκης, αλλά περιλαμβάνει στους κόλπους του και ολόκληρη τη Χαλκιδική, είναι αναγκαίο να έχει γραφείο στην έδρα του Νομού μας, το οποίο θα στεγάζει τις όποιες ανάγκες μας όπως π.χ. τη διακίνηση του Παγχαλκιδικού Λόγου κλπ. και
3. Τα γραφεία θα παρέχονται για χρήση και σε όλα τα Πολιτιστικά Σωματεία της Χαλκιδικής, χωρίς καμιά υποχρέωση.

Έτσι ενοικιάστηκε ένα γραφείο 26 τ.μ. στον Πολύγυρο, στο ισόγειο της οικοδομής της κ. **Ελένης Τάσιου** (Ι. Μεταξά 24), επί του δρόμου που οδηγεί από τις Έξι Βρύσες προς Γερακινή, αντί 85 ευρώ μηνιαίως, το οποίο και επιπλώθηκε από την ιδιοκτήτρια.

Αντιπρόσωπος μας για τη λειτουργία του είναι το μέλος του Συλλόγου μας **Νίκος Πιτσιόρλας** (6979816851). Ας είναι καλορίζικο.

Το επόμενο τεύχος

θα είναι αφιερωμένο στην ελιά και το λάδι

Το επόμενο 37ο τεύχος θα κυκλοφορήσει τέλος Νοεμβρίου με αρχές Δεκεμβρίου 2018. Οι συνεργασίες δεκτές μέχρι 10 Νοεμβρίου ανυπερθέτως.

Τώρα το νέο: Η εκδοτική επιτροπή σκέφθηκε το τεύχος αυτό (37ο) **να αφιερωθεί στην ελιά** (ελαιόδενδρο, ελιές λάδι) μια που η Χαλκιδική μας είναι ένας απέραντος ελαιώνας, που όλο και μεγαλώνει, έχει εκατοστάδες χιλιάδες ελαιόδενδρα και παράγει χιλιάδες τόνους ελιές και λάδι που επεξεργάζονται και εξαγουν σε όλον τον κόσμο πολλά εργοστάσια που λειτουργούν στον τόπο μας και δίνουν δουλειά σε πολύ κόσμο.

Ενδεικτικά σημειώνουμε μερικά από τα θέματα με τα οποία μπορούν οι αρθρογράφοι να ασχοληθούν:

- Η ελαιοκομία στη Χαλκιδική, ποικιλίες ελαιοδένδρων.
- Η διατροφική αξία της ελιάς και του λαδιού.
- Το λάδι στη ζωή μας γενικά.
- Η μεταποίηση του ελαιοκάρπου στη Χαλκιδική.
- Το λάδι στην εκκλησιαστική ζωή και λειτουργία.
- Η ελιά και το λάδι στην ιστορία, στην ποίηση, στη ζωγραφική και στη λογοτεχνία.
- Το λάδι στην ιατρική, τη φαρμακευτική και την αρωματοποιία.
- Παραδοσιακά και σύγχρονα ελαιουργεία στη Χαλκιδική.
- Η ελιά και το λάδι στα χειρόγραφα του Αγ. Όρους κ.ά.

Επίσης χρειάζεται φωτογραφικό υλικό, από καλλιέργειες, συλλογή ελαιοκάρπου, επεξεργασία, μεταποιητικές εργασίες, φυτώρια, μουσεία, ελαιουργεία κλπ.

Η εργασία αυτή είναι αρκετά σοβαρή αλλά όχι δύσκολη γιατί ζητούμε από όλους να γράψουν κάτι έστω και ως απλό σημείωμα. Διευκρινίζεται ότι δεν πρόκειται να δημοσιευθούν «μελέτες», μακροσκελείς, ούτε άκρως επιστημονικές διατριβές. **Το περιοδικό μας έχει περιορισμένες σελίδες και απευθύνεται στο ευρύ κοινό.** Γι αυτό χρειάζεται θέματα σύντομα, εύληπτα, ώστε να διαβάζονται και να κατανοούνται από όλους, χωρίς λεπτομερείς υποσημειώσεις με ψιλά γράμματα.

Όλα στέλνονται σε ηλεκτρονική μορφή στο μέλ mkartsioti@gmail.com.

Η εκδοτική επιτροπή

Π Ε Ν Θ Η

Έφυγαν από τη ζωή:

Ο **Γεώργιος Σαράφης**, συνταξιούχος Δάσκαλος από την Αρναία, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας (ΑΜ 189) και γνωστός για το ήθος και το μεγαλείο του χαρακτήρα του τόσο στην ιδιαίτερη πατρίδα του όσο και στην εκπαιδευτική κοινότητα, αφού υπηρέτησε για τέσσερις περίπου δεκαετίες στα Σχολεία της Αρναίας, της περιοχής και της Θεσσαλονίκης.

Ο **Λεωνίδας Ξηροσαββίδης**, σύζυγος της ερίτιμης Κυρίας Ελένης (Έλλης) Δημητρακούδη, ιατρού, η οποία τυγχάνει επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας (Α.Μ. 552) και πολλαπλή χορηγός του *Παγχαλκιδικού Λόγου*, εξαίρετο τέκνο της Αρναίας, θυγατέρα του Κων/ντίνου και της Χαρίκλειας Δημητρακούδη και έχει προσφέρει πολλαπλές ευεργεσίες στον τόπο που την γέννησε.

Η **Φρειδερίκη Κυρίμη**, το γένος Αλέγρα (Νικήτη), σύζυγος του αντιστρατήγου ε.α. Στυλιανού Κυρίμη από τον Άγιο Μάμα, επιλέκτου μέλους του Συλλόγου μας με Α.Μ.357 και εξαιρετού τέκνου του τόπου του με πλούσια προσφορά στα κοινά του. Η κηδεία της μεταστάσης, με πάνδημη συμμετοχή του κόσμου, έγινε στις 29 Αυγ. στον Άγ. Μάμα.

Η **Ρεβέκκα Αθανασοπούλου**, ετών 44, αδελφή του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ.κ. Θεοκλήτου. Η κηδεία της έγινε στην Τρίπολη παρουσία πολλών ιεραρχών, ιερέων και πλήθους κόσμου.

Το Δ.Σ. απευθύνει θερμά συλλυπητήρια στους οικείους των μεταστάντων, ευχόμενο την εξ ύψους παρηγορία. ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ ΤΟΥΣ

Σ.Σ. Παρακαλούνται όλα τα μέλη, να ειδοποιούν το Σύλλογο σε παρόμοιες περιπτώσεις ώστε να ενημερώνεται η γραμματεία και το περιοδικό και να παρίσταται αντιπροσωπεία του Δ.Σ.

Το Δ.Σ.

ΙΑΤΡΟΙ, ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΙ, ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΙ, ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΙ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Ο κατάλογος αυτός δημοσιεύεται ύστερα από αίτημα των μελών, των συμπατριωτών και των φίλων μας για διευκόλυνση ώστε να βρίσκονται εύκολα οι γιατροί μας. Για τυχόν εσφαλμένη εγγραφή ή παράλειψη τηλεφωνήστε στον πρόεδρο κ. Μιχάλη Καρτσιώτη 6946 470 157 για διόρθωση στο επόμενο τεύχος. Επίσης ανακοινώνεται ότι στα προσεχή τεύχη θα δημοσιευθούν οι κατάλογοι άλλων επαγγελματικών ομάδων, δικηγόρων, συμβολαιογράφων, ασφαλιστών κλπ.

ΕΠΩΝΥΜΟ & ΟΝΟΜΑ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΙΑΤΡΕΙΟ Ή ΓΡΑΦΕΙΟ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ	ΧΩΡΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
Αναγνωστάρα Αγγελίνα Α.Μ. 1412	Παθολόγος-Νεφρολόγος	Μαιάνδρου 13, 67100 Ξάνθη	2541067763, 6946208900	Νικήτη
Αναγνωσταράς Πέτρος Α.Μ.1722	Γενικός ιατρός	Νικήτη	2375023300, 6977260146	Νικήτη
Ανθιμίδης Γεώργιος Α.Μ.1589	Παθολόγος-Διαβητολόγος	Ασκληπιού 8, 63100 Πολύγυρος	2371023454, 6972881930	Πολύγυρος
Αστεριάδης Γεώργιος Α.Μ.1216	Γυναικολόγος	Συνταξιούχος	2310310363, 6944555120	Δουμπιά
Αστεριάδης Ηρακλής Α.Μ. 1215	Γυναικολόγος	Αλκαμένους 17, 54250 Θεσ/νίκη	2310 310363 6944919854	Δουμπιά
Αυγερινός Θεόδωρος Α.Μ. 825	Νευρολόγος-Ψυχίατρος	Συνταξιούχος	2310816989, 6979741536	Θεσσαλονίκη
Βαγιωνά Αργυρή Α.Μ. 879	Νεφρολόγος	Άνευ Ιατρείου. Κέντρο, Αποκατ. Αναγέννηση	2310805905, 6974850904	Αρναία
Βαγιωνάς Γεώργιος Α.Μ. 301	Παθολόγος-Νεφρολόγος	Κέντρο Αποκατάσταση Αναγέννηση Ν. Ραιδεσ.	2310805905, 6972929903	Αρναία
Βακάλης Αθανάσιος Α.Μ. 1238	Οφθαλμίατρος	Μπουμπουλίνας 57, 55236 Πανόραμα	2310345933, 6974408168	Παλιούρι
Βακάλης Νικόλαος Α.Μ.937	Καρδιολόγος	Συνταξιούχος	2310417683, 6979705033	Παλιούρι
Βαλαβάνης Παναγιώτης Α.Μ.556	Οφθαλμίατρος	Συνταξιούχος	2310414287, 6944692308	Βάβδος
Βαλαρούτσος Κλεάνθης Α.Μ.251	Δερματολόγος Αφροδισιο- λόγος	Εγνατίας 100, 54623 Θεσσαλονίκη	2310273366	Άθυτος
Βαρλάμης Γεώργιος Α.Μ.1461	Παιδίατρος ΑΠΘ	Συνταξιούχος	6972863351	Σταυρός
Γερολυμάτου Λίλη Α.Μ. 1310	Παθολόγος	Συνταξιούχος	2310275437, 6934113041	Πολύγυρος
Γκούτζιος Θεόδωρος Α.Μ.762	Καρδιολόγος	Μητροπόλεως 87, 54622 Θεσσαλονίκη	2310286122, 6944598868	Στρατονίκη
Γραμμένος Αστέριος Α.Μ.319	Οφθαλμίατρος	22ας Απριλίου 1, 63100 Πολύγυρος	2371023222, 6932727450	Αγ. Πρόδρομος
Δαγγίλας Άγγελος Α.Μ.1646	Ω.Ρ.Λ.	Συνταξιούχος	2310334336, 6972913895	Σανά
Δέλλιος Κωνσταντίνος Α.Μ.25	Γυναικολόγος	Συνταξιούχος	2310266500, 6973037500	Πολύγυρος
Δημητρακούδη Έλλη Α.Μ.552	Παιδίατρος	Συνταξιούχος	2310238972, 6973791818	Αρναία
Δημητρακούδη Μαρία Α.Μ. 1097	Ψυχίατρος –Νευρολόγος	Πατρ. Ιωακείμ 9, 10675 Αθήνα	2107234535, 697376636	Αρναία
Δημητρακούδης Γεώργιος Α.Μ. 1619	Αναισθησιολόγος	Συνταξιούχος	2310238972	Αρναία
Δημητριάδης Αθανάσιος Α.Μ.1090	Γαστρεντερολόγος	Εγνατία 106, 54622 Θεσσαλονίκη	2310286292, 6944436929	Θεσ/νίκη
Δημητρούλας Θεόδωρος Α.Μ.1696	Ιατρός Καθ. ΑΠΘ	Φιλελλήνων 23, 55133 Καλαμαριά	6937119321	Βασιλικά
Ιατρού Κων/νος Α.Μ.46	Ακτινολόγος	ΕΣΥ Νοσοκομείο Παπανικο- λάου	2310288256, 6947525118	Πολύγυρος
Ιατρού Μάγδα Α.Μ.90	Μικροβιολόγος	Συνταξιούχος	2371022504, 6944984101	Πολύγυρος
Ιορδανίδης Δαμιανός Α.Μ. 950	Παθολόγος	Συνταξιούχος	2373022396, 6944651861	Ν. Μουδανιά
Ιωσηφίδης Μιχαήλ Α.Μ.1072	Παθολόγος-Διαβητολόγος Δ/ ντής 424	Βασιλ. Όλγας 145, 54645 Θεσσαλονίκη	2310870347, 6944536733	Σάρτη
Καλαϊτζίδης Σάββας Α.Μ.697	Ουρολόγος	Βασιλ. Όλγας 111, 546 43 Θεσσαλονίκη	2310849955, 6944796423	Αρναία
Καλτσάς Θεμιστοκλής Α.Μ.397	Ενδοκρινολόγος – Διαβητο- λόγος	Π.Π. Γερμανού 21, Θεσσαλονίκη	2310238719, 6979063464	Γεροπλάτανος
Καραλιόλιου Σύλβια Α.Μ.1430	Καρδιολόγος	Καρ. Ντηλ 12, 54623 Θεσ/νίκη	2310267578, 6944536739	Αρναία
Καραμούζης Ιωάννης Α.Μ.1226	Ενδοκρινολόγος	Μαυρογένους 5, 55535 Θεσ/νίκη	2310431418, 6944276160	Ταξιάρχης
Καραμούζης Μιχαήλ Α.Μ.39	Μικροβιολόγος καθηγητής ΑΠΘ	Δημ. Γούναρη 46, 54621 Θεσσαλονίκη	2310232926, 6936185749	Ταξιάρχης
Καραμπατάκης Νικόλαος Α.Μ.1679	Παιδίατρος	Ακταίου 13, 54248 Θεσσαλονίκη	2310306691, 6974831178	Γαλάτιστα

Καρασαββίδης Λάζαρος Α.Μ. 1348	Ψυχίατρος	Λογοθέτου 4, 54655 Θεσ/νίκη	2310419242, 6977090631	Θεσ/νίκη
Καρδαμίλλας Άγγελος Α.Μ.1478	Αναισθησιολόγος	Συνταξιούχος	2392021770, 6944515344	Τρίλοφος
Κατραντσιώτης Γεώργιος Α.Μ.891	Γυναικολόγος	Εγνατίας 88, 54623 Θεσσαλονίκη	2310282415, 6946464640	Μ. Παναγία
Κατραντσιώτης Κων/νος Α.Μ.1637	Γυναικολόγος	Εγνατίας 88, 54623 Θεσσαλονίκη	2310282415, 6946333292	Μ. Παναγία
Κεφαλά Βασιλική Α.Μ. 1706	Διαβητολόγος-Επικ. Καθ. ΑΠΘ	Ερ. Σταυρού 25, 55134 Καλαμαριά	6939148987	Στάγαιρα
Κιρλαγκίτση Σύρμω Α.Μ.459	Καρδιολόγος Ειδικός Παθολόγος	Συνταξιούχος	2310433762, 6945756633	Θεσσαλονίκη
Κισκίνης Δημήτριος Α.Μ.1199	Αγγειοχειρουργός-Καθηγητής ΑΠΘ	Ερμού 53, 54623 Θεσσαλονίκη	2310260992 6945923943	Ν. Μαρμαράς
Κορδάλη Ευαγγελία Α.Μ. 1164	Παθολόγος	Γ. Δροσίνη 13, 54644 Θεσ/νίκη	2310823544, 6942861516	Μ. Παναγία
Κορδέλα Βασιλική Α.Μ.911	Παθολογοανατόμος	ΕΣΥ Γεν. Νοσοκομείο Πρέβεζας 48 100	2682025515, 6936677276	Κασσάνδρα
Κορίλα –Καπρίνη Ελευθερία Α.Μ.1689	Καθ. Αναισθησιολόγος	Συνταξιούχος	2310342742, 6932423300	Στρατονίκη
Κότσιανος Κων/νος Α.Μ.290	Χειρουργός Παιδών	Αγ. Σοφίας 28, 54622 Θεσσαλονίκη	2310818294	Πολύγυρος
Κουκουμπής Θεοδόσιος Α.Μ.417	Ορθοπεδικός	Αλεξ. Σβώλου 29, 56121 Θεσσαλονίκη	2310220628, 6945597249	Πολύγυρος
Κουτσός Ιωάννης Α.Μ. 989	Γυναικολόγος	Αλεξ. Μιχαηλίδου 15, 54640 Θεσσαλονίκη	2310317252 6932905516	Βάβδος
Κρομμύδας Γεώργιος Α.Μ.691	Καρδιολόγος	Συνταξιούχος	2372022334, 6947565655	Γομάτι
Κρομμύδας Χρήστος Α.Μ.718	Χειρουργός	Συνταξιούχος	2310905987, 6944255171	Γομάτι
Κυριαζής Γεωργιος Α.Μ. 1182	Μικροβιολόγος Καθηγητής ΑΠΘ	Φιλελλήνων 2, 54645 Θεσσαλονίκη	2310811132, 6972221322	Πετροκέρασα
Κυριαφίνης Γεώργιος Ι. Α.Μ.146	ΩΡΛ	Καραϊσκάκη 2, 54641 Θεσσαλονίκη	2310850777, 6972710952	Αρναία
Κύρκος Ευάγγελος Α.Μ.971	Παιδίατρος	Ιπποδρομίου 52, 57500 Επανωμή	2392041213, 4946653539	Επανωμή
Κων/ντινίδης Νικόλαος Α.Μ.958	Νευροχειρουργός	Καρόλου Νηπλ 19, 54623 Θεσσαλονίκη	2310236452, 6977343923	Αρναία
Κωνσταντάρης Χρήστος Α.Μ.421	Χειρουργός	Εγνατία 81Α, 54635 Θεσσαλονίκη	2310274948, 6944283777	Πορταριά
Λαμπρέλλη Εύα Α.Μ.985	Μικροβιολόγος	Συνταξιούχος	2392062272, 6974505147	Θεσσαλονίκη
Μανώλογλου Κων/νος Α.Μ.1313	Ορθοπαιδικός	Αλεξ. Σβώλου 1, 54622 Θεσσαλονίκη	2310221313, 6932402080	Λειβάδι
Ματσαράκης Γεώργιος Α.Μ. 1708	Γυναικολόγος	Μ. Μπότσαρη 97, 54453 Θεσσαλονίκη	6932341241	Ν. Πλάγια
Μαυρουδής Βασίλειος Α.Μ. 6	Παιδίατρος	Συνταξιούχος	2310304422, 6944331062	Στρατονίκη
Μαυρουδής Λεωνίδα Α.Μ.100	Οφθαλμίατρος	Τσιμισκή 43, 54623 Θεσσαλονίκη	2310224333 6932244333	Στρατονίκη
Μολύβα-Μανώλογλου Ευμορφία Α.Μ.861	Αναισθησιολόγος	Συνταξιούχος	2310271400, 6972686427	Λειβάδι
Μοσχίδης Αριστείδης Α.Μ.927	Χειρουργός γεν.	Συνταξιούχος	2310457912, 6944631321	Ν. Όλυθος
Μοσχόπουλος Ιωάννης Α.Μ.630	Γυναικολόγος	Αγ. Στυλιανού 1, 55134 Καλαμαριά	2310435400, 6944524141	Στανός
Μόσχος Γεώργιος Α.Μ.1225	Καρδιολόγος	Κρώμνης 51, 55131 Καλαμαριά	2310805094, 6942849669	Πολύχρονο
Μόσχος Μόσχος Α.Μ.315	Καρδιολόγος	Συνταξιούχος	2310428500, 6976409269	Πολύχρονο
Μόσχου –Γιαλελή Αναστασία Α.Μ.1224	Μικροβιολόγος	Συνταξιούχος	2310428500, 6939401694	Πολύχρονο
Μπανάβας Κλέαρχος Α.Μ.602	Ρευματολόγος	Δημ. Γούναρη 38, 54621 Θεσσαλονίκη	2310869907, 6944692697	Βάβδος
Μπανάβας Νικόλαος Α.Μ.572	Καρδιολόγος	Αλ. Παπαναστασίου 140, 54249 Θεσσαλονίκη	2310303322, 6945436600	Βάβδος
Μπέης Εμμανουήλ Α.Μ.755	Γενικής Ιατρικής	ΕΣΥ Κέντρο Υγείας Μουδανιών	2310946194, 6944244493	Πετροκέρασα
Μπομπότη Μαρία Α.Μ.995	Παθολόγος	Συνταξιούχος	2310308421, 6972226397	Αρναία
Ξεφτέρη Μαρία Α.Μ. 1227	Παιδίατρος	Βοσπόρου 14, 54545 Θεσσαλονίκη	2310927268, 6944338144	Βάβδος
Παλιόκας Γεώργιος Α.Μ.683	Οφθαλμίατρος	Συνταξιούχος	2392044468, 6977363922	Ν. Τρίγλια
Παπαγεράκης Χρήστος Α.Μ.265	Νευρολόγος Ψυχίατρος	Αναξιμάνδρου 23, 54250 Θεσσαλονίκη	2310326742	Βράσταμα
Παπαγιάννης Χρήστος Α.Μ.352	Ακτινολόγος Ραδιολόγος	Συνταξιούχος	2310852002, 6942470781	Ταξιάρχης
Παπαρηγοράκης Μιχαήλ Α.Μ.1611	Ουρολόγος	Εθν. Αντιστάσεως 7Β, 55134 Καλαμαριά	2310805355, 6974734273	Πολύχρονο

Παπαδόπουλος Θωμάς Α.Μ.970	Καρδιολόγος	Πατρ. Ιωακείμ 11 Διαβαλκανικό	2310945079, 6945384820	Πολύγυρος
Παπαθανασίου Αιμιλία Α.Μ.922	Ενδοκρινολόγος	Γρ. Παλαμά 5, 54622 Θεσσαλονίκη	2310226635, 6973954639	Αρναία
Παπαθανασίου Παρμενίων Α.Μ.664	Ακτινολόγος Ραδιολόγος	Συνταξιούχος	2106208792, 6946920340	Βάβδος
Παππάς Χρήστος Α.Μ.568	Χειρουργός	Διαβαλκανικό Κέντρο	2310274281, 6977401926	Κρήμνη
Πέγιου Θεοδοσία Α.Μ.826	Μικροβιολόγος	Συνταξιούχος	2310420950, 6936522511	Θεσσαλονίκη
Πετρίδης Ιωάννης Α.Μ.1463	Παιδίατρος	Ερ. Σταυρού 25, 55134 Καλαμαριά	2310456677, 6977343726	Θεσσαλονίκη
Πλιάκος Χριστόδουλος Α.Μ.371	Καρδιολόγος	Κων/πόλεως 4, 54640 Θεσσαλονίκη	2310305582, 6932286981	Ιερισσός
Σαββίδης Νικόλαος Α.Μ.1319	Νεφρολόγος (ΑΧΕΠΑ)	Περικλέους 3, 55236 Πανόραμα	2313383844, 6973004289	Σήμαντρα
Σιδέρη Ιωάννα Α.Μ.932	Ειδικευόμενη	Θεσσαλονίκη Νοσοκομείο Λοιμωδών	2310437285, 6944281024	Θεσσαλονίκη
Σιώκος Απόστολος Α.Μ.659	Γυναικολόγος	Β. Γεωργίου Α' 8, 54640 Θεσσαλονίκη	2310288285, 6977012622	Παλαιχώρι
Σκορδαλάκη Άννα Α.Μ. 1445	Παθολογοανατόμος	Συνταξιούχος	2310440005, 6942452788	Παρ. Διονυσίου
Σπανός Νικόλαος Α.Μ.450	Γυναικολόγος	ΕΣΥ Νοσοκομείο Γιαννιτών	2310418820, 6944333844	Ν. Μαρμαράς
Σπυριδάκη-Σαμαρά Έφη Α.Μ.620	Μικροβιολόγος	Συνταξιούχος	2396041355, 6945734973	Αρναία
Σταματίου Αλεξάνδρα Α.Μ.986	Παιδίατρος	Συνταξιούχος	6946186243, 2311280129	Παλιούρι
Σταματίου Παναγιώτης Α.Μ.881	Καρδιολόγος	Θησέως 1Β Πεύκα, 57010 Θεσσαλονίκη	2310427390, 2310676222	Αρναία
Στάμος Δημήτριος Α.Μ.76	Ακτινολόγος Ραδιολόγος	Συνταξιούχος	2310825044, 6979325711	Άθυτος
Στεργιούδας Ιωακείμ Α.Μ.816	Γυναικολόγος	Εγνατία 97, 54635 Θεσσαλονίκη	2310334977, 693260410	Αγ. Νικόλαος
Σώης Ιωάννης Α.Μ.1414	Ακτινολόγος	Οικ. Λήδα -Μαρία, 57001 Θέρμη	2310471016, 6946507006	Ν. Ποτίδαια
Τριανταφύλλου Μιχαήλ Α.Μ. 1123	Νευρολόγος Ψυχίατρος	Εμμ. Παπά 11, 552 36 Θεσσαλονίκη	2310812948, 6937314306	Κασσάνδρεια
Τρικαλιώτης Θεοχάρης Α.Μ.1576	Μικροβιολόγος	Συνταξιούχος	2310696976, 6944664300	Πυργαδικία
Τσίκουλας Ιωάννης Α.Μ.191	Παιδίατρος αναπτ. Καθηγητής ΑΠΘ	Μητροπόλεως 119 54622 Θεσσαλονίκη	2310307900, 6937109069	Πολύγυρος
Τσολάκης Δημήτριος Α.Μ.1421	Ουρολόγος	Κασσάνδρου 8, 55236 Πανόραμα	2314024482, 6971819027	Αρναία
Τσολάκης Ιωάννης Α.Μ.1498	Αγγειοχειρουργός Καθηγ. Παν. Πατρών	Κανακάρη 135, 26221 Πάτρα	2610437783, 6973667377	Αρναία
Φωτακέλη Ερμιόνη Α.Μ.748	Μικροβιολόγος	Συνταξιούχος	2310213876, 6973696076	Νικήτη
Χολέβας Παρθένης Α.Μ. 1723	Παθολόγος	Αρναία	2372022806, 6973790726	Αρναία
Χαλέμης Ζαχαρίας Α.Μ.645	Παιδίατρος διευθυντής ΕΣΥ	Συνταξιούχος	2310457730, 6977351909	Αρναία
Χατζηγεωργιάδης Διονύσιος Α.Μ. 1080	Παθολόγος	Συνταξιούχος	6936468048	Στρατώνι
Χατζηγιάνης Ιωάννης Α.Μ.451	Ουρολόγος	Συνταξιούχος	2310324224, 6944613141	Συκιά
ΕΠΩΝΥΜΟ & ΟΝΟΜΑ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΙΑΤΡΕΙΟ Ή ΓΡΑΦΕΙΟ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ	ΧΩΡΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
Αναγνωστάρας Μιχαήλ Α.Μ. 1572	Οδοντίατρος	Συνταξιούχος	2310285624, 6944290876	Νικήτη
Βλάχτη Μαρία Α.Μ. 1116	Οδοντίατρος	Γεωρ. Παπανδρέου 33, 54646 Θεσσαλονίκη	2310445121, 6937444111	Αρναία
Γιαννακός Αθανάσιος Α.Μ. 1213	Οδοντίατρος	Αιολίας 23, 55132 Καλαμαριά	2310454120, 6977809894	Συκιά
Γιαννιός Αθανάσιος Α.Μ.505	Οδοντίατρος Συνταξιούχος	2310342338	Πολύγυρος	
Γκανίδου Μαρία Α.Μ. 1617	Οδοντίατρος	Γιάννη Χαλκίδη 53, 54249 Θεσσαλονίκη	2310321485, 6944939799	Θεσσαλονίκη
Γκλάβα - Σπυροπούλου Αντιγόνη Α.Μ.457	Οδοντίατρος	Συνταξιούχος	2310221122, 6977419394	Πολύγυρος
Δημητρακούδη Αικ. Α.Μ.1723	Οδοντίατρος	Συνταξιούχος	6980290370	Αρναία
Εμμανουήλ - Νικολούση Ελπίδα Α.Μ. 1118	Οδοντίατρος	Ηρ. Πολυτεχνίου 67, 57001 Τριάδι Θέρμης	2310462329, 6945898776	Συκιά
Εμμανουήλ Ιωάννης Α.Μ. 1391	Οδοντίατρος	Χιλής 47, 55132 Καλαμαριά	2310454120, 6977809894	Συκιά
Ευαγγέλου Ηλίας Α.Μ.1109	Οδοντίατρος	Μεγ. Παναγία, 63076 Μεγ. Παναγία	2372031195, 6947150167	Μεγ. Παναγία
Ζαμπόκας Δημήτριος Α.Μ.644	Οδοντίατρος	Κ. Καραμανλή 116, 54248 Θεσσαλονίκη	2310322910, 6974623366	Αρναία

Καλαϊτζής Στέφανος Α.Μ. 1141	Οδοντίατρος	Αγ. Τριάδος 6, 19001 Κερατέα Αττ.	2299042816, 6945321740	Αρναία
Κατσιαμούρη Μαγδαληνή Α.Μ.1596	Οδοντίατρος	Συνταξιούχος	2310908137, 6970456582	Αρναία
Κοτσάνη – Λόλα Πασχαλίνα Α.Μ. 1229	Οδοντίατρος	Σουφλί, 68400 Σουφλί	2554023298	Αρναία
Κυριαζής Νικόλαος Α.Μ.849	Οδοντίατρος	Συνταξιούχος	2310261910, 6938899204	Πετροκέρασα
Λαμπούδης Θεόδωρος Α.Μ. 1178	Οδοντίατρος	Εθν. Αντιστάσεως 55, 63200 Ν. Μουδανιά	2373091393, 6976511082	Όλυνθος
Μητροφάνη Ελένη Α.Μ.1440	Οδοντίατρος	Μεγ. Παναγία, 63076 Μεγ. Παναγία	2372031100, 6941605010	Μεγ. Παναγία
Μπογδάνος Κων/νος Α.Μ. 1674	Οδοντίατρος	Σωκράτους 12, 63100 Πολύγυρος	6937050266	Ιερισσός
Νέστωρ Δημήτριος Α.Μ.670	Οδοντίατρος	Πολυτεχνείου 28, 63100 Πολύγυρος	2371024455, 6980182222	Βράσταμα
Πάχτα – Παχίνη Αικατερ. Α.Μ.1076	Οδοντίατρος	Συνταξιούχος	2310216723, 6937314276	Αρναία
Σαράφης Ιωάννης Α.Μ.858	Οδοντίατρος	Ελ. Βενιζέλου 59, 57009 Καλοχώρι	2310755588, 6972247788	Αρναία
Σταμούλης Κων/νος Α.Μ. 1493	Οδοντίατρος	Αγαθουπόλεως 22, 54636 Θεσσαλονίκη	2310204300, 6944965257	Γαλαρινός
Τσολάκης Μόσχος Α.Μ.1420	Οδοντίατρος	Κασσάνδρου 8, 55236 Πανόραμα	2310344851, 6988886370	Αρναία
ΕΠΩΝΥΜΟ & ΟΝΟΜΑ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΙΑΤΡΕΙΟ Ή ΓΡΑΦΕΙΟ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ	ΧΩΡΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
Δεληκάρης Νικόλαος Α.Μ.123	Κτηνίατρος	Συνταξιούχος	2310267495	Κρήνη
Κουτσός Μιχαήλ Α.Μ.521	Κτηνίατρος	Συνταξιούχος	2310423663, 6972800488	Βάβδος
Λαλιώτης Αγγ. Χρήστος Α.Μ.1615	Κτηνίατρος	Συνταξιούχος	2372022266, 6977591916	Αρναία
Ντενίκης Γεώργιος Α.Μ.733	Κτηνίατρος	Συνταξιούχος	2310466422, 6972059928	Ν. Μουδανιά
Παπαδήμος Χρήστος Α.Μ.116	Κτηνίατρος	Αγροτικό Κτηνιατρείο, Νάουσας	2310442667, 6977352079	Αρναία
Παρδάλη Δήμητρα Α.Μ. 1290	Κτηνίατρος Επικ. Καθ ΑΠΘ	Αγ. Νικόλαος, 63078 Αγ. Νικόλαος	2375031651, 6972600980	Αγ. Νικόλαος
Πρασάς Χρήστος Α.Μ.603	Κτηνίατρος	Συνταξιούχος	2310909367, 6972319964	Ριζά
ΕΠΩΝΥΜΟ & ΟΝΟΜΑ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ	ΧΩΡΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
Αργυροπούλου Κων/νια Α.Μ.1397	Φαρμακοποιός	Γαλαρινός, 57006 Βασιλικά	2396031364, 6946120042	Γαλαρινός
Βαγιωνάς Δημήτριος Α.Μ. 300	Φαρμακοποιός	Πλάτωνος 3, 54631 Θεσσαλονίκη	2310241977, 6941599748	Αρναία
Βασιλειάδης Βασίλειος Α.Μ.1325	Φαρμακοποιός	Αν. Ρωμυλίας 52, 54454 Θεσ/νίκη	2310928426, 6946250346	Στάγειρα
Γρηγορίου Χρήστος Α.Μ.1522	Φαρμακοποιός	Συνταξιούχος	2374051681, 6976406205	Πολύχρονο
Ιωαννίδου Χρυσούλα Α.Μ. 1683	Φαρμακοποιός	Πόντου 4, 55131 Καλαμαριά	2310418694, 6942619462	Πολύχρονο
Καραστεργίου Ελένη Α.Μ.1075	Φαρμακοποιός	Αμμουλιανή, 3075 Ιερισσός	2377051400, 6932735573	Ουρανούπολη
Κατσιαμούρης Γεώργιος Α.Μ. 887	Φαρμακοποιός	Αρναία, 63074 Αρναία	2372022350, 6974485204	Αρναία
Κυρούδης Αστέριος Α.Μ.994	Φαρμακοποιός	Εμμ. Μπενάκη 6, 15452 Π. Ψυχικό	2106772209, 6944342195	Αρναία
Κρομμύδα-Σιώκου Μαρία Α.Μ. 695	Φαρμακοποιός	Αριστοτέλους 64, 63074 Αρναία	2372022334	Αρναία
Λαλιώτη Αλεξάνδρα Α.Μ.1058	Φαρμακοποιός	Φώφης Πατίκα, 57006 Βασιλικά	2396023800, 6944144351	Αρναία
Μοσχοπούλου Άννα Α.Μ. 629	Φαρμακοποιός	Βαλτετσίου 22, 54453 Θεσσαλονίκη	2310 925961, 6973308075	Στανός
Ξιούφης Δημήτριος Α.Μ. 831	Φαρμακοποιός	Αρναία, 63074 Αρναία	2372022242, 6973200981	Αρναία
Πανίδου Ερασμία Α.Μ. 1475	Φαρμακοποιός	Συνταξιούχος	2392061264, 6976072745	Επανωμή
Παντζάκη Χριστίνα Α.Μ. 1423	Φαρμακοποιός	Κομνηνών 17, 54624 Θεσσαλονίκη	2310275035, 6944833405	Ν. Πλάγια
Παπαδέλης Δημήτριος Α.Μ. 757	Φαρμακοποιός	25ης Μαρτίου 99, 54249 Θεσσαλονίκη	2310307140, 6944138913	Πετροκέρασα
Παραλής Γ. Νικόλαος Α.Μ. 1302	Φαρμακοποιός	Κασσάνδρεια, 63077 Κασσάνδρεια	2374022474, 6932579452	Κασσάνδρεια
Στεφάνου – Ραβανού Δημητρα Α.Μ 1334	Φαρμακοποιός	Συνταξιούχος	6997242426	Πολύγυρος
Τίνδηρης Ευάγγελος Α.Μ. 1624	Φαρμακοποιός	Συνταξιούχος	2310419305, 6944339803	Θεσσαλονίκη
Χριστάρα Σόνια Α.Μ.1289	Φαρμακοποιός	Σάρτη, 63072 Συκιά	2375031898, 6948508024	Αγ. Νικόλαος

Τα τμήματα που θα λειτουργήσουν εφέτος

Το Δ.Σ. στη συνεδρίαση της 10ης Δεκεμβρίου 2018 αποφάσισε τη λειτουργία των τμημάτων από σήμερα μέχρι τον Ιανουάριο 2019, ως εξής:

Η χορωδία

Τα μαθήματα θα γίνονται κάθε Τρίτη 7.30' - 9.00' μ.μ. με έναρξη την Τρίτη 2 Οκτωβρίου 2018.
Υπεύθυνος του τμήματος θα είναι και πάλι ο πρόεδρος του Συλλόγου κ. **Μιχ. Καρτσιώτης** (6946470157) με βοηθό την έφορο κ. **Νατάσα Δάφφα** (6981473277).
Διευθυντής της χορωδία θα παραμείνει ο κ. **Νίκος Καλαϊτζής** (6947468535)
και πιανίστας ο κ. **Σάκης Δερμιτζάκης** (6977025234).

Το χορευτικό τμήμα

ΤΤα μαθήματα θα γίνονται κάθε Δευτέρα 5.45' -9.30' με έναρξη τη Δευτέρα 1 Οκτωβρίου 2018.
Υπεύθυνος του τμήματος θα είναι και πάλι ο Ειδ. Γραμματέας του Δ.Σ. κ. **Αστέριος Λυρτζής** (6944779345) με βοηθό την έφορο κ. **Άννα Εμμανουήλ** (6932412628).
Χοροδιδάσκαλος θα παραμείνει ο καθηγητής Φυσ. Αγωγής και μέλος του Δ.Σ.
κ. **Θεόδωρος Φλώρος** (6945361405).

Το τμήμα γυναικών

Στο τμήμα γυναικών θα λειτουργήσουν δύο ομάδες :

Η ομάδα της χειροτεχνίας και η ομάδα της φιλαναγνωσίας.

Και τις δύο ομάδες θα εποπτεύει ο Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. κ. **Θεόδωρος Τσαμούρης** (6971897214).

α) **Η ομάδα της χειροτεχνίας** θα λειτουργεί κάθε Πέμπτη 6 - 9 μ.μ.
και θα διδαχθεί την τεχνική ντεκουπάζ μέχρι τέλος Δεκεμβρίου 2017.
Έναρξη την Πέμπτη 28 Σεπτεμβρίου 2017.

Υπεύθυνη του τμήματος είναι η έφορος κ. **Άννα Εμμανουήλ** (6932412628).
Στην ομάδα θα διδάξει η κ. **Λιζέτα Γιοσμά** (6978480156) που δίδαξε και πέρυσι.

β) **Η ομάδα φιλαναγνωσίας** θα συνέρχεται μια φορά το μήνα και συγκεκριμένα
την πρώτη Τρίτη κάθε μήνα, 5 - 7 μ.μ. με έναρξη την Τρίτη 3 Οκτωβρίου 2017.
Υπεύθυνη της ομάδας είναι η έφορος κ. **Μάχη Κωστοπούλου** (6932474037).
Επιστημονική συντονίστρια η φιλόλογος κ. **Γεωργία Πούλου** (6934561955).

Το τμήμα νεολαίας

Λειτουργεί κάθε Δευτέρα 8 - 9 μ.μ. το χορευτικό, με υπεύθυνο τον ειδικό γραμματέα του Δ.Σ.
κ. **Αστέριο Λυρτζή** (6944779345) και χοροδιδάσκαλο τον καθηγητή Φυσικής Αγωγής και μέλος
του Δ.Σ κ. **Θεόδωρο Φλώρο** (6945361405).

ΝΕΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΗΚΕ ΝΑ ΙΔΡΥΘΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΟΥΝ ΑΜΕΣΑ:

1. **Νεανική μικτή χορωδία**, που θα λειτουργεί παράλληλα με τη χορωδία των ενηλίκων με υπεύθυνο τον κ. **Στέργιο Λυρτζή** 6944779345 σε μέρα και ώρες που θα καθορισθούν.
2. **Νεανικό μικτό τμήμα χορών ΛΑΤΙΝ**, κάθε Παρασκευή σε ώρα απογευματινή που θα καθορισθεί, με χοροδιδάκαλο τον κ. **Χρήστο Π. Δέα**. Υπεύθυνος ο Γ.Γ. κ. **Ιωάννης Κοτσάνης** 6936950188.
3. Το **σεμινάριο Αγγλικών** θα λειτουργήσει εφόσον υπάρξει ενδιαφέρον.
Δηλώσεις στην υπεύθυνη κ. **Νατάσα Δάφφα** 6981473277.

Γενικά σε όλα τα τμήματα (πλην των νεανικών) εγγράφονται και φοιτούν μόνο τακτικά μέλη του Συλλόγου.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΡΟΜΩΝ Δ΄ ΤΡΙΜΗΝΟΥ 2018**Οκτώβριος 2018**

Τρίτη 2 Οκτωβρίου	Αγιασμός με την έναρξη του νέου Συλλογικού έτους.	Ώρα 19.00 στην Εστία μας. Θα προσφερθεί καφές.
Τετάρτη 10 Οκτωβρίου	Παρουσίαση του βιβλίου του φιλόλογου κ. Δημ. Θ. Κύρου με τίτλο: <i>Οι σεισμοί στη Χαλκιδική το 1932</i> . Το παρουσιάζουν: Αστ. Καραστέργιος, πρώην Δήμαρχος Αρναίας και Ι. Κέκερης, πρώην πρόεδρος εφ. αξ. Χαλδικής.	Ώρα 20.00' στην Εστία μας. Το βιβλίο αναφέρεται στους καταστρεπτικούς σεισμούς του 1932, που ισοπέδωσαν την Ιερισσό και προξένησαν ζημιές στη Χαλκιδική και το 'Αγ. Όρος.
Τετάρτη 31 Οκτωβρίου	Αφιέρωμα στον μεγάλο μας Νίκο Καζαντζάκη. Ο γνωστός και φίλος μας <i>Γιώργος Ζωγραφάκης</i> θα παρουσιάσει τη ζωή και το έργο του.	Ώρα 20.00' στην Εστία μας. Λεπτομερές πρόγραμμα θα καταρτισθεί. (Σημ. Η εκδήλωση είναι εξ αναβολής).

Νοέμβριος 2018

Τετάρτη 14 Νοεμβρίου	Ομιλία του ομ. καθηγητή της παιδιατρικής του ΑΠΘ κ. Ι. Τσίκουλα με θέμα: <i>Σωματικές, ψυχοπνευματικές και αναπτυξιακές διαταραχές στα παιδιά.</i>	Ώρα 20' στην Εστία μας. Θα ακολουθήσει συζήτηση και λιτή δεξίωση.
Σαββατοκύριακο 10-11 Νοεμβρίου	Διήμερη εκδρομή σε Πρέσπες-Καστοριά και τα περίερα, με πρόγραμμα που θα καταρτισθεί έγκαιρα.	Η τιμή συμμετοχής θα ανακοινωθεί μετά από έρευνα αγοράς. Δηλώσεις συμμετοχής στον κ.Ι. Κοτσάνη 6946950188.
Κυριακή 18 Νοεμβρίου	19η Συνάντηση χορωδιών της Χαλκιδικής στην αίθουσα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ έναντι Λευκού Πύργου.	Ώρα 19.00. Θα συμμετάσχουν χορωδίες που θα κληθούν και θα ανακοινωθούν έγκαιρα.

Δεκέμβριος 2018

Κυριακή 16 Δεκεμβρίου	Θρησκευτικό μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των αιμνήστων προέδρων, συμβούλων, δωρητών, ευεργετών και μελών του Παγχαλκιδικού από ιδρύσεως.	Στον Ι. Ναό Αγ. Νικολάου Πολυγύρου, με καφέ στον Πολύγυρο και γεύμα εξ ιδίων. Η μεταφορά των ενδιαφερομένων θα γίνει με λεωφορείο δωρεάν. Δηλώσεις στην κ. Νατάσα Δάφα 6981473277.
Πέμπτη 20 Δεκεμβρίου	Χριστουγεννιάτικη γιορτή. Το λεπτομερές πρόγραμμα θα ανακοινωθεί έγκαιρα.	Ώρα 19.00. Στην Εστία μας. Οι νοικοκυρές φέρουν, όπως κάθε χρόνο, κάτι νηστήσιμο σε πίτες πίτσες κλπ. Το κρασί κάποιος θα βρεθεί να το προσφέρει.

Η 8ΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ**ΘΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΙ ΜΕ 156 ΑΤΟΜΑ ΤΟ 2ο ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΤΟΥ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018 ΩΣ ΕΞΗΣ:**

• Το **1ο γκρουπ** με 53 άτομα θα αναχωρήσει 12/10 από Θεσσαλονίκη για ΜΑΔΡΙΤΗ και θα επιστρέψει στις 19/10 από Βαρκελώνη. • Το **2ο γκρουπ** με 46 άτομα επίσης στις 12/10 από Θεσσαλονίκη για ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ και θα επιστρέψει στις 19/10 από ΜΑΔΡΙΤΗ. • Το **3ο γκρουπ** με 57 άτομα θα αναχωρήσει στις 14/10 από Θεσσαλονίκη για ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ και θα επιστρέψει στις 21/10 από ΜΑΔΡΙΤΗ.

Όλα τα γκρουπ θα έχουν το ίδιο πρόγραμμα και θα επισκεφτούν τις πόλεις ΜΑΔΡΙΤΗ, ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ, ΒΑΛΕΝΘΙΑ, ΤΟΛΕΔΟ, ΧΙΡΟΝΑ, ΦΙΓΓΕΡΑΣ. Οι διανυκτερεύσεις θα γίνουν 3 στην ΜΑΔΡΙΤΗ, 3 στην ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ και μία στην ΒΑΛΕΝΘΙΑ. Ευχόμαστε στους συμμετέχοντες στην εκδρομή, ΚΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ.

ΤΡΙΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

Το Δ. Σ. προγραμματίζει, να γιορτάσουμε και εφέτος την Πρωτοχρονιά, σε εκδρομή που θα προετοιμασθεί.

Ο προορισμός και το κόστος θα ανακοινωθούν έγκαιρα.

Εκδήλωση ενδιαφέροντος στον κ. **Ι. Κοτσάνη** 6036950188.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΔΗΜΩΝ ΜΑΣ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΤΟΥ 2018

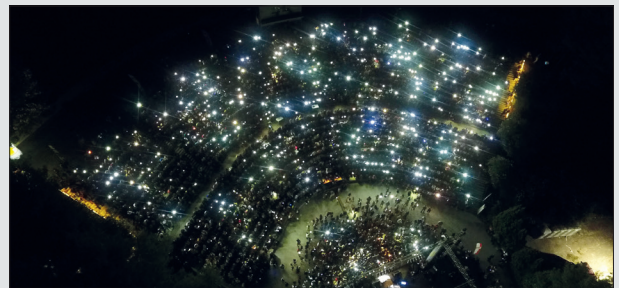
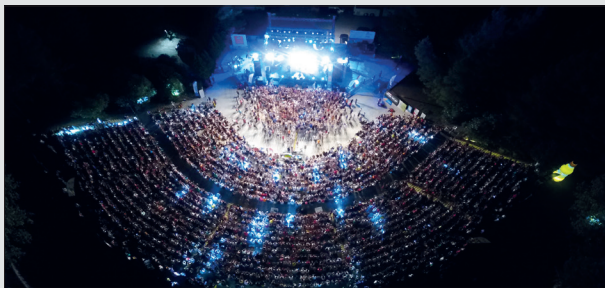
Δήμος Πολυγύρου (ρεπ. σελ. 44)

Δήμος Ν. Προποντίδας (ρεπ. σελ. 45)

Δήμος Κασσάνδρας (ρεπ. σελ. 45)

Δήμος Σιθωνίας (ρεπ. σελ. 46)

Δήμος "Αριστοτέλης" (ρεπ. σελ. 46)

Ο Μακεδονομάχος οπλαρχηγός Αθ. Μινόπουλος με τα παλικάρια του.